МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

М А Т Е Р І А Л И

міжнародної науково-практичноїконференції

АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА: ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ

Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні таправові засади аграрної наукив умовах міжкультурної аграрної комунікації

20 жовтня 2022 року

Біла Церква
2022

УДК 37:63:001:80:34

Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Біла Церква, 20 жовтня 2022 р .). – Біла Церква: БНАУ, 2022. – 88 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук.
Варченко О.М., д-р екон. наук.
Мерзлов С.В., д-р с.-г. наук.
Димань Т.М., д-р с.-г. наук.
Мірзоєв Т. К., канд. с.-г. наук.
Аріас Р., д-р філософії.
Гассемі Нейжад Ж., д-р філософії.
Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.
Тимощук О.Г., канд. юрид. наук.
Рєзнік В.Г., старший викладач.
Качан Л.М., канд. с.-г. наук.
Ластовська І.О., канд. с.-г. наук.
Олешко О.Г., канд. с.-г. наук.

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г.,** канд. с.-г. наук.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

©БНАУ

Секція 1: ІННОВАЦІЙНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА ФІЛОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ АГРАРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

УДК 81'354:808.53

БАРАН Н.А., аспірантка
Інститут української мови НАН України

НАВКОЛО ПРАВОПИСНІ ДИСКУСІЇ ТРИВАЮТЬ

У публікації закцентовано увагу на суперечностях сприйняття Українського правопису (2019) суспільством і метою мовознавців зберегти самобутність української мови – передусімії ортографічні традиції, з опертям на наукові засади.

Ключові слова: український правопис, правописні норми, варіантність мовних норм, правописні дискусії.

Про нововведення нового Українського правопису (2019 року) всі зацікавлені вже ознайомилися під час спеціальних лекцій, тренінгів, курсів підвищення кваліфікації в останні роки. Нові правила стосувалися: а) фемінітивів, б) написання груп слів іншомовного походження, в) закінчення *-и* в родовому відмінку однини деяких іменників жіночого роду, г) написання з *пів*, д) слів на початкову літеру *и*, е) написання слів *священник, Святвечір* та ін.

Нові правописні норми викликали і досі спричинюють шквал обговорень, коментарів, обурень серед фахівців-філологів, маси освітян і загалом освічених людей. Пояснюється це тим, що, по-перше, значна частина людей не розуміють, звідки взялися ці правила, які нам запропонували до вживання, чим вони аргументовані, і чому вони кращі від попередніх. По-друге, Український правопис (2019) справді містить ще дуже багато недопрацювань і суперечностей.

Щоб не вдаватися глибоко до історії мови, мовознавства, українських правописних систем, зазначимо коротко, що Український правопис (2019) є спробою українських мовознавців “повернути нашій мові українське обличчя”.

«У 2015 – 2018 рр. Українська національна комісія з питань правопису, до якої увійшли фахівці мовознавчих установ Національної академії наук України та представники закладів вищої освіти з різних регіонів України, розробила проєкт нової редакції Українського правопису. Після громадського обговорення його схвалено на спільному засіданні Президії Національної академії наук України та Колегії Міністерства освіти і науки України 24 жовтня 2018 р.» [4, с. 7–8].«Сучасна редакція Українського правопису (2019) повертає до життя деякі особливості правопису 1928 р., що є частиною української орфографічної традиції і поновлення яких має сучасне наукове підґрунтя»[4, с. 8].

Водночас правописна комісія керувалася тим, що мовна практика українців другої половини XX – початку XXI століття вже стала частиною нашого життя, а з ходом історії поступово змінюється дещо й у мові. Але не зважати на злочинні дії тоталітарного радянського режиму щодо українського народу, нашої мови й, відповідно, правопису 1928 року та мовних норм загалом теж не можна. Крім того, творці нової редакції «Українського правопису» (2019) намагалися врегулювати написання багатьох груп слів іншомовного походження.

Таким чином, правила Українського правопису (2019) є максимально наближеними до Українського правопису (1928), так званого “харківського”, або “скрипниківського”, який майже ідеально відображав риси української мови, і який радянська влада заборонила, переписала, перевидала, замінивши його Українським правописом (1933), що наближував українську мову до російських правописних норм. Унаслідок цього з української абетки було вилучено літеру ґ [6, с. 6], ліквідовано українські правила правопису іншомовних слів, викинуто «архаїчні форми», змінено правило про вживання роду в іншомовних словах, зазнали

змін правила написання географічних назв, «змінено ілюстративний матеріал, що мав виразно націоналістично-куркульський характер, внесено зміни в граматичну термінологію» [6; с. 5], всю українську наукову термінологію переглянуто й узгоджено з російсько-українськими словниками.

Приклади заміни мовознавчих термінів (з перекладних термінологічних словничків в кінці правописів 1928, 1933 рр.):

Елементарна граматична термінологія. Українсько-російська. 1928	Елементарна граматична термінологія. Українсько-російська. 1933
Абетка. Азбука.	Абетка, *азбука*. Азбука
Альфабет. Алфавит.	*Алфáвіт*. Алфавит
Апóстроф, *прóтинка.* Апостроф.	Апострóф. Апостроф
Літера, буква. Буква.	Буква, літера. Буква
Питальник, знак питання. Вопросительный знак.	Знак питання. Вопросительный знак
Окличник. Знак оклику. Восклицательный знак.	Знак оклику. Восклицательный знак
Голосний, *голосівка*. Гласный	Голосний. Гласный
Єрчик. Мягкий знак.	*М'який знак*. Мягкий знак
Запинка, п**ав**за. Пауза	П***ау***за. Пауза
Звучня́, фонетика. Фонетика	Фонетика. Фонетика
Монофтонг, *однóзвук*. Монофтонг	Монофтонг. Монофтонг
Нáросток. Суффикс	*Суфікс*, наросток. Суффикс
Ніякий рід. Средний род	*Середній рід*. Средний род
Пень. Основа [УП/1928]	Основа. Основа [УП/1933]

Таким чином, із 1933 року назавжди зникають з українського правопису й українського мовознавства загалом такі терміни: *альфабет, протинка, питальник, окличник, голосівка, єрчик, запинка, звучня́, однозвук, ніякий рід, пень* та ін. Натомість в українському мовознавстві з'явилися такі терміни: *азбука, алфавіт, м'який знак, середній рід* та інші. Тож у правописі 1933 р. спостерігаємо не лише заміну багатьох правил української ортографії, а й витіснення питомої української мовознавчої термінології синонімійною (російською або інтернаціональною, що побутувала на той час у російському мовознавстві).

Правопис 1933 року регулював орфографічні норми української мови до 1989 р. (із незначними змінами й доповненнями 1946, 1960 рр.). «Репресований "харківський" правопис із деякими змінами та доповненнями був чинним на західноукраїнських землях поза Українською РСР і в переважній частині української діаспори» [4, с. 7].

Український правопис 1928 р. був плідним результатом багаторічної роботи всієї української інтелігенції – письменників, учених, учителів, редакторів, фахівців інших галузей. Натомість Український правопис 1933 р. грубо асимілював українську мову з російською не лише у правилах написання слів, а й викреслив назавжди з ужитку мовознавців деякі питомі українські лінгвістичні терміни, замінивши їх тими, що побутували в російському мовознавстві – синонімами-інтернаціоналізмами або схожими на російські фонетично. Тож сучасна редакція Українського правопису (2019) повернула до вживання деякі особливості правопису 1928 року, які були сформульовані з опертям на українську ортографічну традицію та поновлення яких має наукове підґрунтя.

Виникає також багато запитань з приводу варіантних написань, які пропонує Український правопис (2019). Це пов'язано з тим, що погляди членів комісії з укладання Правопису (2019) виявилися далеко не одностайними (зазвичай так і буває, коли обговорюють важливі питання, і учасники обговорення мають вагомі, обґрунтовані переконання щодо тих чи тих речей). Пропонуючи в новій редакції правопису низку орфографічних варіантів, члени правописної комісії зважали на те, що варіативність може бути органічною частиною правопису будь-якої мови на різних етапах історичного розвитку. Відповідь на питання, який із

варіантів залишиться в мові, а який відійде в минуле, зможе дати лише саме життя. Тож варіантні написання були запропоновані з тією метою, щоб апробувати їх упродовж якогось часу йпростежити, які правописні норми міцніше закріпляться у мовній практиці освічених людей. Відповідно, згодом український правопис, ймовірно, буде ще частково перероблено й удосконалено.

Хоча вже минуло майже три роки від опублікування нового Українського правопису (2019), однак навколоправописні дискусії продовжуються, особливо в колах фахівців-філологів, які, як ніхто, зацікавлені в тому, щоб українська мова продовжувала функціонувати й зберігала свої самобутні риси. Зокрема, наприклад, в Інституті української мови НАН України у 2021–2022 рр. було проведено низку детальних обговорень правил Українського правопису (2019), в них узяли участь всі члени вченої ради Інституту. В результаті сформульовано рекомендації для покращення і вдосконалення українських правописних норм – матеріали заплановано опублікувати найближчим часом на сторінках журналу «Українська мова» – наукового фахового видання Інституту української мови НАН України.

Нині спостерігаємо прагнення українців повертатися до витоків, до рідного, питомого, а не нав'язаного нам завойовниками. Тому наразі є актуальною проблема подальшого впорядкування правописних норм української мови на наукових засадах. Навколоправописні дискусії продовжуються, «дискусія триватиме доти, доки правила написання українських слів не будуть зрозумілими, логічними та обґрунтованими» [2, с. 35].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Історія українського правопису: XVI – XX століття. Хрестоматія. Упорядники: Німчук В. В., Пуряєва Н. В. Наукова думка, Київ, 2004. 583 с.
2. Кочерга, О. Д.: Новий правопис і задавнені правописні проблеми термінології. Проблеми української термінології. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2020. С. 32–35.
3. Основні зміни до українського правопису 2019 року. Режим доступу: URL:https://dyskurs.net/osnovni-zminy-do-ukrainskoho-pravopysu-2019-roku/
4. Український правопис. К.: Наукова думка, 2019. 392 с.
5. Український правопис. Державне видавництво України. 1928.
6. Український правопис. Харків: Радянська школа, 1933.

УДК 811'367.623:791

БЕРЕГОВЕНКО Н.С., асистент
Білоцерківський національний аграрний університет

СИНОНІМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИКМЕТНИКІВ, ЩО ВХОДЯТЬ ДО МІКРОПОЛЯ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВЕЛИКОЇ/МАЛОЇ ТОВЩИНИ ТА ШИРИНИ НА МАТЕРІАЛІ ФІЛЬМІВ КАНАЛУ BBC "THEBLUEPLANET" ТА "LIFE"

Проаналізовано основні синонімічні та стилістичні особливості параметричних прикметників, що входять до мікрополя на позначення великої та малої товщини та ширини на матеріалі фільмів каналу BBC The Blue Planet та Life. Окреслено основні концепти параметричних прикметників, які входять до мікрополя на позначення великої та малої товщини та ширини. Виявлені основні синонімічні ряди та семантичні зв'язки параметричних прикметників на позначення великої та малої товщини та ширини.

Ключові слова: параметр, синонім,прикметник, фільм, концепт,мікрополе

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується посиленою увагою до системного аналізу та структурування лексичного складу мови, зокрема назв розміру. Параметричні прикметники – прикметники, які означають великий чи малий розмір предметів та об`єктів навколишнього світу. Їм присвячена низка праць у вітчизняних мовознавчих студіях. Дослідження прикметників розміру здійснювалося не тільки на матеріалі різних мов (української, російської, англійської, німецької, давньогрецької та інших), але й в різних аспектах, як-от: 1) їх структурно-семантичних особливостей (Архелюк В. В., Гумовська Г. Н.,

Дзеньдзюра Н. І., Жукова В. В., Кривченко Е. Л., Любкін В. В., Маргалітадзе Т. Д., Рудик Т. З., Соколова В. М., Соловйова О. В., Стальмашевська Е. В., Хавкіна О. М., Шрамм А. Н., Щебликіна Т. А., Givon T.); 2) їх парадигматичних особливостей (Архелюк В. В.); 3) синтагматичних особливостей (Архелюк В. В., Левицький В. В., Сергєєва Е. Н., Beard R., Bolinger D.); 4) в типологічно-зіставному аналізі (Кшановський О. Ч.); 5) сполучуваності таких прикметників у когнітивному аспекті (Андрусь А. Ф., Архелюк В. В., Афанасьєва Т. В., Бистрова Л. В., Гумовська Г. Н., Пахолок Г. М., Соловйова О. В.); 6) синонімія та антонімія (Аксьонова-Пашковська Г. В., Бублик О. В., Денисова С. П., Олівер Е., Харитончик З. А.); 7) компаративний аналіз (Зімон Г., Котнюк Л. Г., Kiefer F.); 8) кількісні параметри (Бистрова Л. В., Капатрук М. Д., Линник Т. Г.); 9) граматика (Вольф Е. М.)[1, с. 3].

Незважаючи на значні досягнення вітчизняної та зарубіжної лінгвістики у вивченні параметричних прикметників та неослабний інтерес вчених до них, не розв`язаним й досі залишається ряд проблем. Так, проблема польової семантики прикметників з їх широким діапазоном лексичної сполучуваності належить до недостатньо вивчених, хоча вони досить багаті своєю семантикою і активно вступають в синонімічні та антонімічні зв'язки та відношення. Користуючись класифікацією Т. Линник, ми поділили параметричні прикметники на мікрополя:

1) загальногорозміру: а) великого; б) малого;
2) висоти: а) великої; б) малої;
3) товщини: а) великої; б) малої;
4) ширини: а) великої; б) малої;
5) довжини: а) великої; б) малої ;
6) глибини: а) великої; б) малої.

В даній роботі ми розглянемо синонімічні особливості параметричних прикметників великої/ малої товщини та ширини. Центральне слово групи на позначення великої товщини – thick має ускладнену семну структуру, схожу на структуру short. Так само як short втілює семи малої висоти та довжини, так і thick поєднує семи малої висоти та великої товщини. Такі особливості у синонімічних словниках не розглядаються, тому часто thick відносять до мікрополя великої товщини, що є, на нашу думку, виправданим. Прикметник thick вживається у функції специфікатора (it`s a 5 cm thick), може позначати інтенсивність, кількість, мати темпоральне значення, характеризувати психологічні якості, поєднуватись зі словами, що належать до тематичної групи "голос". Поряд з цими другорядними значеннями, у лексеми thick виявляються значення, притаманні тільки їй. До них належить в першу чергу значення густоти, значення наповненості, насиченості чимось, часто thick сполучається зі словами на позначення "шару, пласту, покриву" [2, с. 6].

Хоча класифікація Т. Линник вважається найдетальнішою, проте дослідниця не включила в свою класифікацію прикметник параметру dense, який ми відносимо до мікрополя на позначення великої товщини, оскільки він подається у тлумачних словниках як "густий, щільний, товстий" та виступає синонімом до слова thick в більшості випадків. Та все ж є певні відмінності. Так, dense не може виступати у функції специфікатора на відміну від thick. Крім цього, dense може втілювати значення "важкий для розуміння, інформативний", чого немає у thick. В свою чергу thick може реалізувати сему "заповнений, переповнений чимось" на відміну від dense. Також в розмовному мовленні thick часто втілює сему "близький, щирий" та "низький, охриплий" (коли йдеться про голос) та "нерозбірливий, невиразний" (про мову людини). Так як dense зустрічається спорадично, то нам важко говорити про його семантичну сполучуваність, але можна припустити, що він має схильність до об`єднання з збірними іменниками типу: swarms, colonies.

У центрального члена мікрополя – прикметника thin – тлумачні словники виділяють два лексико-семантичні варіанти на позначення товщини конкретних об`єктів: 1) реалізується зі словами, що позначають неживі об`єкти; 2) з назвами істот. Прикметники thick та thin вважаються антонімами, але це не зовсім так. Було виявлено, що вживання thick з назвами осіб є архаїчним, чого не можна сказати про thin, оскільки для нього вживання з назвами осіб є

одним з частотних. Прикметник thin частіше за thick зустрічається з назвами частин тіла живих істот. При цьому часто він може позначати не товщину, а ширину [2, с. 8]. Отже, антонімічність thick та thin відноситься лише до ЛСВ на позначення неживих предметів. Коли ж позначається розмір осіб, то thick практично не вживається з цією групою іменників, на відміну від thin. Також виявлено, що thin позначає густоту, консистенцію чогось, поєднується зі словами на позначення "шару", в чому збігається із thick. Прикметник slight, який входить до мікрополя на позначення малої величини, крім цього може позначати і малу товщину (was a slightfrown) [2, с. 7].

Основні слова на позначення великої ширини – wide та broad, останнього в нашому дослідженні не виявилося, але оскільки вони є синонімами, то ми хочемо коротко порівняти їх. Вони відрізняються насамперед частотою вживання, адже на позначення фізичного розміру wide зустрічається частіше ніж broad. Приметникуwide надають перевагу тоді, коли акцентується відстань між сторонами предмета, коли ж предмет мислиться як цілий, перевага надається broad. Найчастотніші в групі на позначення ширини broad та wide мають спільне значення, коли виступають у функції специфікатора (a milewide / broad). Також wide може мати значення масштабності, величини, образно вживається для характеристики осіб, як і large (largeheart / wideheart). Крім цього wide часто сполучається з абстрактними іменниками типу: choice, range, variety тощо [3, с. 6].

До цих двох основних слів на позначення великої ширини антонімічним виступає narrow, який у більшості випадків вживається зі словами, що означають назви неживих предметів, частин тіла. Ми не зафіксували вживання прикметника narrow в нашому матеріалі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дзеньдзюра Н. І. Словотвірні гнізда параметричних прикметників: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01. Л., 2010. 16 с.

2. Линник Т. Г. Параметричні прикметники і їх становлення. К., Наукова думка, 1982. 198 с.

3. Линник Т. Г. Семантична структура лексики на позначення розміру в українській та англійській мовах. Мовознавство. 1974. № 5. С. 31–38.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. A BBC / Discovery Channel : Blue Planet (series 1 – 8): Co-production series producer Alastair Fothergill, producer Alastair Fothergill, Andy Byatt, Martha Holmes, editor Martin Elsbury, cameraman Rick Rosenthal, narrated by David Attenborough, music composed by George Fenton, music performed by BBC concert orchestra, titles music sung by Magdalen College Choir, 2001.

2. A BBC / Discovery Channel : Life (series 1 – 10): Co-production series producer Martha Holmes, producer Michel Hanton, producer Rupert Barrington, Adam Chapman, Martha Holmes, Neil Lucas, Patrick Morris, Ted Oakes, narrated by David Attenborough, music composed by George Fenton, 2009.

УДК 372.881.1

БІЛІЧЕНКО А. М., канд. пед. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ

Проаналізовано основні комп'ютерні програми і мобільні додатки лексичного спрямування, визначено важливість їхнього застосування у ході вивчення іншомовної лексики студентами вищої школи України.

Ключові слова: практична підготовка, мобільні додатки, лексичні одиниці.

Оновлення й удосконалення змісту університетських навчальних програм, їхнє спрямування на ґрунтовну практичну підготовку майбутнього фахівця з потужнім творчим потенціалом вимагають використання викладачами вищої школи відповідного комплексу інноваційно-комунікаційних технологій.

Ефективне спілкування іноземною мовою неможливе без вивчення значного лексичного масиву, коректне застосування якого, у свою чергу, вимагає опанування студентами граматичних навичок.

Сучасні програми й додатки для вивчення іншомовного вокабуляру з використанням комп'ютерів структуровано на дві базові групи:

1. власне комп'ютерні навчальні програми / завдання (*lexical programs / tasks);*

2. лексичні ресурси / посібники *(lexical resources / aids).*

Так само електронні ресурси для опанування лексики поділяються на 3 основні типи:

1. Google-запити (*open Google searches*);

2. електронні словники (*electronic dictionaries*);

3. лексичні словники-конкорданси з пошуковою, евристичною, аналітичною функціями (*lexical concordancers*).

Лексичні програми / завдання поділяються на такі 4 типи:

1. ситуативне навчання з використанням лексичних термінів (*incidental learning with lexical glosses*);

2. лексичні завдання комп'ютерно-опосередкованої комунікації (*CMC lexical-based tasks)*;

3. комп'ютеризовані словникові вправи (*computerized vocabulary exercises*);

4. спеціалізовані програми з вивчення лексики за допомогою комп'ютера (*dedicated CAVL programs*) [1].

Наразі можливості використання інформаційних ресурсів і комп'ютерних технологій у навчальному процесі є практично безмежними. Особливого значення набуває використання комп'ютерних програм і мобільних додатків з метою ефективнішого опанування студентами лексичного іншомовного базису (Lingvo, Anki, Anki Web, Google, Memrise, Quizlet, ED Words, Lingual Leo, Duolingvo, WORDS, Easy Ten, Ling Q, Rosetta Stone, WORD Book-English Dictionary&Thesaurus, English with Words, WordNet, Vocabulary, QDictionary, Exerciser, Lexilize Flashcards, My Dictionary: Polyglot тощо). Зміст деяких програм передбачає «прив'язку» до електронних он-лайн або оф-лайн словників («Lingvo», «Multitran», «McMillian On-Line Dictionary» тощо).

Зупинимося детальніше на огляді найбільш ефективних і популярних навчальних програм і мобільних додатків для опанування іншомовного вокабуляру.

Memrise – це навчальна науково-технологічна платформа зі змістовним контентом, що передбачає вивчення англійської лексики на основі інноваційного підходу [3].

Busuu – один із найвідоміших брендів у середовищі мовної освіти, що з'явився у 2008 р. Наявна лексика тут тематично згрупована, передбачене відпрацювання слів у текстовому форматі, навчання з носіями мов, різнорівневі навчальні курси структуровані відповідно до потреб слухачів і з дотриманням принципів наступності. Зміст кожного уроку тематично продуманий, містить різнопланові інтерактивні лексичні, граматичні завдання та аудіо-вправи, флеш-картки. Таким чином, формуються навички читання, слухання, говоріння і письма [4].

Для ефективного запам'ятовування англійських слів варто звернути увагу на безкоштовну програму *Anki* (для комп'ютерів) та *AnkiWeb* (для смартфонів). Кожного дня слухач отримує певну кількість слів із транскрипцією для вивчення на попередньо завантажених картках (decks) або може створювати свою унікальну лексичну базу. Картки з «неправильними» дієсловами та зі словами з пісень із прикладами озвучені, що дає змогу слухачам опановувати коректну вимову і розширювати словниковий запас [5].

Наразі користується значною популярністю серед слухачів різновікова навчальна програма «*LinguaLeo*» на основі методів гейміфікації. До опцій цього сервісу, окрім іншого, входять тематичні набори слів з малюнками й озвученням, створення власної безлімітної словникової бази, фразовий конструктор, англомовні автентичні тексти, відео- та аудіо матеріали, словник у режимах on-line і off-line, індивідуальні плани занять, інтерактивні тренування тощо [6].

Програма «*Duolingo*» – безкоштовна платформа вивчення мови і краудсорсінгового перекладу (*crowd sourcing, crowd* – «натовп» і *sourcing* – «використання ресурсів» – передача

певних виробничих функцій невизначеному колу осіб [7]. Цей сервіс становить собою своєрідне різнорівневе змагання користувачів з мовлення, аудіювання, перекладу, читання, опанування флеш-картами [8].

Words – додаток для вивчення англійських слів, створений спеціально для Android. Це специфічна гра в слова, що передбачає запам'ятовування нової лексики у форматі тематичних блоків, тренування правопису слів, сприйняття навчального матеріалу на слух та його доступність у режимі оф-лайн. Особливості цього додатку – 10 видів вправ, можливість додавання власних слів і уроків, вмонтований англо-російський словник зі зручним пошуком, озвучення слів і приклади їхнього вживання, індивідуальна програма добру слів на повторення [8].

Додаток *Easy Ten* у навчально-ігровому форматі спрямований на вивчення 10 нових слів кожного дня. За допомогою цього додатку можна збільшити словниковий запас на 300 слів щомісячно, опрацьовуючи запропонований лексичний базис або самостійно додаючи необхідні слова для опрацювання. Кожне слово для вивчення можна прослухати, ознайомитися з транскрипцією, перевірити власну вимову. Тут пропонується поетапне лексичне тестування на знання вивчених слів, вправи на аудіювання, різнорівневі лексичні тематичні блоки з перспективою складання іспитів IELTS і TOELF [11].

Lexilize Flashcards – безкоштовний додаток, який максимально спрощує процес вивчення іноземної мови, зокрема, її лексичного базису. Студенти можуть формувати власний словник із транскрипцією, прикладами та асоціативними малюнками у програмі Excel, засвоювати нову лексику за допомогою 5 різнопланових вправ (звичайні картки, пари слів і переклади, вибір правильного перекладу, запам'ятовування слова, написання перекладу слова) у перервах між заняттями, ділитися картками з іншими. Серед інших опцій цього додатка – автовідтворення слів, функціонування в режимі оф-лайн, базові лексичні набори, режим словника, контроль власного прогресу тощо [9].

Вартим уваги є *Brainscape* – мережева й мобільна навчально-методична платформа, що дає змогу вивчати адаптивні (інтерактивні) картки. Всі навчальні матеріали можна синхронізувати з веб-сайтом Brainscape і пристроями Android. Brainscape установлює для студентів індивідуальний час повторення кожної картки на підставі даних доказової когнітивістики. Зазначимо, що картки Brainscape розроблено у співпраці з провідним школами, видавництвами та фахівцями у галузі освіти [11].

Cram.com – програма і мобільний додаток (розроблений у 2001 р. під назвою Flashcard Exchange), який працює з он-лайн флеш-картками для селективного вивчення, запам'ятовування та самоперевірки за системою німецького психолога С. Лейтнера. Ця система становить собою папку з картками, розділену на декілька комірок. Картки можуть переноситися з однієї комірки в іншу відповідно до поточного рівня знань. Якщо відповідь правильна, картка переміщується до наступної комірки, якщо неправильна – переноситься до нижньої комірки. Коли на всі картки подані відповіді, користувач отримує підсумкові результати. Після збереження результатів картки переходять на наступний рівень. Картки з неправильними відповідями переносяться на перший рівень. Набір карток вважається успішно опрацьованим, якщо всі флеш-картки є на найвищому рівні. Таким чином, користувач автоматично фокусується на вивченні більш складних, проблемних карток. Таке поетапне повторення слів на власних флеш-картках забезпечує утримання більших інформаційних обсягів без значних зусиль. Режим запам'ятовування автоматично закриває картки з уже відомими користувачеві словами, тому можна зосередитися на нових або недостатньо опрацьованих словах [10].

Fresh Memory – додаток для вивчення значного лексичного обсягу за допомогою методу повторення. Навчальні матеріали зберігаються у вигляді колекцій флеш-карток (текст + зображення) і у форматі словників. До особливостей цього додатку віднесемо такі: інтервальне повторення, багатосторонні картки, режим редагування карток, самостійне налаштування шрифтів, кольорів, фону, параметрів дослідження. У процесі повторення користувач спочатку бачить запитання з карткою, думаю про власну відповідь і відкриває правильний варіант. Користувач може оцінити свою відповідь (від 1 до 5). Далі додаток планує наступне повторення

картки залежно від рівня її складності, причому з кожним повторенням інтервал збільшується і може становити декілька хвилин або навіть рік і більше. Якщо картка занадто складна для запам'ятовування, вона буде з'являтися частіше [11].

На основі вищевикладеного зазначимо, що інноваційні навчальні технології визначають кінцевий результат, активізуючи процес засвоєння лексичних іншомовних одиниць, сприяють саморозвитку й мобільності, творчості, самостійності студентів у процесі прийняття рішень. Ефективність упровадження комплексу новітніх форм і методів у викладацькій діяльності педагога залежить, окрім усього, від усвідомлення доцільності їхнього поєднання та відповідності дидактичним завданням. Таким чином, робота з мобільними додатками й комп'ютерними програмами у ході вивчення іншомовної лексики має величезне значення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. URL: https://www.jstor.org/stable/calicojournal
2. URL:https://www.ride.ri.gov/Portals/0/Uploads/Documents/Instruction-and-Assessment-World-Class-Standards.pdf
3. URL:https://www.memrise.com/ru/about
4. URL:https://www.busuu.com/en/about
5. URL:http://english-bird.ru/memorizing-using-anki/
6. URL:www.lingualeo.com
7. URL:www.duolingo.com
8. URL:https://play.google.com/store/apps/details?id=air.ru.uchimslova.words&hl=ru&gl=US
9. URL:lexilize.com
10. URL:brainscape.com
11. URL:sourceforge.net/projects/freshmemory

УДК 378:551.582(4-01)

БОНЬКОВСЬКИЙ О.А., старший викладач
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИЩА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ЗЕЛЕНОЇ ЄВРОПИ

Розглядається роль університетів Європейського простору вищої освіти у реалізації Аґенди2030 ООН та Європейської Зеленої угоди.

Ключові слова: Європейська Зелена угода, екологізація, сталий розвиток, вуглецева нейтральність, третя місія, віртуальна мобільність.

Все більше Європейських закладів вищої освіти у своїх дослідницьких та освітніх місіях звертаються до екологічної сталості. Вони беруть активну участь у широкому спектрі заходів, як для озеленення діяльності своїх установ, так і для сприяння суспільству. Працюючи з широким колом партнерів, від місцевих громад до глобальних університетських мереж і промисловості, університети виступають ключовими учасниками переходу до вуглецевої нейтральності та сталого суспільства. Вони відіграють важливу роль у реалізації Аґенди 2030 ООН та Європейської Зеленої угоди.

У нещодавньому опитуванні Європейської асоціації університетів (EUA) щодо екологізації європейських ЗВО понад 300 таких закладів зазначили, що екологізація є стратегічним пріоритетом для них. Переважна більшість навчальних закладів розглядає екологічну стійкість і «озелененння» як питання, пов'язані з їхніми власними інституційними цінностями, керуючись третьою місією, а також залученням своїх студентів, персоналу та широкої спільноти.

Окрім екологічної сталості, університетські стратегії обмежуються, в основному,Цілями сталого розвитку ООН. Наприклад, три з п'яти навчальних закладів враховують Цілі сталого розвитку у реформі навчальних програм, тоді як лише чверть ЗВО включають екологізацію. Більшість установ мають конкретну політику щодо широкого кола питань. Так деякі ЗВО включають мінімізацію використання ресурсів і переробки, надання цифрових інструментів для

дистанційної роботи та віртуальної мобільності, а також заохочення видів транспорту з низьким вмістом вуглецю для мобільності студентів.

Багато з прикладів, які часто цитуються в опитуванні EUA, підкреслюють роль ЗВО у суспільстві, де близько половини з них активно співпрацюють з громадою та виступають з ініціативами на місцевому чи національному рівнях. Ключовим також є партнерство та співпраця з іншими установами та студентськими групами.

Незважаючи на те, що більшість інституційних стратегій включають екологічні цілі, не завжди легко визначити показники для моніторингу вирішення проблем екологічної сталості. Проте переконливими можуть бути докази покращення якості життя в університетському містечку, стимулювання досліджень у сфері екологізації, покращення навчання та викладання. Багато навчальних закладів прагнуть бути прикладом, сприяти змінам у навколишньому середовищі та суспільстві та робити заклад більш привабливим для співробітників і студентів.

Щоб реалізувати весь потенціал для покращення екологічної сталості, більшість установ потребують збільшення фінансування на національному та європейському рівнях. Фактично, третина респондентів хотіли б, щоб нові підходи, такі як мережеве навчання, реалізовувались через спеціальну європейську ініціативу.

Європейська Зелена угода, започаткована у 2020 році, з її сильною орієнтацією на економіку та приватний сектор, майже не згадує вищу освіту. Однак наступні Рекомендації Ради Європи щодо освіти для екологічної сталості і відповідні публічні консультації підкреслили важливу роль європейських університетів у цих процесах.

У2021 році було запущено ряд європейських ініціатив: боротьба зі зміною клімату тепер є пріоритетною сферою програми Erasmus+, а програма Марії Складовської-Кюрі запроваджує нову Зелену хартію, яка сприятиме сталості дослідницької діяльності. Коаліція «Освіта для клімату» наразі готується за участю зацікавлених сторін, метою якої є сприяння співпраці та обміну на всіх рівнях освіти та навчання. Зворотній зв’язок, отриманий під час опитування EUA, показує, що ці європейські ініціативи справді актуальні та своєчасні. Вони повинні використовувати досвід та ентузіазм університетів у сприянні екологічній стійкості.

Європейський сектор вищої освіти у співпраці з місцевими та глобальними партнерами робить внесок у технічні, економічні та соціальні зміни та надає необхідні навички молодому поколінню та тим, хто навчається протягом усього життя. Все це вкрай необхідно для розробки політики екологічного, сталого переходу в Європі та у світі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Dorcas B. Higher Education for Green Economy and Sustainability – Futures of Higher Education. OGW UNESCO. Paris. 2022. P. 3–4.

2. Bianchi G., Pisiotis U., Cabrera Giraldez M. GreenComp The European sustainability competence framework, Punie, Y. and Bacigalupo, M., Publications Office of the European Union, Luxembourg. 2022. 12 p.

3. Business Schools Must Do More to Address the Climate Crisis/C. Galdón et al. Harvard business review. 2022. 3 p.

4. Lozano R., Bautista-Puig N., Barreiro-Gen M. Developing a sustainability competences paradigm in Higher Education or a White Elephant? Sustainable Development. University of Gävle. 2022. 5 p.

УДК 811.111'373.611:581.2

ВЕЛИКА К.І., асистент
Білоцерківський національний аграрний університет

СЛОВОТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ФІТОПАТОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Розглянуто терміносистему англійської фітопатології і визначено способи словотворення та найпродуктивніші греко-латинські афікси, оскільки основою для формування англійської фітопатологічної термінології стала латинська та грецька. Процес термінотворення в кожній галузі науки відбувається по різному. Англомовні фітопатологічні терміни, у свою чергу, мають багато запозичень та інтернаціоналізмів.

Ключові слова: фітопатологія, термін, терміносистема, словотворення, греко-латинськіафікси.

Терміносистема будь якої галузі науки розвивається і потребує все більше термінів для

позначення і диференціації певних понять. Найпоширенішим способом творення і диференціації термінів можна вважати морфологічний.

До морфологічного способу творення належать ті, які утворені за допомогою афіксальних морфем, а також творення складних і складноскорочених термінів [2].

У даному випадку розглядається афіксальний спосіб як один із найрозповсюдженіших способів англомовного термінотворення у фітопатології. Характерною особливістю афіксів є приєднання до основи слова суфіксів та префіксів для термінологізації і закріплення за певною науково-технічною сферою.

Суфіксальний спосіб утворює терміни за допомогою суфіксів. Префіксальний спосіб утворює терміни за допомогою префіксів. Префіксально-суфіксальний спосіб утворює терміни одночасним додаванням до твірної основи префікса і суфікса. [2].

Наприклад, symptomless – безсимптомний, suppressive – супресивний, resistance – стійкість (суфіксальний); antibodies – антитіла, heteroploid – гетероплоїдний, bioassay – біологічний аналіз (префіксальний); asexual –безстатевий, attenuation – затухання, disinfectant – дезінфікуючий засіб (префіксально-суфіксальний) [4].

Варто відзначити, що префікс може змінювати значення терміну, а суфікс, у процесі творення нового терміну, утворює іншу частину мови [1].

Афіксальний спосіб творення термінів відносять до сфери науки. Із вище наведених прикладів помічено, що для термінології англійської фітопатології є характерним використання афіксів греко-латинського походження.

До найпродуктивніших префіксів греко-латинського похождения у фітопатології можна віднести наступні:

-anti: antibiotic, antibody, antiserum, antiseptic, antigen, antivirus;

- asc(o): ascocarp, ascogenous, ascogonium, ascospore, ascomycete;

- bio: biosynthesis, biofilm,bioinformatics, bioinformatics, biological, biome;

-dis:disease, dissect, disorder, disfanction, disability, dissolution;

- hetero:heteroecious, heterokaryosis, heteroploid, heterothallic, heterogeneous, heterogenesis, heteromorphous;

- hyper: hyperparasite, hyperplasia, hypersensitivity, hypertrophy, hyperventilate;

- homo: homozygote, homofermentation, homodermic, homopetalous, homothallic;

- mono: monophagous, monocotyledon, monogeny, monomorphous, mononuclear.

- spor-, spori,-sporo: sporagiophore, sporangium, sporidium, sporodochium sporophore, sporidium;

- sym, - syn: symbiosis, symptom, symptomless, syncytium, synergism [3].

Зазначемо і найчастіше уживані суфікси англійських термінів у фітопатології:

- al:abaxial, acropetal, adanal, adaxial,bactericidal, ascohymenial, vestigial,sexual, somaclonal;

- tion:conjugation, fermentation, fertilization, eradication, fructification, fasciation;

- tive, - ive:hypersensitive, infective, constitutive, comparative, reactive, vegetative, suppressive;

- ous:filamentous, infectious, heteroecious, herbaceous, oviparous, monoecious, didymosporous

osis, -sis: heterokaryosis, chlorosis, paraphysis, hydrolysis, anastomosis, analysis, osmosis, plasmolysis;

- ic:systemic, transgenic, polycyclic, polyetic, polygenic, phytopathogenic, phytotoxic, anaerobic;

- um: sporangium, sporidium, sporodochium, pseudothecium, syncytium, spermatium, spermagonium [4].

Зазначені приклади із греко-латинськими афіксами належать як до вузькогалузевих термінів із фітопатології, так і до суміжних галузей. Прослідковується значний вплив латинської та грецької на англійську терміносистему у фітопатології за рахунок запозичень та афіксального способу творення термінів [5].

Процес сучасного англомовного термінотворення у фітопатології відбувається за традиційними моделями на основі вже запозичених морфем, або за рахунок поєднання із загальновживаними лексемами [1].

Проаналізувавши англійські фітопатологічні терміни, можна зробити висновок, що більшість із них запозичені, а деякі вважаються інтернаціоналізмами. Таке явище викликане історичним розвитком англомовної терміносистеми у фітопатології. Латинська та грецька вважаються основою для формування фітопатологічної термінології. Тому, термінотворення має певну особливість ігреко-латинські афікси виявилися найбільш продуктивними у цій сфері науки. Суфікси, що тісно пов'язані з основою терміна утворюють частину мови, а префікси змінюють семантику слова і є лексично самостійними. Водночас, як префікси, так і суфікси можуть вносити новий лексичний відтінок і диференціювати терміни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковалевська О.В.Греко-латинськіафікси та їх роль у термінотворенні(на матеріалітерміносистеми "environmentalscience"сучасноїанглійськоїмови). DOI:10.32782/tps2663-4880/2020.14-1.22.

2. Українська мова: від фонетики до морфології. URL:https://ukr.ed-era.com/zmist_rozdilu/morfologichni_sposobi_slovotvorennya

3. George N., Agrios. Plant pathology, 5th ed. Department of Plant Pathology University of Florida, 2004 – 920 p.

4. Paul Holliday. A Dictionary of Plant Pathology, 2nd ed., 2001 – 562 p.

5. Greek-Latin Derivatives: Prefix and Suffix Starter List. URL:http://users.uoa.gr/~nektar/history/language/greek_latin_derivatives.htm.

УДК 599. 9

ГРЕК І.М., асистент
Білоцерківський національний аграрний університет
Irina_grek@ukr.net

БОГОСЛОВСЬКИЙ ВИМІР РЕЛІГІЙНОЇ КОНФЛІКТНОСТІ

Досліджується богословське тлумачення природи релігійного конфлікту. Авторка виділяє елементи оцінки конфліктів.

Ключові слова: релігійний конфлікт, церква, богословська думка, Православна богословська традиція, конфесія

Окремого розгляду заслуговують богословські тлумачення природи релігійного конфлікту. У християнському контексті метафоричного розуміння Церкви як Храму (1 Кор. 3:1), спорудженого з «живих каменів» (1 Пет. 2:4-5), та концепції Церкви як Містичного Тіла Христова, які почасти зливаються у такий спосіб, що «архітектурна» лексика поєднується з термінологією «живого організму» [1, с. 247] конфлікти та розколи всередині Церкви постають або розхитуванням підвалин Храму або мученицьким зраненням її живих частин. Що стосується міжрелігійних конфліктів, – концепти «істинного» і «хибного» служіння Богові, «справжніх» і «фальшивих» релігій, доктрин та ідеологій, «розкольництва» і «єресі» лишаються активно затребуваними в різних напрямах богослов'я. Ці принципи зберігають свою присутність у взаємовідносинах з нехристиянськими релігіями, а також неохристиянськими новоутвореннями, несуть значний потенціал нетерпимості у ставленні до інших конфесій. Загалом, наявність постійних конфліктів між християнськими течіями веде свій відлік ще від доби раннього християнства, тому конфліктогенність можна розглядати як рису притаманну християнству взагалі, що знаходить своє втілення у постійній ідеологічній ворожнечі та богословських суперечках [2]. За богословськими міркуваннями, причини поділів та суперечок між вірними, розбрату великих Церков та навіть окремих громад – багатовимірні: вони закладені і в людській природі, і в історичних, канонічних, політичних перешкодах, і в хитрощах диявола, «котрий діє у будь-яких умовах»; тому й подолати ці суперечності самі люди безсилі – потрібна Божа допомога. Православна богословська традиція наголошує, що глибинним джерелом конфліктів між людьми, групами, народами є зіпсована гріхом природа людини, втрата гармонії між її різними силами – духовною, душевною і тілесною. Саме на

нижчому, тілесному єстві людей і націй виникають, як руйнівні якості гріховної людини, неприязнь і ворожнеча.

Зіпсована гріхом, нецілісна природа людини вважається вразливою і безсилою існувати самодостатньо, такою, що вимушена шукати підтримку у подібних собі індивідах, та узрівши в іншому таку саму зіпсовану й розколоту душу, протиставляє її собі. У цьому закладена глибинна природа конфліктів – і міжособистісних, і міжнаціональних, і міжрелігійних. Розрив між розсудком, волею, почуттями, душевними і тілесними силами всередині людської природи веде до протистояння між окремими людьми, між сім'ями, родами, племенами, націями, расами, головно, до розбіжностей у тлумаченні і сприйнятті Божественного: тому міжрелігійні спори позбавлені сенсу – вони лише відбивають розбіжності в гріху, факт придушення особистості людини її гріховною природою.

В інтерпретації сербського православного богослова та психолога Владети Йеротича – драма кожного християнина і християнського світу в цілому полягає у безперервній і одночасній присутності в сучасній людині, у глибинних шарах її єства, язичницької, старозавітної та новозавітної особи, чия «динамічна інтерактивність» зрештою веде до розколотості окремої людини і всієї християнської спільноти і цивілізації аж до «шизофренічної розщепленості» [4, с.159-161]. Еволюцію богословської думки у бік поміркованішого ставлення до міжрелігійних протистоянь (зокрема, конфліктів між православними структурами) відобразили праці митрополита Антонія (Сурожського), котрий підкреслює багатоманітність способів спасіння особистості та шляхів до Христа, як світських, так і воцерковлених, підкреслює різницю між «реальністю та її вираженням», усвідомлення якої відкриє шлях подолання безнадійної ворожнечі і ненависті серед віруючих, розколів і кровопролиття [3].

Аналізуючи богословські розвідки з цього питання, можна вирізнити чотири основні паттерни оцінки конфліктів: І) конфлікти всередині церкви, 2) конфлікти міжрелігійні; 3) конфлікти церкви з державою; 4) конфлікти церкви з суспільством, окремими соціальними інститутами, громадською думкою, світом світським і секуляризованим. Щодо останніх – то їхнє витлумачення базується на засадній і спільній для поліконфесійного християнського богослов'я ідеї про Божу суть Церкви та її вищу місію-завдання на Землі. Із переконання про наскрізь духовний, надприродний і трансцендентний характер Церкви, «суть, установа і мета-посланництво якої є Божі» [5, с.111]. виводиться не тільки право, а й обов'язок Церкви втручатися у суспільні справи, якщо це потрібно для досягнення її понадземної мети; неможливості для неї допустити існування таких форм людського суспільного життя, які відверто суперечать Царству Божому – Тілу Христову.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Петерсен Д. В союзі з Богом / пер. з англ. Одеса, 2005. 354 с.
2. Павленко П. Богословські підвалини міжконфесійного протистояння. Релігійна свобода. Науковий щорічник. 2005. № 9. С. 19–28.
3. Митрополит Антоний Сурожский. О некоторых категориях нашего тварного бытия. Церковь и время. 1991. № 2. 14 с.
4. Йеротич В. Психологическое и религиозное бытие человека. М.: Библейско-богословский институт св. апостола Андрея, 2004. 206 с.
5. Шевців І. Християнська Україна. Вибрані твори. К.; Дрогобич: Коло, 2003. 468 с.

УДК 811.161.2(075.8)

ДЕМЧЕНКО Н.С., асистент
Білоцерківський національний аграрний університет

ВЖИВАННЯ ЗАСОБІВ ЕКСПРЕСИВНОСТІ В АНГЛОМОВНИХ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКАХ

У дослідженні розглядаються засоби експресивності, які найчастіше вживаються у газетних заголовках англомовної преси.

Ключові слова: заголовок, газетний дискурс, англійська мова, стилістичні фігури, експресія.

Протягом останніх десятиліть одним із центральних об'єктів дослідження є вивчення заголовків газетного дискурсу, а саме вживання експресивних засобів у сучасних англомовних заголовках. Оскільки назва займає одну з найважливіших позицій у медіатексті, саме на неї насамперед звертає увагу реципієнт. Безперечно, заголовки сучасних англомовних газет повинні бути достатньо інформативними, зацікавити та привернути увагу читача. З цією метою, при написанні статей, автори використовують різні засоби експресивності, що дозволяють відійти від нейтрального способу викладу інформації та дібрати влучний, місткий, цікавий, інтригуючий та лаконічний заголовок, який «працюватиме» на читача, керуватиме його увагою.

Тенденція до посилення експресії газетних заголовків – яскрава риса сучасних англомовних газет. За допомогою експресії автор може не тільки яскраво виділити відображену в заголовку проблему газетного матеріалу, але й дати власну оцінку подій і фактів. Оскільки, будь-яка інформація в заголовку повинна бути емоційно-вираженою, а не тільки змістовно-раціоналістичною, необхідно звернути увагу на експресивні можливості заголовків англомовних газет [1, с. 626].

Одним із найбільш ефективних способів створення експресії в заголовках є стилістичні фігури. В результаті проаналізованого матеріалу були виявлені наступні засоби, що найчастіше вживаються: епітети, уособлення, метафори, фразеологізми. Матеріалом дослідження послугували газетні заголовки, отримані методом суцільної вибірки з міжнародної щотижневої газети «The Economist»

Серед стилістичних фігур неодноразово зустрічаються епітети, які виражають думку автора тексту новин. Епітети, зважаючи на свій оціночний характер і здатність підкреслювати властивості та якості предмета чи явища, індивідуалізують, надають більшої виразності описуваному об'єкту. Варто зазначити, що епітет завжди перебуває у поєднанні з предметом, який він визначає. Розглянемо приклади заголовків, експресивність яких забезпечують епітети: “The unknown known”, “Unholy spirit”, “The widening gap”, “Ancient wisdom?”, “Two years after saving its democracy, Malawi remains the world’s poorest peaceful country”, “Influential party elders”, “Are management consultants useful?” [3].

Також в газетних заголовках часто зустрічаються уособлення – тобто наділення не живих предметів ознаками живих: “Should Europe worry?”, “Maine’s lobster industry is feeling the pinch”, “Britain buries its longest-reigning queen”, “The German carmaker loosens ties with Volkswagen”, “Rocky Mountain high ground”, “Can tech reshape the Pentagon?” [3].

Необхідно також наголосити, що в заголовках газетного дискурсу досить часто спостерігається наявність фразеологізмів, щоб привернути увагу читача до статті. Використання фразеологізму в ролі заголовка цілком природне і виправдане, зумовлене такими особливостями стійких словосполучень, як афористичність, влучність, образність тощо. Наприклад, “Food for thought”, “Seeing red”, “At the sharpend”, “The elephant in the board room”, “When to trust your gut”, “Nothing ventured, nothing gained” [3].

Одним із найдієвіших мовних засобів, що створює неперевершену експресивність заголовків є метафора – «троп, побудований на вживанні слів у переносному значенні на основі подібності за кольором, формою, призначенням» [2, с.103]. У заголовках преси метафора сприяє наочності передачі змісту, викликаючи у читачів конкретно-чуттєві уявлення про факти та явища суспільно-політичного життя, забезпечує глибокі асоціативні зв'язки між об'єктами: “Daughters of the soil”, “Lords of the skies”, “The bitter taste of sanctions ”, “The memory of water”, “A universe of water”, “Manufacturing a green revolution” [3].

Таким чином, газетний дискурс використовує різноманітні засоби для вираження експресії заголовків, серед них епітети, уособлення, метафори та фразеологізми. Здебільшого основним їх призначенням стає саме вплив на читача, надання фактів та інформації. Крім того, всі вони дозволяють яскраво висловити думку, викласти основну думку та звернути увагу читачів на матеріал новин.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Демченко Н.С. Засоби експресивного синтаксису в газетних заголовках. Problems of science and practice, tasks and ways to solve them: Abstractsof XX International Scientific and Practical Conference (24-27 May, 2022). Warsaw, Poland, 2022. P. 626–628

2. Демченко Н.С. Мовні засоби увиразнення в англомовних газетних заголовках (на матеріалі «The Economist»). Закарпатські філологічні студії. 2022. № 22 (1). С. 101–105.

3. The Economist. URL: https://www.economist.com/ (дата звернення 20.05.2022)

УДК 378.14.014.13

ДЕМ'ЯНЕНКО О.О., канд. пед. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПАЛІТРА НАУКОВО-ОСВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ СТУДЕНТІВ - ЧИТАЧІВ, ФІЛОЛОГІВ-ДОСЛІДНИКІВ І ПЕРЕКЛАДАЧІВ СВІТОВОЇ КЛАСИКИ ЯК ЧИННИК ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОГО РОЗВИТКУ

Матеріал стосується використання науково-освітніх інформаційних ресурсів, медіаджерел у процесі вивчення курсів літературознавчої компоненти освітньої програми гуманітарного спрямування. Наголошується на можливості організації онлайн навчання й саморозвитку на різних рівнях філологічної освіти й з огляду на інтереси й потреби студентів.

Ключові слова: медіаресурси, самооосвіта, філологічна освіта, літературознавчий розвиток, світова класика, компетентність.

В умовах змішаної та дистанційної моделей навчання студентів ЗВО значно зростає роль самоосвіти й розвитку навичок науково-дослідницької діяльності. Звісно, не втрачає актуальності такий підхід до організації навчання й очно, однак питома вага аудиторної взаємодії викладача і студентів все ж різниться. І на перший план виходять важливі навички здобувати знання й формувати здібності самостійно, шляхом пошуку інформації й ресурсів для професійного чи загального пізнавального розвитку.

З огляду на специфіку гуманітарного фаху, для студентів філологічних спеціальностей, включно – переклад, на заняттях з вивчення дисциплін літературознавчої компоненти *(проблему досліджуємо на матеріалах вивчення україномовного курсу «Історія зарубіжної літератури», англомовного курсу «Література Англії та США»)*цей процес саморозвитку можу відбуватися в –напрямах формування/ розвитку себе, як: «*кваліфікованого читача» – «філолога-дослідника» – «філолога-перекладача».*

Ця ієрархія дозволяє усвідомити спрямованість науково-пізнавальної та самоосвітньої діяльності студентства з метою: а) розвитку спеціальних філологічних компетентностей, б) або ж формування себе у царині філології як особистості з широким кругозором, ерудицією й загальнокультурними європейськими цінностями, в) нарешті, набуття й поглиблення читацького досвіду.

Таблиця 1 – **Напрями ЛЗ освіти студентів та їх характеристики.**

	Напрями, характеристики		
Науково-освітні медіаресурси	*«Кваліфікований читач»*	*«Філолог-дослідник»*	*«Філолог-перекладач»*
	Бібліотека зарубіжної літератури укр. мовою. URL.: https://www.ukrlib.com.ua/world/ - *ресурс для читання електронних текстів світової літератури в якісному перекладі*	Курс лекцій зі світової літератури «Національні поети» від літературної лабораторії Мистецького арсеналу. URL.: https://www.youtube.com/user/mystetskyi/featured - *академічні лекції відомих науковців-дослідників: М.Стріхи, Б.Шалагінова, Р.Семківа, М.Рошка та ін.*	
Науково-освітні медіаресурси	УРОКИ історії пітона КАА.URL.:https://www.youtube.com/c/IgorAleynikov - *канал із матеріалами історико-культурного змісту для ознайомлення з контекстом ЛЗ компоненти, яка вивчається*	History of English Language and Literature. URL.:https://www.youtube.com/channel/UCiND6c4ozNNoKAsP8covKgQ - - *курс відеолекцій з історії розвитку мови й літератури англійською мовою*	Художні твори англійською мовою. URL.: https://teacheng.info/ - *для декламування, підготовки підрядника і*

	Аматорські ресурси для читання літературних текстів і ознайомлення з їх змістом – аудіокниги творів, буктрейлери, відгуки читачів, літературні блоги з оглядом літературних творів	*Адаптовані тексти* для читання художніх творів англійською з коментарями і примітками (*бібліотека текстів за ред. M.Murphy*)	*художнього перекладу*
	Світ літератури. Сайт Адріани Химинець. URL.:https://svitliteraturu.com/ - - *авторський сайт історико-літературного змісту з яскравими візуальними засобами вивчення літератури*	Армен и Федор. URL.:https://www.youtube.com/c/ArmenZakharyanSt - - *літературний канал з дослідженнями канонічних творів світової літератури та їх перекладів*	
	Навчальні ресурси англійською мовою (інфографіка, аналіз, екскурси) на сайті CourseHero. URL.: https://www.coursehero.com/ - *навчальний ресурс з вивченням світової літератури з аналізом творів і візуальними засобами – інфографікою, тестами тощо*	The Project Gutenberg eBook of Pygmalion, by George Bernard Shaw. URL.:https://www.gutenberg.org/files/3825/3825-h/3825-h.htm - *тексти творів (на зразок Б.Шоу) з мовними й культурологічними коментарями і поясненнями*	
	Ресурс для проведення тестування *з метою самооцінки.*URL.: https://vseosvita.ua/test/modernizm-oznaky-novoho-mystetstva-601963.html	Кіноекранізації та театральні постановки літературних творів на каналі YouTube – медіаресурси*для інтермедіального аналізу та зіставлення*	*Перекладознавчіпроєкти сайту*. Український інститут книги. URL.:https://book-institute.org.ua/uk/organization

Усі ці завдання є цілком вирішуваними в умовах навчання онлайн як синхронного (перегляд та аналіз медіаресурсів під час занять і навчальних дискусій), так і асинхронного (робота з медіаресурсами у підготовці завдань, проєктів, наукових виступів тощо за спрямуванням викладачів). Перелік апробованих на заняттях зі студентами медіаресурсів дозволяє вважати, що медіаресурси науково-освтінього призначення сприяють літературознавчому розвиткові студентів і загальнопрофесійномуяк філологів-перекладачів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. URL: https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf.

2. Теорія та практика змішаного навчання: монографія/В.М. Кухаренко та ін.; за ред. В.М. Кухаренка nf. Харків: НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.

3. Практикум з історії зарубіжної літератури для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузь знань – 03 «Гуманітарні науки», за освітньо-професійною програмою 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» : навч.-метод. посіб. /автори - укладачі: С. Д. Карпенко, О. О. Дем'яненко. Біла Церква, 2021. 268 с.

4. Чернобров Ю.А., Дем'яненко О.О. Perceptions of English & American literature: практикум для студентів (у 2-х частинах) (англійською та українською мовами). Біла Церква: БНАУ, 2022. 180 с.

УДК 378.147:81'25

ІГНАТЕНКО В.Д., канд. пед. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

РЕГУЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЇ «ПЕРЕКЛАДАЧ» В УКРАЇНІ

У тезах розглянуто питання регулювання професії «перекладач», особливість отримання статусу перекладача та особливість реєстраційного процесу Вищою Радою ЮристівУкраїни.

Ключові слова: перекладач, професія, реєстрація, філологічнаосвіта, забезпечення якості.

У кожній країні є свої правові норми трудового законодавства, які регулюють роботу перекладача. Перекладача можуть взяти на роботу в бюро перекладів або компанію, яка потребує його послуги, а ще він може працювати за трудовим договором самостійно, виконуючи певні роботи. Підписуючи контракт, перекладач і замовник обумовлюють всі нюанси роботи, її обсяг і оплату. Якщо необхідно виконати письмовий переклад для публікації, укладається договір з видавництвом, в якому обумовлені права на перекладений текст, які перекладач тимчасово передає видавництву. На деякі художні, публіцистичні і спеціальні тексти, перекладач має авторські права, відповідно до Закону «Про авторське право».

Професія перекладача регулюється у нашій державі на підставі положень, які висвітлені у низці положень законів та підзаконних актів. Крім цього в Україні існує окремий реєстраційний орган, який регулює відповідний доступ до цієї професії.

Філологічна освіта є стратегічно важливою для держави та представляє собою частину системи спеціалізованої освіти. Структура філологічної освіти України, як і багато інших спеціальностей, включає вищу, повну вищу, післядипломну філологічну освіту. Законодавство України базується на Конституції України і складається із законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», наказів міністерства освіти і науки України «Про затвердження Переліку спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти ступенів бакалавра та магістра за спеціальністю 035 «Філологія», «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти», «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» та інших нормативно-правовихактів, міжнародних договорів України.

Філологічну освіту можна здобуту на відповідній освітній програмі, яка має бути ліцензована Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Також відповідальність за належну підготовку та реалізацію перекладацької професії лежить на таких органах, як Верховна Рада України, Кабінет міністрів Україні в особі відповідних профільних міністерств (Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України), Державна міграційна служба України, національний реєстраційний орган (Вища Рада юристів України, спілки та незалежні самоврядні організації. Усі ці органи мають основним завданням сприяння успішній реалізації перекладацької діяльності. Також ця професія регулюється таким органом як Асоціація перекладачів України. Це спеціально створена організація, яка має на меті розробку та імплементацію галузевих стандартів, підвищення якості перекладу, популяризація перекладацької професії в Україні та підвищення статусу перекладача в Україні.

Згідно з наказом Міністерства внутрішніх справ України № 228 від 11.03.2013 що містить відомості про перекладачів, саме особи, що є зареєстрованими у врегульованому законодавством порядку, можуть залучатися органами державної влади для надання послуг перекладу під час розгляду заяв та проведення співбесід з біженцями та іншими категоріями мігрантів, під час здійснення їх затримання, забезпечення надання їм правової допомоги, розгляду адміністративними судами справ щодо біженців та видворення з України іноземців та осіб без громадянства, здійснення досудового розслідування та розгляду судами кримінальних проваджень і справ про адміністративні правопорушення, вчинені біженцями та іншими категоріями мігрантів на території України.

Маючи філологічну освіту та диплом відповідного зразка фахівець може отримати

офіційний статус перекладача, попередньо здійснивши первинну реєстрацію у Вищій Раді Юристів України. Відповідно до встановленої процедури Вища Рада Юристів України має провести перевірку поданих особою документів на предмет їхньої відповідності діючому законодавству і встановлює факт юридичного значення, надаючи особі реєстрацію первинного статусу.

Таким чином, професія перекладача чітко регламентується державою та передбачає виконання певної процедури задля реєстраціїпевногопрофесійногостатусу, отже і передбачає певний рівень відповідальності за процес підготовки кадрів для такого профілю.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Професія перекладач. URL:http://izmail.maup.com.ua/biblioteka/akademichna-dobroches nist2/dstu-8302-2015/prikladi-oformlennya-bibliografichnih-posilan-dstu-8302-2015 (дата звернення: 04.10.2022).

2. Правовий та суспільний статус перекладача. URL:https://www.azurit.kiev.ua/uk/2017/08/30/pravovij-ta-suspilnij-status-perekladacha/ (дата звернення 10.10.2022)

УДК 159.98:398.21

КАРПЕНКО С.Д., канд. філол. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ КАЗКИ

Порушується питання фахової грамотності казкотерапевта та теорії казкотерапії. Закцентовано увагу на необхідності спеціалістів галузі попередньо вивчати основи традиційного казкознавства. Простежено зв'язок між народною та лікувальною казкою.

Ключові слова: народна казка, казкотерапія, казкознавство.

На сьогодні особливого запиту на ринку праці потребують психологи різних напрямів. Серед них – казкотерапевти. Лікування словом належить до давніх методів, який бере початок із ритуальних замовлянь, сакральних міфів про походження племені, обрядових пісень та віршів. Терапевтична казка є основним засобом реабілітації особистості, який використовується в казкотерапії. Даючи оцінку народній казці як виду епіки, зважаючи на її філософсько-ментальне підґрунтя, вчені зазначають: «Казка на відміну від деяких інших жанрів фольклору є суто антропоцентричною, людиновимірною, зосередженою на людині… Універсальність казки полягає у колективності всетворення. Цей всетвір живе і розвивається в межах однієї спільноти, усно передається від покоління до покоління; казка – моральний кодекс, спонукальне і стримуюче начало» [6, с. 5, 9].

Вивченню питання творення казки народної присвячено багато публікацій (Л. Дунаєвська, В. Давидюк, Л. Мушкетик, зокрема, й наші дослідження). Але питання співвідношення казкотворчості і казкотерапії є досить новим (Б. Беттельгейм (1985) [1], Д. Бретт (1988) [2], М. Моліцька (1999) [3]). Зважаючи на те, що народна казка визначається як фольклорний жанр, що не лише навчає, розважає та виховує, але й інформує, дає уявлення про те, що може бути поза реальністю, або виступає одиничним випадком дійсності, щось неймовірне, ми можемо стверджувати, що традиційно створена казка корисна. Натомість, казка терапевтична переслідує мету, що пов’язана з лікуванням, навіюванням, акцентуванням на медичній проблемі.

Перш ніж створювати нову казку, казкотерапевт, педагог, психолог зобов’язані ознайомитися з природою та специфікою будови жанру. Сюжетна основа казки наскрізь традиційна, містить у собі колективну та персональну творчість, а також елементи історії народу чи етносу. У словникових статтях знаходимо десятки спроб характеристики казки як фольклорного наративу, що відрізняється від легенд, переказів та бувальщин настановою на вигадку, поетичним домислюванням, ідеалізацією дійсності, оригінальною (креативною) творчою уявою казкаря. Оповіді, що потрапляють до казкового епосу, різняться за

формальними ознаками: побудовою сюжету, персонажною системою, проблематикою, емотивними характеристиками. Кожна казка (легендарна, чарівна, фантастична, побутова, анекдотична, про тварин) має в основі правдиву історію, випадок із життя, народної традиції. Через призму казки стають зрозумілими етнічні стереотипи, культурні традиції та вірування, характер, вдача та історична доля народу. Прослідковуючи ґенезу казки, варто зазначити, що на племінному рівні наші пращури мали систему міфічних казок (праказки) в яких передавали від дідів до онуків важливу, життєнеобхідну інформацію. Героями таких міфічних оповідей ставали боги родів, а поряд із ними й незвичайні, профанні помічники людини (наприклад, Половинчатий Півник з однойменної казки; Шило, Кизяк, Жолудь із «Казки про Довгомудика», тощо). Про міфічну природу казки міфологи писали, що це блідий і пересаджений на землю міф, а саме «міф первісний», «племінний», «індоєвропейський» [5]. Сталість мотиву казки пояснюється перевагою у фольклорній свідомості типового та традиційного над індивідуальним. «Колективна свідомість» презентує людину як біологічний вид, як природну субстанцію. Все це дозволяє акцентувати, що казку слід розуміти як спосіб передавання інформації та засіб збереження досвіду людської спільноти.

Часто трапляється так, що учасники вебінарів із казкотерапії не спроможні створити власну казку. Що є причиною? Звісно, не відсутність фантазії, а надмірна скутість, намагання зробити все за методичкою. Практичних порад щодо складання терапевтичної казки на сьогодні маємо багато (О. Василевська [4], Л. Шик [7] та ін.). Серед авторів – досвідчені педагоги, письменники та інші. Проте немає жодного фольклориста-професіонала казкознавця. Чому? Збірники казок ми зустрічаємо вже у другі половині XIX ст. зредаговані відомими науковцями та письменниками. Так, зокрема, збірники М. Драгоманова, І. Рудченка, І. Франка, М. Гнатюка представили казковий жанр у всій повноті сюжетотворення. І ці казки, якщо вчитатися, містять не лише розважальний, виховний та інформативний компоненти, а й психотерапевтичний. Той, який має за мету й казкотерапія. То чому б українським фахівцям не вибрати серед існуючих зразків такі, що задовольняли б лікувальну практику? І якраз на таких, народних зразках моделювати воркшопи та вебінари. Розвивати творчу уяву мозку потрібно, але підходити до цього зі збереженням народних традицій оповіді, а не сліпим запозиченням чужого. У структурі казки є основні складові: зачин, зав'язка, кульмінація, розв'язка і кінцівка. Також є певний набір традиційних персонажів, які діляться на: герой, помічник героя, добротворці, злотворці, знедолені. На це також варто звертати увагу.

Залежно від виду (казки про тварин, чарівні, побутові), казки мають межі фантазування, переходити які також не варто. Переглянувши збірники народних казок психотерапевт, логопед, дефектолог, педагог зможе краще зрозуміти як створити нову казку не порушуючи цілющої сили народного зразка. Адже в народі казки розказували саме з лікувальною метою, вірячи у силу слова, яке здатне загоїти рани душі. На сьогодні, коли потреба у психологічному лікуванні постала настільки гостро, саме українським фахівцям педагогіки, психології, фольклористики доведеться зіткнутися з проблемами лікування словом. На цьому шляху значна роль належить теоретичним напрацюванням, навчанню фахівців, створенню допоміжних інтернет-ресурсів, виготовленню настільних ігор тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Bettelheim B. Cudowne I pozyteczne. O znaczeniach I wartosciach basin, t.1, tium. D. Danek, Warszawa, 1985.
2. Brett D. Annie Stories. Melbourne, 1988.
3. Molicka M. Bajki terapeutyczne. Poznan, 1999.
4. Василевська О. Психічне здоров'я особистості та його підтримка засобами казко терапії. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. 2017. Вип. 1(2). С. 29–34.
5. Котляревский А. А. Сочинения. Том 2. СПб., 1893. 39 с.
6. Мушкетик Л. Персонажі української народної казки. Київ: Український письменник, 2014. 360 с. С. 9, 5.
7. Шик Л. Казкотерапія в роботі з дошкільниками. Харків: Основа, 2012. 240 с.

УДК 649. 14. 85

МАРЧУК В. В., канд. пед. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

THE STUDENT'S FUNDAMENTAL VALUE ORIENTATIONS

З'ясовано, що ціннісні орієнтації студента є структурним утворенням, яке містить сукупність взаємопов'язаних компонентів, зміст яких співвідноситься з певної сферою цілісної особистості (когнітивною, емоційно-ціннісною, **діяльнісною**) й передбачає становлення студента не лише як гармонійно розвиненої особистості, а й відповідального майбутнього фахівця.

Ключові слова: студент, ціннісні орієнтації, компоненти, особистість.

The importance of value orientations as qualities, formations, properties of the individual is determined by the fact that they are found in all spheres of life, become a criterion for evaluating interaction with other members of society, are socially determined both by the nature of social relations, and the place of the individual in the system of these relations. Value orientations arise when human behavior has social significance and is regulated by accepted social norms. However, it is possible and necessary to regulate a person's behavior only when it has a certain freedom of action, which implies the ability to choose its own line of behavior, to independently determine the direction of its actions [2, p. 12].

The student's fundamental value orientations are a stable dispositional strategy of the social behavior of an individual, based on the belief in the objective necessity of relations of mutual dependence of members of society and manifested in a conscious orientation to the active development of potential roles, the active performance of actual social roles based on the ratio of one's actions and their consequence swith the terminal values of society and norms, as well as in the readiness to be responsible for the obtained result [3, p.126].

A fairly thorough definition of the essence of value orientations is given by E. Rudkovsky. In his opinion, in the most general understanding, value orientations should be considered as one of the manifestations of the connection and mutual dependence of the individual and society, as a relationship that is manifested in the degree of conformity of subjective, human activity with the nature of social requirements, as well as in a certain assessment of this activity and application of sanctions by society. The subject of the formation of value orientations can be an individual, a team, a social group – any sociall community that has a unity of activity and organization. [4, p. 5]. At the same time, it is claimed that value orientations are a reflection of the whole diversity of social relations and a generalized personification of all types of human activity. These relations create a qualitatively new wholeness, which cannot be considered either as one of them, or as a simple sum of these relations. The relationship between fundamental value orientations and other types of value orientations can be imagined as a dialectical relationship between the general and the particular. The general exists in the particular and through the particular, but at the same time is not exhausted by the particular. That is, fundamental value orientations are the foundation of all types of value orientations; they cover the common, most sociall ysignificant aspects and characteristics that are characteristic of its individual types. The specificity of specific types of value orientations is determined by the nature of those social relations within which they arise and exist in their qualitative certainty. Different types of value orientations appear during the structural analysis of values as an element of the system [4, p.5].

Value orientations are divided into negative (retrospective) – for illegal actions already carried out in the past and positive (active) – value orientations for future actions. Positive value orientations are characterized by the useful behavior of the subjects of social relations, which are realized by their performance of duties assigned by social norms. In other words, we are talking about a socially necessary way of acting of the subject, that is, one in which "not only specific prescriptions (prohibitions, duties or powers), but also more general goals established by social norms are implemented with maximum adequacy" [5 , p.106]. Negative value orientations are generated by

antisocial behavior, which manifests itself due to the violation of the prescriptions of social norms, the refusal to fulfill the duties established by these norms, the destructiveness of interpersonal relationships and the destruction of the mechanism that regulates their functioning. Negative value orientations necessarily give rise to new (secondary) legal relations, within which the offender is obliged to minimize the negative consequences of its behavior. It speculiarity lies in the fact that it is involved in the mechanism of regulating social relations in connection with the facts of violation of the established rules of behavior or, if we take into account its preventive, preventive role, with the possibility of such a violation [5, p. 107].

In their inner essence, fundamental value orientations characterize the social typicality of an individual, i.e. his ability to observe the social norms generally accepted in this society in his behavior and ctivities and the ability to objectify its own actions. They influence a person's consciousness and actions, beliefs, require the exertion of will, activate the emotional sphere of the individual, encourage person to cognitive, labor, and social activity [1, p.23].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Безпрозванна А. Формування соціальної відповідальності у студентів вищих навчальних закладів. URL:http://library.udpu.org.ua/library_files/stud_ konferenzia/2012_1/visnuk_7.pdf

2. Кавалєров А. А. Ціннісні орієнтації особистості у духовній культурі: автореф. дис. … канд. філос. наук: 09.00.03. Південноукраїнський держ. пед. ун-т ім. К.Д.Ушинського. О. 1996. 18 с.

3. Карпенко З. С. Аксіопсихологія особистості. Психолого-педагогический журнал Гуадеамус. 2008. № 13. С. 120–131.

4. Рудковский Э. И. Ответственность как философская категория. URL:http://lib.vsu.by/xmlui/bitstream/ handle/123456789/5217/t10pub127.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5. Тюрина В. А. Ценностные ориентации: учеб. пособие. К.: ООО «Международное финансовое агентство», 1998. 30 с.

УДК 657:004

МЕЛЬНИК Л.М., канд. політ. наук
ДУЖА І.А., канд. політ. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Milam2015@ukr.net

РОЗВИТОК ІДЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ У ПРАЦЯХ МИКОЛИ МІХНОВСЬКОГО

Дослідження спрямована на питання національної еліти у політико-філософських поглядах мислителя. Авторки доводять, що М. Міхновський відстоював елітаристські погляди.

Ключові слова: М.Міхновський, національна еліта, українська інтелігенція, Україна, націоналізм

М. Міхновський у своїй знаменитій промові «Самостійна Україна», що вийшла 1900 року окремою брошурою у Львові заявив, що кінець XIX століття визначився явищами, що свідчать про новий етап розвитку людської історії. Явища про які говорив мислитель – це боротьба народів за національно-державне самовизначення.

М. Міхновський зазначає: «Ми визнаємо, що наш нарід теж перебуває у становищі зрабованої нації» [1, с. 13]. Мислитель, аналізуючи причини поневоленого становища України, звертається до змісту Переяславського договору (1654 р.). Інтерпретуючи Переяславський договір він робить висновок, що українська держава на момент підписання договору булла незалежною. Умови даного договору, на думку М. Міхновського, не позбавляли Україну суверенності. І з правової сторонни українська нація має всі підстави для повернення самостійності. Звернення до пунктів Переяславського договору, на думку мислителя, буде першим крокомна шляху до набуття повної державної самостійності України.

Проте правових підстав для отримання суверенності України недостатньо, необхідно щоб цього прагнула її національна еліта, яка повинна сконсолідувати націю для боротьби за своє національно-державне самовизначення.

Мислитель констатує прикрий історичний факт того, що українська інтелігенція на різних етапах розвитку історії України зраджувала свій народ: «А в історії української нації інтелігенція її раз-у-раз грала ганебну і сороміцьку роль. Зраджувала, ворохобила, інтригувала, але ніколи не служила своєму народові, ніколи не уважала своїх інтересів в інтересах цілої нації, ніколи не уважала своїх інтересів в інтересах цілої нації, ніколи не хотіла добачати спільності тих інтересів. На очах історії сильна, освічена і культурна інтелігенція України прийняла в XVI і XVII віках польську національність, і усі оті Четвертинські, Чорторийські, Вишневецькі, та Тишкевичі – плоть від плоті нашої і кість від кості наших. Тоді сильним і могутнім замахом український народ породив нову інтелігенцію. Ця друга прийняла російську національність протягом XVII і XIX віків і всі оті Безбородьки - усі вони наша кров. Народ знову лишився без інтелігенції, інтелігенція покинула його в найгірші, найтяжчі часи його існування. Чи можемо зрівняти війну, пошесть навіть із цим масовим відступництвом інтелігенції? І війна, і пошесть – вони косять без розбору і учених і темних, бідних і багатих, відступництво забрало цвіт нації – найкультурніше її верству» [1, с. 24-25].

Серед основних причин втрати українцями державності, на думку М.Міхновського є саме відступництво національної еліти від справи української державності. Тієї кращої верстви суспільства, яка повинна забезпечити національний солідаризм.

На думку М. Міхновського прийшов час формувати нову національну еліту, яка спроможна покласти на себе відповідальність за майбутнє нації. І, як він стверджує, саме це і відбувається з його сучасниками. Сучасники М. Міхновського – це ті люди, в яких збуджена національна самосвідомість творами Т. Шевченка, саме вони, на думку мислителя забезпечать національне і соціальне визволення української нації: «Еволюція українського інтелігента третьої формації ще не укінчилась, але характерна його прикмета – служіння свому власному народові відбилась в ньому з повною силою. Отже, коли третя інтелігенція має органічні зв'язки з українською нацією, коли вона є заступником українського народу, єдино свідомою частиною української нації, то терно національного корабля належиться їй. Годі через те казати, ніби маса українського суспільства не має нічого спільного з останньою формацією своєї інтелігенції – українська інтелігенція є само суспільство у мініатюрі, стремління інтелігенції, пориви інтелігенції – це пориви й симпатії цілого суспільства» [1, с.25].

Мислитель покладається на національну еліту нового покоління, вірить в те що вона все-таки виконає своє основне призначення, об'єднає націю в єдине ціле і Україна отримає незалежність: «Третя українська інтелігенція стає до боротьби за свій народ, до боротьби кривавої і безпощадної... Вона виписує на своєму прапорі ці слова: «*Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від Карпат аж по Кавказ*" (виділення М. Міхновського – Л.М.). Вона віддає себе на служіння цьому великому ідеалові, і доки хоч на однім клапті української території пануватиме чужинець, доти українська інтелігенція не покладе оружжя, доти усі покоління українців йтимуть на війну. Війна проводитиметься усіма засобами, і боротьба культурна уважається так же відповідною, як і боротьба фізичною силою. Потреба боротьби випливає з факту нашого національного існування» [1, с.27]. Як бачимо, М. Міхновський виправдовує всі засоби для досягнення суверенності української держави, включно із збройною боротьбою.

М. Міхновський ввійшов в історію української політичної думки як один із перших засновників українського націоналістичного напряму. Проте самостійницька ідея не знайшла на той час достатньої підтримки серед національної еліти, на яку так покладався мислитель.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Міхновський М. Самостійна Україна. Програма Революційної Української партії із 1900 року. Вступ В. Шаяна – Лондон, 1967. 32 с.

УДК 81'25

МИХАЙЛЕНКО О.О., канд. філол. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВОГО ТЕКСТУ

Акцентовано увагу на специфіці відтворення у перекладі наукових текстів, що визначається не тільки функцією вихідного тексту, але й прагматикою оригіналу. Наголошено на важливості створення перекладу наукового тексту, комунікативно рівноцінного тексту оригіналу.

Ключові слова: науковий текст, модель наукового перекладу, прагматика, комунікативний ефект, комунікативно рівноцінний переклад.

Письмовий переклад спеціальних текстів є, на нашу думку, найбільш затребуваним видом професійного перекладу. Він має свою специфіку. Оскільки час сприйняття тексту перекладачем необмежений, такий переклад є найбільш обдуманим та довершеним видом перекладу.

Письмовий переклад як комунікативний акт не спрямований на конкретного користувача або аудиторію, в наслідок чого перекладач письмового тексту не обмежений вимогами конкретної особи – замовника перекладу. Користувачем письмових перекладів є суспільство вцілому, тому перекладач є відповідальним за соціалізацію перекладу у культурі-реципієнті. Спеціальний перекладний текст повинен брати участь, тобто використовуватися у процесі подальшого розвитку спеціального знання нарівні з текстами оригіналів [1, с. 78]. У нашому дослідженні до спеціальних текстів ми відносимо текст науковий.

Як зазначає Л.М. Алексєєва [1, с. 79], когнітивний смисл наукового тексту складний за своєю структурою, він виявляється головно на основі глибинного аналізу. Тому зусилля перекладача спрямовані не на відтворення окремих термінів як носіїв інформації, а на створення потенційно динамічного інтертекстуального простору. У цьому смислі методику перекладу наукового тексту можна вважати макроцентричною, на відміну від контекстоцентричної методики художнього перекладу. Автор також пропонує ідею двоступеневої моделі наукового перекладу, яку ми вважаємо надзвичайно важливою для здійснення успішного перекладу наукового тексту. Модель зумовлена двома різними за своєю природою розумовими процесами: сприйняттям тексту, в основі якого лежить згортання тексту оригіналу, та створенням тексту перекладу, заснованим на розгортанні смислу виявлених та обдуманих наукових понять. При цьому перший етап є домінантним, оскільки від ступеню розуміння вихідного спеціального смислу залежить об'єктивація наукового знання в іншій мовній культурі.

Специфіка перекладу наукових текстів визначається не тільки функцією вихідного тексту, але й прагматикою, завданням, метою перекладу. Переклад завжди функціонально визначений, він здійснюється з певною метою. Проте комунікативний ефект, що очікується одержувачем перекладу, може не збігатися з комунікативним ефектом, задуманим автором оригіналу.

З моменту отримання замовлення на переклад починають діяти чинники, що зумовлюють діяльність перекладача. Таким чином, переклад завжди соціально детермінований. У своєму прагненні виконати завдання замовника перекладач стає перед вибором. Або він орієнтується на автора джерельного тексту, ототожнюючи себе з ним та "свого" одержувача – з одержувачем оригінального твору, намагаючись викликати у свого одержувача аналогічний комунікативний ефект, тобто здійснити прагматичне уподібнення тексту перекладу текстові оригіналу. Або перекладач орієнтується лише на "свого" одержувача, прагнучи створити комунікативний ефект, який передбачає нова комунікативна ситуація. Якщо перекладач обирає другий варіант, то прагматичне значення оригіналу змінюється, відбувається так зване "прагматичне перетворення" вихідного тексту, у результаті якого текст перекладу починає виконувати нову функцію, і його слід відносити вже до інших видів мовного посередництва [2,

с. 394]. Проте головною метою для перекладача наукового тексту є створення успішного перекладу, що виражає саме авторську модель знання, перекладу, який є еквівалентним оригіналу за своєю функцією, та є його комунікативно рівноцінною версією.

На вибір стратегії перекладу наукового тексту звичайно впливають і об'єктивні, і суб'єктивні чинники. Об'єктивними передумовами є тип тексту, тип комунікації, тип пізнання. Проте вирішальним, на наш погляд, є суб'єктивний фактор – професійна компетенція перекладача, що передбачає, окрім володіння мовами оригіналу та перекладу, ще й уміння правильно розуміти та інтерпретувати науковий текст, уміння належним чином оформлювати усвідомлене спеціальне знання у відповідності до норм мови перекладу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеева Л.М. Методика обучения письменному переводу специального текста. Вестник Пермского университета. 2010. Вып. 2 (8). С. 77–84.
2. Гарбовский Н.К. Теория перевода. Москва: Изд-во Моск. ун-та, 2004. 544 с.

УДК371.383.061:378

ОРДІНА Л.Л., канд. пед. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРАЯК СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКАПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Культурологічний підхід в теорії і практиці місця і ролі педагогічної культури викладача закладу вищої освіти дає можливість розглянути культуро генезис, онтологічні характеристики та аксіологічні аспекти підвищення якості викладання у вищій школі.

Ключові слова: педагогічна культура, особистісний потенціал, заклад вищої освіти, структура педагогічної культури.

В останні роки у питаннях осмислення шляхів розвитку вітчизняної освіти почали відбуватися позитивні зрушення. Недостатня увага до історії вітчизняної освіти, ігнорування праць багатьох видатних представників педагогічної думки, змінилася зростаючим інтересом до них. Все більше усвідомлюється у суспільстві необхідність відновлення історичної пам'яті та традицій вітчизняної освіти та педагогічної культури.

Українська педагогічна думка є унікальним явищем світового порядку, оскільки її найвидатнішими діячами були створені праці, що увійшли до золотого фонду загальнолюдських цінностей(В. Сухомлинський, І. Зязюн, О. Рудницька, О. Шевнюк та ін.).Головна їх заслуга полягає у розвитку педагогічної думки з розгляду проблем духовно-морального вдосконалення цілісної особистості.

Але які б зміни не відбувалися у вищій школі, всі вони стосуються викладачазакладу вищої освіти: вченого, педагога як носія наукового знання. У педагогічній культурі викладача вишу виявляється соціокультурний, інтелектуальний, моральний особистісний потенціал, який становить національне багатство і має бути затребуваним та використаним.

Викладач із високим рівнем культури – це викладач, що володіє необхідними для педагогічної діяльності особистісними якостями, здійснює педагогічну діяльність на професійному рівні, проводить творчий пошук для вирішення педагогічних завдань.

Для розуміння сутності педагогічної культури необхідно виділити основні філософські підходи:

- аксіологічний підхід, що дозволяє визначити цінності, на які орієнтується педагогіка як наука про виховання та навчання;
- діяльнісний підхід, що досліджує сутність, засоби та способи педагогічної діяльності;
- особистісний підхід, що сприяє виявленню актуальних властивостей особистості, як суб'єкта відносин у педагогічній діяльності.

Педагогічна культура викладача закладу вищої освіти, у нашому дослідженні розглядається якважливий компонент загальнолюдської культури, що виступає змістом світового педагогічного досвіду, залежить від змін історичних епох та цивілізацій у світовій педагогіці, історії педагогічної науки та освіти, зміни освітніх парадигм.

Структура педагогічної культури включаєскладові: соціально-педагогічний компонент, науково-педагогічний компонент, професійно-педагогічний компонент, особистісний компонент.

Провідні тенденції і принципи формування педагогічної культури викладача закладу вищої освіти базуються на цілісності педагогічної діяльності, інноваційній направленості та індивідуалізації, а також на рефлексивній програмі викладача в системі освіти.

У формуванні педагогічної культури викладача закладу вищої освіти необхідно фіксувати перехід від масово-репродуктивних форм та методів викладання до індивідуально-творчих; підготовку майбутніх спеціалістів до професійної, компетентної праці з міцно сформованими потребами у постійній самоосвіті та саморозвитку.

Для вивчення питання про співвідношення та взаємодію освіти та культури, важливе значення мають роботи прихильників креативно-діяльнісної, системно-функціональної, аксіологічної концепції культури (Х. Г. Гадамер, Е. Дюркгейм, С. Гессен, М. Вебер, М. Шелер). У вітчизняній педагогіці є фундаментальні дослідження освітніх парадигм. З поняттям «педагогічна культура» у педагогічній літературі ми вперше зустрічаємось у роботах українського педагога В. Сухомлинського «Серце віддаю дітям»[1]. Він вважає, що основою високої педагогічної культури є виховання почуттів вчителя.Вчений І. Зязюн розглядав педагогічну культуру як майстерність викладача, як інтеграцію і синтез природних і набутих особистісних якостей, які забезпечують високий рівень діяльності викладача[2].

Важливою умовою становлення та розвитку професійної компетенції є здатність викладача до рефлексії. Аналізуючи зміст та функції педагогічної рефлексії, виділяють три її види: комунікативний, інтелектуальний, особистісний.

У сучасних дослідженнях освіта, в контексті культури визначається як:

- процес спільного руху тих, хто навчається - до цілей, опосередкованих культурним змістом і методами засвоєння в соціокультурній сфері;
- процес, спрямований на формування базової культури особистості – сукупності якостей і цінностей, що дозволяють людині розвиватися в гармонії з громадською культурою;
- процес, внаслідок якого особистість стає здатною до свідомого будівництва життєвого середовища, розумних відносин із природою, людьми, державою;
- процес формування духовних потреб, серед яких потреба у безперервному розширенні свого культурного тезаурусу, у безперервному духовному збагаченні.

Таким чином, можна зробити висновок, щопедагогічна культура викладача закладу вищої освіти – це сукупність норм, правил поведінки, прояв педагогічного такту, педагогічної техніки та майстерності, педагогічна грамотність та освіченість.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. В.О. Сухомлинський. Серце віддаю дітям. Київ: Радянська Україна, 1971. 243 с.
2. Педагогічнамайстерність: підручник / І. А. Зязюн та ін.; за ред. І. А. Зязюна. Київ: Вища школа, 1997. 349 с.

УДК:811.111’373.6

ПИЛИПЕНКО І.О., асистент
Білоцерківський національний аграрний університет

СЛОВОТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У даній статті автор концентрує основну увагу на дослідженніспособів твореннясліз за характерною ознакою. Окреслені основні способи словотвору: конверсія, афіксація, абревіація та дезафіксація.В ході дослідження був проведений аналіз словотвірних моделей англійської мови.

Ключові слова: словотворення,аналіз, лексична одиниця, англійська мова, методи дослідження.

Нові слова (як і нові значення слів) з'являються тоді, коли виникає необхідність назвати новіпредмети або висловити дещо інше ставлення до вже відомих предметів або якось інакше охарактеризувати їх.

Незважаючи на те, що словотворення є самостійним розділом науки про мову, воно нерозривно пов'язане з іншими його розділами: морфологією, синтаксисом та лексикологією.Основне завдання словотвору полягає у вивченні формальних, семантичних та інших закономірностей та особливостей утворення нових лексичних одиниць, що виникають у процесі розвитку мови.

У сучасній англійській мові діють, самостійно або у поєднанні один з одним, такі основні способи словотвору: конверсія, афіксація, абревіація та дезафіксація.

КОНВЕРСІЯ – це безафіксальний метод словотвору, у результаті дії якого утворюється категоріально відмінне слово, що збігається у деяких формах з вихідним словом. Основними різновидами конверсії є: вербалізація (утворення дієслів), субстантивація (утворення іменників), ад'єктивація (утворення прикметників), адвербалізація (утворення прислівників). Дієслова за конверсією легко утворюються також від складних іменників і цілих фразеологічних зворотів або вільних словосполучень, причому вони перетворюються на складні слова і набувають дуже виразної цільнооформленості: newspaperwasbluepencilled – на газеті було зроблено позначки синім олівцем [1,с.141].

АФІКСАЦІЯ – це спосіб створення нових слів шляхом приєднання до основи слова словотворчих афіксів. Афікси, з яких у певний період створюються багато новоутворень, називають продуктивними. Продуктивними у сучасній англійській є суфікси -ing, -y, -ії, -ist, -er, -ette, -ed та ін; префікси anti-, super-, pro-, mis-, re- та ін. За допомогою цих афіксів створюються нові похідні слова (прості та складні). Наприклад: superwar – війна із застосуванням атомної зброї; kitchenette – малогабаритна кухня; environmentalist – що бореться із забрудненням довкілля; a smarty розумниця; a lefty лівша.

ДЕЗАФІКСАЦІЯ – спосіб словотвору, у якому слова утворюються шляхом відкидання суфікса чи елемента, зовні схожого з суфіксом. Так утворені дієслова до burgle від a burglar, tobeg від a beggar, toenthuse від entusiasm, tolegislate від a legislator, todiploma від a diplomat та ін.

АБРЕВІАЦІЯ – утворення нових слів шляхом скорочення основи. Абревіатури можуть бути простими та складними.Прості абревіатури утворюються шляхом відкидання кінцевого чи початкового складів основи.Наприклад: caps (capitalletters), demo (demonstration).Складні абревіатури (або складно скорочені слова) складаються з початкових літер або складів слів і основ або з поєднання їх з повними основами. Наприклад: BBC (British Broadcasting Corporation);V-Day (Victory Day);USA (Unites States of America).

Деякі типи складних слів наближаються структурою до словосполученнями складаються з комбінації цілих слів: англ.field-artillery 'польова (легка) артилерія' і fieldarmy 'польова (діюча) армія'. Також лексичний склад мови постійно поповнюється разом із розвитком технологій. У словники прийшло слово computer, яке згодом перейшло в українську мову без змін – комп'ютер. Потім прийшло і слово hacker - той, хто зламує комп'ютерні програми та системи. І так з багатьма англійськими словами та термінами, які увійшли до вжитку.

Нами було проведено аналіз досліджуваних слів за такими характеристиками: функціональний аналіз лексичних одиниць, аналіз лексичних одиниць за зовнішніми характеристиками, аналіз лексичних одиниць за інтелектуальними характеристиками, аналіз лексичних одиниць за гендерними характеристиками. Загалом проаналізовано 140 лексичних одиниць.

В результаті аналізу за зовнішніми ознаками були отримані наступні результати: 25 найменувань у категорії «позитивна характеристика» (stunner, boxofrocks, eyecandy та ін.) та 15 найменувань у категорії «негативна характеристика» (beast, butterhead, muffin та ін.). В результаті аналізу за інтелектуальними характеристиками були отримані наступні результати: 19 найменувань категорії «розумний» (A-student, bookworm, hacker та ін.), 8 найменувань категорії «дурний» (bonehead, ass-clown, donkey та ін.) та 31 найменувань категорії «дивак, людина з дивностями» (clock-watcher, crazy-pants, layabout та ін.). В результаті аналізу за

гендерними характеристиками були отримані наступні результати: 18 жіночих найменувань (femme-fatale, fizgig, piggy-wiggy та ін.), 24 чоловічі найменування (dreamboat, player, Mary та ін.) та 98 загальних найменувань, що підходять як чоловікам , так і жінкам (BFF, flatmate, lazybones та ін).

Словотвір, відіграє важливу роль у пізнавальній діяльності людини і постає як один з основних засобів поповнення словникового складу мови. Однак без знання старих слів та їх значень неможливо створювати нові. Тому потрібно вивчати словотвори у всіх його аспектах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка. 2-еизд., перераб. М.:ФЛИНТА:Наука, 2012. 376 с.

2. Зацний Ю. А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. Ю. А. Зацний. Запоріжжя: Запоріз. ун-т, 1998. 429 с.

2. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. A. S. Hornby. Oxford: Oxford University Press, 1995.

3. Longman Dictionary of Contemporary English. The Living Dictionary. Ed. by S. Bullon. Harlow, England: Pearson Education Limited, 2003. 1949 p.

4. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Oxford: Macmillan Publishers Ltd., 2002. 1692 p.

УДК: 378.147.091.32(07)

ПОГОРІЛА С.Г., канд. пед. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
ТИМЧУК І.М., канд. пед. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОЦЕСУ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ З ЕКОЛОГІЇ

Автори наголошують на аспекті психолого-педагогічної підготовки майбутніх магістрів у процесі оволодіння фахом еколога. Розкрито зміст психолого-педагогічної підготовки студентів магістратури. Охарактеризовано основні завдання та мету психолого-педагогічної підготовки майбутніх магістрів з екології.

Ключові слова: психолого-педагогічна підготовка, фахова підготовка, магістр з екології, психологія і педагогіка вищої школи.

Сьогодні особливо гостро постає проблема формування екологічної свідомості громадян у всьому світі. Тож вчені докладають зусиль, працюючи у напрямку пошуку шляхів збереження довкілля та раціонального використання природних ресурсів, аби зберегти нашу планету для наступних поколінь.

Одним з основних шляхів формування високої екологічної свідомості є ефективна екологічна освіта, завданням якої є виховання екологічної культури окремих осіб і суспільства в цілому, формування фундаментальних екологічних знань і екологічного мислення, що ґрунтуються на ставленні до природи як найвищої цінності. Не менш важливим критерієм є підготовка фахівців-екологів для різних галузей народного господарства: для освітньої галузі, для державних органів управління в галузі охорони навколишнього середовища та раціонального природокористування, а також громадських екологічних організацій.

Саме тому важливою умовою формування високосвідомих фахівців екологічної галузі є професіоналізм науково-педагогічних працівників, які забезпечують їх фахову підготовку.

Викладачами закладу вищої освіти можуть бути вчені з науковим ступенем доктора наук і доктора філософії, а також випускники магістратури. Доцільність професійно-педагогічної підготовки студентів у процесі навчання в магістратурі нормативно визначена статтею 48 Закону України «Про вищу освіту»: «На посади науково-педагогічних працівників обираються за конкурсом, як правило, особи, які мають науковий ступінь, вчене звання, а також випускники магістратури та докторантури» [1].

Педагог-еколог має бути гуманістом, що досягається у процесі його фахової підготовки, коли гуманістичну спрямованість має її зміст, використовуються екологічно зорієнтовані методи і прийоми, наявна гуманізація взаємовідносин між викладачем і студентом. Для екологічної освіти обґрунтовано структуру гуманістично спрямованої особистості фахівця-еколога, компонентами якої є екологічна відповідальність, нове екологічне мислення, екологічні цінності. Такий спеціаліст є готовим до еконормативної поведінки [2; с.96].

Н. Мачинська,досліджуючи проблему формування науково-педагогічного працівника в умовах магістратури непедагогічного профілю, приділяє увагу організаційним засадам, змісту, формам і методам педагогічної освіти магістрів, яка здійснюється двома напрямами: за конкретною спеціальністю та спеціалізацією і шляхом формування готовності до виконання функцій науково-педагогічного працівника [3]. Підготовку майбутніх викладачів в умовах магістратури досліджувала Момот О.В. [4].

Оскільки педагог закладу вищої освіти є не лише викладачем, а й науковцем та вихователем студентської молоді, важливими у його професійному становленні є не лише дидактичні компетенції, а й психологічні навички.

Психолого-педагогічні знання, практичні вміння формуються під час вивчення психолого-педагогічних дисциплін у закладі вищої освіти. У процесі фахової підготовки за ОП бакалавр, навчання студентів було спрямоване на формування спеціаліста екологічної галузі з орієнтацією на основний об´єкт його майбутньої діяльності – природу та збереження довкілля. Діяльність науково-педагогічного працівника зорієнтована на особливий об´єкт – людину, що, у свою чергу, зумовлює доцільність вироблення людиноцентричних властивостей. З метою психолого-педагогічного фокусування змісту професійної підготовки екологів в умовах магістратури студентам викладається дисципліна «Психологія і педагогіка вищої школи». Навчальною дисципліною «Психологія і педагогіка вищої школи» передбачається підготовка студентів магістратури до: виконання обов'язків викладача вищого навчального закладу; проведення науково-пошукової роботи та до керівництва дослідницькою роботою студентів; організації освітнього процесу в спеціалізованих гімназіях, школах, коледжах.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» є: викликати в студентів інтерес до педагогічної діяльності, ознайомити з досвідом становлення вітчизняної системи вищої освіти; поглибити та розширити знання з педагогіки та психології вищої школи; сформувати організаторські вміння та закласти засади для становлення педагогічної майстерності; формувати практичні вміння та навички знаходити й використовувати ефективні форми і методи активізації навчальної діяльності суб’єктів професійної підготовки, організовувати навчання майбутніх фахівців з екології на екологічних принципах і з використанням екологічно спрямованих методів навчання; виховувати в студентів відповідальне ставлення до викладацької діяльності, прагнення займатися самовдосконаленням та самоосвітою.

Вона поглиблює педагогічну, психологічну та методичну складові навчання магістрів, орієнтуючи їх на формування науково-педагогічного працівника, викладача спеціальних екологічних курсів. Згідно з навчальним планом,загальний обсяг дисципліни становить 3 кредити ECTS (лекції, практичні заняття і самостійна робота студентів). Першим змістовим модулем «Педагогіка вищої школи»передбачено опрацювання поняття про педагогічний процес та його структурні компоненти, поняття про якість вищої освіти та закономірності і принципи освітнього процесу у ЗВО.Розглядаються основні форми організації навчального процесу, засоби та методи навчання у ЗВО, а також використання інтерактивних методів навчання. Особливу увагу звертаємо на структуру, підготовку та проведення лекцій, семінарів та практикумів, а також основи педагогічного контролю та оцінювання знань у ЗВО. Змістовий модуль «Психологія вищої школи» передбачає соціально-психологічну характеристику студента ЗВО як об’єкта вищої освіти та професійної підготовки, вимоги до особистості науково-педагогічного працівника, його професійних якостей і здібностей та особливості педагогічного спілкування інауково-педагогічної діяльності. Нами була розроблена система оцінювання навчальних досягнень студентів, дібрані кейси педагогічного й екологічного

змісту, запропоновані завдання професійного змісту для формування навичок професійно-педагогічної діяльності; розроблені завдання для усного та письмового контролю знань студентів з обраної теми; заплановане проведення дискусії «Професійно важливі якості викладача екологічних дисциплін»; завдання з науково-дослідної роботи: провести мікродослідження «Бар'єри педагогічної діяльності»; укласти правила спілкування викладача із студентами та колегами й подати їх у вигляді презентації.

Для самостійної активності студентів передбачалась робота з психодіагностичними методиками: «Дослідження емпатійних тенденцій» (за І. Юсуповим), «Схильність особистості до конфліктної поведінки» (методика К. Томаса, адаптований варіант Н. Гришиної), «Діагностика рефлексії» (за А. Карповим), «Загальний рівень комунікативності» (за В. Ряховським).

Отже, психолого-педагогічна підготовкамагістрів з екології, на нашу думку, має базуватись на провідних ідеях і досвідові гуманної педагогіки і психології, та концептах формування сучасного еколога з екоцентричним типом професійної свідомості. Мають бути створені педагогічні умови для формування в магістрантів екологічного спрямування готовності до виконання функцій викладача. Ця підготовка має відбуватись у тісному зв'язку з поглибленням фаху еколога, тобто бінарність у цьому процесі є визначальною.

Перспективу подальших досліджень щодо підготовки магістрів-екологів вбачаємо у використанні інтерактивних методів роботи в умовах змішаного навчання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1.Закон України від 01.07.2014 р. No 1556-VII «Про вищу освіту» URL:http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19;

2.Tymchuk I.M., Pohorila S. H. (2019). Conceptual Principles of Education Humanization of the Future Environment Specialists. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія. зб. наук. пр.- К: Національний авіаційний університет. Вип. (1)14. С. 95–101.

3.Мачинська Н.І. Педагогічна підготовка магістрів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 416 с.

4.Момот, О. В. Підготовка майбутніх викладачів вищих навчальних закладівдо педагогічної діяльності в умовах магістратури: автореф. канд. пед. наук. Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2016. 23 с.

УДК: 81'25/.'282.4

РЕЙДА О.А. ст. викл. кафедри іноземних мов
Білоцерківського національного аграрного університету

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ТА ЙОГО ОСНОВНІ МОДЕЛІ

Тези присвячені дослідженню специфічних характеристик та переваг технології змішаного навчання у процесі вивчення англійської мови студентами в порівнянні з традиційними моделями навчання. Здійснена узагальнена класифікація моделей змішаного навчання, також запропоновані стратегічні етапи його впровадження у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: англійська мова, змішане навчання, інформаційно-комунікаційні технології, інтерактивність, онлайн середовище, комунікативна компетенція.

Сучасне освітнє середовище характеризується швидкими темпами розвитку та постійними змінами як у методах викладання матеріалу так і у його змісті. Соціально-економічні зміни, що відбуваються в суспільстві, вимагають нових методів підготовки фахівців. Такий темп життя вимагає нових компетенцій від студентів та викладачів. Вільне володіння іноземними мовами у час високих технологій та швидких змін стало важливою складовою успіху сучасної людини та необхідним компонентом її конкурентоспроможності. Самостійна робота та дистанційна форма навчання виявляють, що традиційні форми навчання не вдовольняють сучасних викликів. Тому,

гармонійне поєднання традиційних форм та змішаного навчання може бути корисним при плануванні освітнього процесу в сучасній вищій школі.

У науково-методичній літературі на сучасному етапі існує кілька термінів для позначення поняття змішане навчання «BL». Попри поширене використання у вищій освіті, багато авторів стверджує, що термін «BL» важко визначити [2,с.34], тому сьогодні ми не маємо остаточного визначення цього терміну, іноді його називають «hybrid or mixed learning» - гібридне або змішане навчання; «e-learning» - електронне навчання, або b-learning - змішане навчання. Сміт та Куртин зробили спробу розрізнити деякі з цих термінів, використовуючи відсотки:

1) Face-to-Face Driver - навчальний процес, як правило, проходить в аудиторії та вимагає безпосередньої взаємодії з викладачем. Ця змішана модель навчання орієнтована на студентів, які демонструють навички або нижче, або вище рівня, що дозволяє їм отримувати додаткове навчання через комп'ютерну програму. Кожен студент може працювати на власній швидкості, у кожному конкретному випадку вчителі призначають роботу на цифровій платформі та контролюють прогрес.

2) Rotation model - охоплює традиційне та онлайн навчання. У цьому випадку розклад ділиться та закріплюється між цими двома процесами навчання. У цій моделі викладачі створюють різні навчальні станції, лабораторії, перевернуті класи. Використовуючи засоби цифрового навчання на ротаційних станціях, викладачі можуть зосередити час на конкретних потребах студентів. По суті, ви створюєте графік для студентів для роботи на різних станціях, переходячи між навчанням особисто та онлайн-завданням. Це дає їм час і фокус, які вони потребують на певних предметах, дозволяючи різним учням різноманітні шляхи до оволодіння матеріалом

3) Flex model - взаємодія, як правило, відбувається тільки онлайн, контакт з викладачем можливий на вимогу, кожен студент має індивідуальний графік та завдання.Студенти витрачають більшу частину свого часу на індивідуальне навчання через онлайн-ресурси та адаптивне програмне забезпечення замість традиційних уроків. Водночас, можливі зустрічі у форматі роботи в невеликих групах чи індивідуальних консультацій.

4) Online Lab - навчальний процес проходить онлайн в аудиторіях, які мають спеціальне обладнання та за участю тьютора. Модель повністю зосереджена на навчанні через Інтернет і, як правило, резонує з незалежними учнями.

5) Self-Blend learning – студенти мають можливість самостійно обирати онлайн курс навчання. – як додаток до основного курсу, студенти реєструються та вивчають додаткові онлайн-курси; опановувати матеріали цих програм можна як в аудиторії, так і поза її межами. Як правило, до цієї моделі тяжіють обдаровані студенти.

6) Online Driver - навчальний процес проходить у режимі синхронної або асинхронної взаємодії [3].

Отже**,** змішане навчання стає пріоритетним форматом навчання англійській мові, оскільки є цілеспрямованим процесом засвоєння англійської мови, формування умінь та навичок під час аудиторної та самостійної навчальної діяльності студентів на основі інтеграції та двостороннього доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання за умови, що студент самостійно контролює час, місце, маршрути та темп навчання. На сучасному етапі викладачі англійської мови активно застосовують різні формати та методи змішаного навчання, оскільки вони надають їм можливість експериментувати, постійно використовувати на заняттях комп'ютерні та веб-технології, що гарантує інтерактивну та оперативну діяльність студентів щодо пошуку, отриманню, зберіганню та перероблення як навчального, так і аутентичного іншомовного матеріалу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Теорія та практика змішаного навчання: монографія/В. М. Кухаренко та ін.; за ред. В. М. Кухаренка. Харків: Міськдрук, НТУ ХПІ, 2016. 284 с.

2. Banados E. A blended-learning pedagogical model for teaching and learning EFL successfully through an online interactive multimedia environment. CALICO Journal. 2006. 23/3. P. 533–550.

3. Horn M.B., Staker H. The Rise of K-12 Blended Learning. Innosight Institute – Charter School Growth Fund. Public Impact, 2011. 17 p.

УДК 811.112.2'243:004

РЄЗНІК В.Г., старш. викладач
НОСЕНКО М.М., старш. викладач
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ МЕДІА У ВИКЛАДАННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ У ЗВО: ТЕХНОЛОГІЯ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ

У тезах авторіописують можливості використання цифрових медіа для навчання іноземним мовам, та наголошують на важливості їх застосування для реалізації технології диференціації у навчальному процесі.

Ключові слова: диференціація, диференційований підхід, цифрові медіа, адаптивне навчання, допоміжні цифрові технології.

У Законі України Про освіту наголошується, що «метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей…» [3]. Принцип диференціації, тобто, врахування індивідуальних особливостей студентів, у методиці викладання певних дисциплін - поняття не нове. Це питання досліджувалося такими видатними зарубіжними та вітчизнянимипедагогами та науковцями як Я.А Каменський, П.І. Сікорський, І.М. Унт, М.М. Шамаєв, О.В. Топчій, H. Schaumburg, N. Würffel, K. Heizig, T. Böhle, M. Trautmann, B. Wischer та ін.

У викладанні іноземних мов ключовими дидактичними принципами, рекомендованими Ґете Інститутом є: орієнтованість на дію (нім. Handlungsorientierung); орієнтованість на розвиток іншомовної компетентності (нім. Kompetenzorientierung); орієнтованість на студентів (нім. Lernerorientierung); активізація навчальної діяльності студентів (нім. Lerneraktivierung); інтерактивність (нім. Interaktionsorientierung); сприяння автономному навчанню (нім. Förderung von autonomen Lernen); інтеркультурологічна орієнтованість (нім. Interkulturelle Orientierung); орієнтованість на мультилінгвальність (нім. Mehrsprachigkeitsorientierung); орієнтованість на виконання завдань (нім. Aufgabenorientierung) [4]. Впровадження даних принципіву поєднанні з технологією диференціації є дуже актуальним у наш час, з огляду на те, що неоднорідні (гетерогенні) навчальні групи є нормою у більшості ЗВО.

Застосування цифрових медіа у викладанні німецької мови як другої іноземної розглядається нами як важлива технологія у задовільнені різних потреб здобувачів вищої освіти: культурних або соціальних відмінностей; відмінностей, пов’язаних з успішністю, мотивацією, інтересами, бажанням навчитися та працювати; вимог до навчання, стилівабо швидкості навчання; досвіду вивчення мови тощо. Дослідники наголошують на тому, що потрібно використовувати таке розмаїття як можливість (а не тільки як проблему) об’єктивної оцінки/оцінювання у навчальному процесі; розглядати кожну людину (учня/студента) як частину різноманітного цілого, незалежно від статі, раси, національності, етнічне походження, релігії чи переконання, фізичних чи психологічних обмежень, віку [6]. Отже, певні методологічні підходи, певні навчальні матеріали та певні інструменти цифрових технологій можуть допомогти викладачам і студентам задовольнити різноманітні потреби у групі та викладати диференційовано.

У науці існує багато визначень терміну технології диференційованого викладання іноземних мов у ЗВО. Наведемо найбільш повне (з нашої точки зору), з яким ми абсолютно погоджуємося: «диференційований підхід до навчання іноземних мов у виші – дидактично виважена, цілеспрямована організація і реалізація навчального процесу, що базується на врахуванні вхідних, поточних і конкретних показників рівня знань з іноземної мови кожного конкретного студента,мотивації й інтенсивності пізнання ним предмету, як віддзеркалення діяльності суб’єктів у навчальній і позанавчальній роботі на рівні групи, мікрогрупи, окремої особистості» [2, 206].

Науковці зазначають, що у використанні цифрових медіа для навчання іноземних мов,

можливості диференціації та індивідуалізації завжди відігравали дуже важливу роль. З`ясувалося, що за допомогою відповідних програм можна легко створювати та надавати велику кількість вправ із прямим зворотним зв'язком (інтерактивні вправи). Таким чином, *комп'ютер* став надійним партнером у навчанні того, хто вивчає іноземну мову; індивідуальні навчальні потреби чи навчальні інтереси можуть бути якісно задовільненісаме за допомогою таких індивідуальних завдань і вправ. Наразі існує велика кількість матеріалів (часто у вільному доступі) в Інтернеті та на численних сайтах із колекціями вправ (як приватних, так і комерційних). Викладачі можуть використовувати цей широкий набір вправ, систематизуючи їх типами навчання студентів, за тематикою, за ступенем складності, форматами тощо. Наприклад, навчально-методичні комплекси німецьких видавництв Hueber, Klett, Langenscheidt, Cornelsenta ін. випускаються у супроводі вже готових лексичних, граматичних та комунікативних онлайн вправ та завдань, що систематизовано за рівнями складності та мовної підготовки студентів.

Щодо форм та підходів у диференційованому навчанні, слід зазначити, що використання *змішаної форми навчання* (blendedlearning) уможливлює різні форми викладання та навчання. Цеметодика, за якою студенти засвоюють частину освітнього матеріалу онлайн, а частину – офлайн – в аудиторіях. Студенти отримують цілісний навчальний досвід із використанням сучасних інтерактивних технологій, навчання стає більш індивідуальним для кожного студента.

У процесі диференційованого навчання іноземним мовам активно застосовуються так звані *допоміжні цифрові технології* (або мобільні системи допомоги) — це інструменти, які спочатку були розроблені для людей з особливими потребами та вимогами й призначені для того, щоб допомогти їм використовувати цифрові медіа для спілкування та навчання без додаткової сторонньої допомоги, тобто без обмежень брати участь у соціальних процесах суспільства. Наприклад: програмне забезпечення для розпізнавання голосу, програмне забезпечення для письма ("Penfriend"), аудіо-цифрові ручки для читання, довідник з правопису програмного забезпечення для обробки текстів, функція SMS,або функція запису мобільного телефону, субтитри для людей з вадами слуху тощо [5].

Адаптивне навчання дозволяє вчити без звичних, для масової освіти, численних прогалин в індивідуальній підготовленості студентів, досягати необхідної структури і бажаного рівня знань Основною сферою застосування цифрових медіа для диференціації у навчанні іноземним мовам є *адаптивна практика* (тобто точне налаштування програмного забезпечення до рівня продуктивності студента та пропозиція індивідуальних рішень щодо навчання та підтримки) з усіма її можливостями. Тобто, адаптивне навчання дозволяє навчатися в індивідуальному темпі, досягати необхідної структури і бажаного рівня знань. Прикладами таких систем можна назвати навчальні платформи Moodleta Google Class

Отже, застосування технології диференціації з використанням цифрових медіа у викладанні іноземних мов є сучасним і надійним засобом формування професійної іншомовної комунікативної компетенції студентів. Вона передбачає не тільки індивідуальну диференціацію завдань, але й диференціацію умов виконання цих завдань, включаючи різні види допомоги з боку викладача, варіативність можливостей опори на навчальний матеріал, а також різні форми контролю за їх індивідуальним виконанням [1].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Мішук К. О., Протовень О. П., Стриж А. А., Ніколаєва Н. М. Технології диференціації навчання іноземної мови в немовних вишах. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник української медичної стоматологічної академії. 2014. №2 (46). URL:https://cyberleninka.ru/article/n/tehnologiyi-diferentsiatsiyi-navchannya-inozemnoyi-movi-v-nemovnih-vishah (дата звернення: 10.10.2022).

2. Топчій О. В. Диференційований підхід як засіб індивідуалізації навчання іноземних мов у виші. Військова освіта. 2014. № 1. С. 205–212. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vios_2014_1_26.

3. Про освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2018. URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 10.10.2022).

4. URL:https://www.goethe.de/ins/pl/de/spr/unt/kum/dfj/que/uws.html [zuletzt geprüft: 10.10.2022].

5. Thorsten B., Batzel A., Richey P. „Öffnung – Differenzierung – Individualisierung – Adaptivität. Charakteristika, didaktische Implikationen und Forschungsbefunde verwandter Unterrichtskonzepte zum Umgang mit Heterogenität.“ In: Bohl, T.; Bönsch, M.; Trautmann, M.; Wischer, B. (Hrsg.). 2012. P. 40–70.

6. Staker H., Horn Michael B. Classifying K-12 Blended Learning. Boston: Innosight Institute. 2012. URL: https://www.christenseninstitute.org/wp-content/uploads/2013/04/ Classifying-K-12-blended-learning.pdf [zuletzt geprüft: 10.10.2022].

УДК 811.161.2'243:378.147

СИНЕЛЬНИКОВА І. С., канд. філол. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДОТЕРМІНА «ІНТЕРАКТИВНА ПЕДАГОГІКА»

Короткий огляд терміну «інтерактивна педагогіка» на основіробіт як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Згадані найбільш уживані методики у викладанні іноземних мов.

Ключові слова: інтерактивна педагогіка, інтерактивність, інтерактивний прийом, рольова гра.

Термін «інтерактивна педагогіка» не новий: його запропонував ще у 1975 році німецький дослідник Ганс Фріц. Поняття «інтерактивність», «інтерактив» запозичено з англійської. «Inter» — поміж- , серед- , взаємо-, «act» — діяти, отже, «Interact» — взаємодіяти.Тож, зміст поняття «інтерактивність»є взаємодія учнів, їх перебування у режимі бесіди, діалогу, спільної дії. «Отже, дослівно інтерактивним може бути названий метод, у якому той, хто навчається, є учасником, який здійснює щось: говорить, управляє, моделює, пише, малює тощо, тобто виступає не тільки слухачем, спостерігачем, а й бере активну участь у тому, що відбувається, створює це» [1, 13].

Інтерактивне навчання розуміється як спеціальна форма організації пізнавальної процесу, що пропонує конкретну та прогнозовану мету та створює комфортні умови навчання, щоб кожен студент відчував свою успішність та інтелектуальну спроможність. Особливості такого навчання полягають у тому, що навчальний процес здійснюється за умови постійної активної взаємодії всіх його членів. За допомогою аналізу своєї дії та дії партнерів учасники навчального процесу змінюють модель своєї поведінки, усвідомлено засвоюють знання та вміння, тому інтерактивні методи є не тільки засобом покращення навчання, а й засобом посилення виховного впливу. «У контексті інтерактивного навчання знання набувають іншої форми. З одного боку, вони є певною інформацією про навколишній світ, особливістю якої є те, що учень одержує її не у вигляді вже готової системи від педагога, а в процесі власної активності. З іншого боку, у процесі взаємодії на занятті з іншими учнями і вчителем учень опановує систему випробуваних (апробованих) способів діяльності стосовно себе, соціуму, світу загалом, засвоює різні механізми пошуку знань в індивідуальній і колективній діяльності. Тому знання, отримані учнем, є одночасно й інструментом для самостійного їх здобуття. Інтерактивне навчання можна визначити як взаємодію учасників процесу здобуття знань за допомогою викладача, що володіє методами, спрямованими на оволодіння цими знаннями» [1, 7–8].

Метою інтерактивного навчання є створення умов для розвитку компетентностей та набуття навичок, за яких учень самостійно їх відкриватиме, здобуватиме й конструюватиме у різних сферах життя. Ось принципова відмінність цього виду навчання від цілей традиційної системи освіти. Провідними ознаками та інструментами інтерактивної педагогічної взаємодії є полілог, діалог, міжсуб'єктні відносини, свобода вибору, створення ситуації успіху, позитивність і оптимістичність оцінювання, рефлексія та ін.

Найбільш застосовуваними інтерактивними методами під час викладання іноземних мов є такі: «Незакінчені речення», «Мозковий штурм», «Вилучи зайве», «Обмін думками», «Інтерв'ю», «Роз'єднай слова», «Дешифрувальник», «Гронування», «Алітерація імені» (особливо ефективно використовувати під час організації знайомства групи або під час вивчення теми «Зовнішність і характер людини»), «Заверши фразу», «Комплімент», «Прогноз погоди», «Асоціації», «Алфавіт» (дають змогу повторити практично всю лексику з теми), «Хвилина розмови», «Зміна співбесідника» (тренування діалогічного мовлення) та ін.[2, 25].

Використання інтерактивних методів у педагогічному процесі спонукає викладача до

постійної творчості, мотивує його креативність та прагнення до вдосконалення, заохочує до професійного зростання, розвитку. Адже знайомлячись з тим або іншим інтерактивним методом, викладач визначає його педагогічні можливості, ідентифікує з особливостями студентів, «приміряє» до своєї індивідуальності. Відтак, інтерактивні методи навчання можна класифікувати як дієві педагогічні інструменти, і використання їх в педагогічному процесі — необхідна умова оптимального розвитку і тих, хто вчиться, і тих, хто навчає.Сучасні педагогои цікавляться використанням цих методів і активно впроваджують їх у свою професійну діяльність.

Серед відомих українських фахівців з інтерактивних методів — Пометун О., Пироженко Л., Сисоєва С.,Болтівець С., які пропагують впровадження цих методик на всіх рівнях освіти [1; 3]. Щодо впровадження інтерактивних методів навчання у практиці викладання української мови як іноземної, цікавим досвідом діляться Овдіюк В. Свириденко І., Касьяненко Т., Береза Л. [4; 5; 6;]. У сучасній українській лінгводидактиці активно розробляються окремі види аспектів методики викладання української мови як іноземної (С. Яворська (історичний аспект), Н. Бородіна (термінологічний аспект), О. Тростинська (лінгвокультурологічний аспект), О. Мацько (методологічний аспект) та інші. Ґрунтовними дослідженнями у сфері викладання української мови як іноземної є доробки Д. Мазурик, І. Кочан, А. Кулик, Я. Гладир, І. Жовтоніжко, Т. Лагути, О. Тростинської, Б. Сокола та інших.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ: [Б. в.], 2007. 141 с.

2. Димань Н.О. Метод синквейн у практиці викладання української мови як іноземної.Мат. ІІ Міжнарод. Наук.-практ. конф. «Мовна освіта в сучасних ЗВО: тенденції, виклики, перспективи». 20-21.05.2021. Біла Церква, 2021. С. 32–34.

3. Овдіюк В. Новітні інтерактивні технології у практиці викладання української мови як іноземної. Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки (30), 2017. вип. 30, С. 109–120.

4. Касьяненко Т.А. Викладання української мови як іноземної: принципи оптимізації та інновації. Вопросыдуховнойкультуры – 62 Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. Филологические науки. С. 7–10. URL:http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/92568/01-Kasianenko.pdf?sequence=1(дата звернення 17.05.2022).

5. Береза Л. Особливості інноваційних технологій формування лінгвокраїнознавчої компетенцій іноземних студентів у процесі навчання української мови. Порівняльно-педагогічні студії. № 4 (26). Умань: УДПУ, 2015. С. 63–70.

УДК 378.016:811.133.1

СТОЛБЕЦЬКА С.Б., асистент
Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ «ЕТНОГРАФІЯ СПІЛКУВАННЯ» У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ МОВИ

Данапублікаціястосується проблематики викладання французької спеціалізованої мови. Пропонується збагатитипроцес навчаннямайбутніх перекладачів етнографією спілкування.

Ключові слова: комунікативна компетентність, спеціалізована іноземна мова, здійснення аграрних перекладів, етнографія спілкування

Тривалий час прогрес у навчанні оцінювався виключно за прогресом у лінгвістичних знаннях, а спосіб формування комунікативної компетентності було недостатньо висвітлено. На заняттях викладачі більше цікавилися помилками, здатністю трансформувати, доповнювати та відтворювати правильні реченняу відповідності до запропонованої моделі. Натомість прогрес у спілкуванні, тобто здатність студента розуміти та з кожним разом все точніше передавати інформацію, брати участь у більш складних діалогах у групах, використовувати всі свої

комунікативні ресурси та вміти адаптувати їх до свого співрозмовника,відходив на другий план. Особливо це стосується навчання/вивчення мови професійного спрямування, яке не може обмежуватися лінгвістичною підготовкою.

Останніми роками активізується співробітництвоміж Україною та Францією.Перспективи українсько-французького співробітництва в аграрній сфері постійно розширюються. Сферою взаємних інтересів є, зокрема, співпраця в галузі тваринництва, санітарні та фіто санітарні заходи, сільський розвиток тощо. Зростає попит на перекладачів, які володіють притаманною фахівцям-аграріям культурою спілкування та спроможні здійснювати переклади у галузі сільського господарства. Тому важливо, щоб здобувачі освіти отримали не лише традиційну для перекладача підготовку, але й ознайомилися з головними елементами професійної культури працівників аграрного сектору таз характером впливу моральних принципів на практику професійних відносин.Учасники процесу спілкування в ситуативному контексті діють відповідно до своїх намірів, з певною метою. Для досягнення цієї мети вони використовують вербальні й невербальні стратегії. Американський антрополог Рей Бердвістелл вважав, що при соціальній інтеракції лише 30-35% інформації передається з допомогою слів, а все інше припадає на невербальну експресію. Він стверджував, що культура та спілкування – це терміни, які представляють дві точки зору або два способи проявлення людської взаємодії, але у культурі акцент робиться на структурі, а у спілкуванні – на процесі. [1]

Перекладач має враховувати це у процесі перекладу, він повинен вміти відсторонитися, побачити позитивні сторони іншої культури і водночас пам’ятати про власну культуру та власні цінності. Простий переклад та досконале знання мов дає можливість поспілкуватися один з одним та порозумітися, але не забезпечує якісної комунікації та якісного перекладу.

Тому процес викладання мов, зокрема французької мови як іноземної, вимагає приділення достатньої уваги як комунікації так і культурі.Мова, яка викладається/вивчається, невіддільна від культури й по суті є інструментом спілкування та проявом національної культури носія цієї мови.

Для здійснення якісного перекладу перекладач має розчинитися в мові, зануритися в культуру, яку вона несе, зрозуміти систему цінностей носіїв цієї мови.Тому викладання французької як другої іноземної мови для майбутніх перекладачів у галузі сільського господарства перетворюється на безперервний ланцюжок інновацій, постійний пошук засобів особистого залучення здобувача освіти до спілкування шляхом спонукання студента до вироблення власної стратегії навчання та самооцінювання.

Двома фундаментальними інноваціями, які активно використовуються у педагогічній практиці, можна вважати комунікативний підхід до мови та когнітивний підхід до навчання. Комунікативний підхід є методологією, яка насамперед спрямованана навчання та опановування комунікативною навичкою, а когнітивний підхід до навчання претендує на пояснення поведінки людини. Комунікативно-когнітивний підхід у навчанні постійно еволюціонує, збагачується новими форматами й часто реалізується у навчанні професійно орієнтованої іноземної мови. У більшості випадків викладач спирається на володіння здобувачем вищої освіти рідною мовою (фонетика, морфологія, синтаксис, семантика) та на рівень його обізнаності в царині культурних продуктів, що представляють його цивілізацію (художня література, медіа, творчість). Одним з нових форматів викладання спеціалізованої мови є етнографія спілкування. Вона дозволяє здобувачам вищої освіти під іншим кутом подивитися на мову/культуру та на її основні функції.

Що ж таке етнографія спілкування? Як це може відкрити нове бачення у викладанні іноземних мов?

Етнографія спілкування з’явилася в 1962 році. Це був певний виклик попереднім методикам викладання іноземних мов. Вона є гібридною дисципліною, яка поєднує антропологію, соціологію та лінгвістику. Жаклін Ліндерфелд вважає, що «цей гібридний характер є джерелом невичерпного багатства». [2, с. 45] ІвВінкін для позначення етнографії спілкування вживає термін "антропологія спілкування". [3] Не дивно, що ця дисципліна, яка пропонує інший підхід до комунікації, приваблює педагогів, методистів та практиків

французької як іноземної мови.

Коли на заняттях з французької спеціалізованої мови викладач робить акцент на рольових іграх, усномумовленні, письмових висловлюваннях і мовних регістрах спрямованих на набуття певного комунікативного уміння,розглядає мову в контексті, він уже практикує етнографічне спілкування. Здобувач вищої освіти, який хоче якомога швидше стати повноцінним актором в новій культурі, повинен враховувати всі ці аспекти.

На всій земній кулі відбуваються без перебільшення епохальні зміни.Настав час викладачам іноземної мови професійного спрямування сміливо поєднувати методики, які раніше не поєднувалися, розширювати сферу навчання, не відмовляючись від наукового підходу. Вивчення та застосування етнографії спілкування може відкрити для лінгвістів нові перспективи викладання та вивчення мов. Це може привести до якісно нового рівня підготовки фахівцівз аграрного перекладу здатних самостійно виконувати поставлені завдання, розв'язувати нетипові проблеми, приймати рішення та нести особисту відповідальність за результати своєї діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Рей Бердвістелл . URL: https://bahasa.wiki/uk/Ray_Birdwhistell
2. JacquelineLindenfeld. L'ethnographiedelacommunication a-t-elle unsenspourleslinguistes. 1978. P. 45–52. URL:https://www.persee.fr/doc/lsoc_0181-4095_1978_num_5_1_1080
3. Winkin Y. Anthropologie delacommunication. Dela théorieauterrain. URL:https://www.seuil.com/ouvrage/anthropologie-de-la-communication-yves-winkin/9782020402842

УДК 81"243:159.9

ТАРАСЮК А. М., старш. викл.
Білоцерківський національний аграрний університет

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF FOREIGN LANGUAGE DISTANCE LEARNING

The article is devoted to the study of psychological and pedagogical features of a foreign language distance learning in higher education institutions. It is revealed that in addition to effective training and methodological quality of educational materials used in a distance learning course, the study of factors, increasing the success of any group and individual student considering the psychological characteristics of students (particularly all cognitive styles) becomes of great importance

Key words: psychological and pedagogical aspects, distance learning technologies, foreign language teaching, interactive interaction, pedagogical support.

Based on the analysis of foreign and domestic psychological and pedagogical literature, the following advantages of using distance educational technologies in comparison with traditional methods of teaching a foreign language in higher educational institutions can be distinguished:

Analytics. By applying electronic educational technologies in the process of teaching a foreign language, it becomes possible to obtain detailed information about the learning process (characteristics of student behavior in the virtual environment, the learning process itself, evaluation of learning results and establishment of feedback

[1, C. 65-77].

Free access (free access). The Internet provides access to any electronic educational resource in a foreign language from anywhere in the world and at any time of the day.

Adaptivity (adaptability). Foreign language teachers have the opportunity to change and adjust electronic educational resources for students, which makes the process of learning a foreign language more personal and effective.

Assessment. Remote technologies provide an opportunity to make the process of assessing students' competence formation continuous and long-lasting.

Agility (flexibility). Information technologies make it possible to quickly rebuild curricula and expand them as needed, as well as provide communication between teachers and students by various

means

[2, C. 105-110].

The success of teaching a foreign language at a distance depends on the following components:

- the effectiveness of the interaction between the teacher and the student, regardless of how far they are from each other;
- what pedagogical technologies are used in the aforementioned process;
- effectiveness of developed methodical foreign language materials and means of their presentation;
- availability and effectiveness of feedback.

In addition to the effective organization of training and the methodical quality of educational materials used in the distance course, it is of great importance to study the factors that increase the learning success of any group and individual student, taking into account the psychological characteristics of students, the focus of which is primarily cognitive styles. Cognitive styles of the learning process are objectively the basis of successful mastery of this or that branch of knowledge. Taking into account the peculiarities of students' cognitive styles in the process of learning a foreign language involves (along with other components) the use of individualized methods, means and technologies of distance learning. For example, students with a visual type of information perception in the process of distance learning require more various visual aids (pictures, video materials), audiologists must be provided with logical schemes and educational materials that they can perceive by ear. It is advisable to offer interactive tasks to students with a kinesthetic type of information perception, that is, material that they can quickly apply in practice.

REFFERENCES

1. Cook D.A., Triola M.M. What is the role of e-learning? Looking past the hype. Medical Education; 2014. 48. P. 930–937.

2. Peters O. Distance Education in Transition. New Trends and Challenges. Oldenburg, 2004. P. 37–47.

УДК 378.147: 81'243

ЦВИД-ГРОМ О.П., канд. філол. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ

Розглянуто особливості формування термінологічної грамотності майбутніх фахівців ветеринарної медицини. Акцентовано, що знання основ спеціальної лексики й основного греко-латинського словотворчого фонду забезпечує професійну термінологічну грамотність спеціаліста, закладає студентам фундамент для подальшого засвоєння ними знань із профільних дисциплін.

Ключові слова: латинська мова, термін, греко-латинські афікси, субмова ветеринарії.

Сучасний стан розвитку методики викладання латинської мови та медичної термінології студентам аграрних ЗВО, майбутнім лікарям ветеринарної медицини, характеризується високим рівнем вимог до професійного спрямування освітнього процесу в контексті міжнародних вимог.

Той факт, що протягом багатьох століть невичерпним джерелом мови науки для багатьох народів були латинська та грецька, багато в чому визначило характер термінологічних систем різних наук. Основне завдання під час вивчення латинської мови полягає у формуванні професійно-термінологічної компетентності студентів, сфокусованої на вивченні латинської медичної термінології в таких її субтерміносистемах: анатомічна, фармацевтична, клінічна. Навчання термінологічної латини означає також створення передумов для усвідомленого засвоєння термінованих частин мови греко-латинського походження, що увійшли у відповідну субмову ветеринарії.

Основне завдання під час викладання латинської мови – навчити студентів знати,

розуміти, свідомо, грамотно та творчо застосовувати медичні терміни латинською мовою, так само як і слова греко-латинського походження в українській транскрипції; сформувати загальну компетентність 05 – здатність володіти іноземною мовою (латинською як міжнародною мовою медицини).

Дуже важливо засвоїти значення тих словотворчих елементів латинської та грецької мов (терміноелементів, коренів, суфіксів, префіксів), знання яких спрощує запам'ятовування термінів, особливо клінічних, робить його свідомим, і, відповідно, легшим.

Найпоширенішими способами словотвору медичної термінології є:

1. **Префіксальний спосіб: a-, ad-,** віддалення, відсутність (abducere – відводити; avitaminosis); **ad-** наближення (adducere – приводити, addere – додавати); **ana-** розділення (anatemno – розсікати); **anti-** проти (antitoxinum – протиотрута); **de-** від рух від пред- deducere відводити; префікси **exo-/ecto-, epi-**називають способи поширення, розміщення на поверхні того, що названо основою: exostosis, *ectomia, epigastrium, epiglottis, epidermis, epicardium, epiphisis* тощо. Префікс **endo-** вказує на поширення чогось усередині того, що мотивовано похідною основою: *endocardium, endometrium, endoscopia, endometritis, endoplasma* тощо. Можна зазначити, що ця група префіксів виражає антонімічні відношення, що ґрунтуються на внутрішніх та зовнішніх ознаках понять. Префікс **extra-** у медичній термінології, на відміну від загальновживаної мови, де він виражає найвищу якість кого-небудь або чого-небудь, у процесі термінотворення вживають на означення перебування поза межами того, що названо твірною основою: *extractio, extraabdominalis, extracardialis* тощо. Для позначення розташування або введення чогось у межах того, що називає похідна основа, уживається префікс **intra-**: *intraarticularis, intravenosus, intravitalis,intradermalis.* Префікс **hypo-** у медичній термінології є багатозначним та вживається на позначення:

а) розміщення, знаходження відносно того, що названо твірною основою: *hypoblastus, hypothalamus, hypophisis* тощо;

б) порушення, розладу, зниження того, що названо твірною основою: *hypobiosis, hypodynamia, hypoplasia, hyposecretio, hypotonia, hypotrophia*.

Префікс **hyper-**, у медичному термінотворенні вживається на позначення найвищого ступеня виявлення кількісної та якісної ознаки, що названа мотиваційною основою: *hyperaemia, hypernephroma, hyperplasia, hypersalivatio, hypersecretio, hypertensio, hyperthermia, hypertonia, hypertrophia, hyperfunctio* тощо. Префікси **hyper-** та **hypo-** вступають в один з видів системних зв'язків у мовній системі, а саме антонімічний зв'язок, що можна проілюструвати наступними прикладами: *hyperplasia – hypoplasia, hypertonia – hypotonia, hypertrophia – hypotrophia* тощо. Слова, утворені за допомогою префікса **ultra-**, який вживається на позначення граничної, крайньої межі вияву того, що називає похідна основа, у медичній термінології представлені незначною кількістю лексем: *ultramaximum*. На позначення відсутності чогось при деривації медичних термінів вживається префікс **de-**, який має варіативні значення протилежності та застосовується: а) на позначення ліквідації, знищення: *decorticatio, demarcatio, defecatio, desinfectio*; б) на позначення порушення, розладу (аналогічне значення в синонімічному префіксі **дез-**: *degeneratio, decompressio, dehydratatio, deformatio* тощо. Також зі значенням порушення, розладу вживається префікс **dys-**: *dysuria, dyskinesia, dysmenorrhoea, dyspepsia, dysplasia, dyspnoe, dystonia, dystrophia, dysphagia,dysfunctio*.

2. **Суфіксальний спосіб.** Для утворення термінів, які стосуються певної частини мови, використовується ряд суфіксів, які в межах цієї частини мови становлять лексико-семантичні групи слів. -or-; -oma-; -ema-; sol**ut**io, -onis f – розчин; ecz**ĕma**, -ătis n; lipofibr**ōma**, -ătis n; corpus, corp**or**is n – тіло;

3. **Префіксально-суфіксальний спосіб.** hypodermaticus (гіподерматікус) – **підшкірний**; hypoglossus – під'язиковий; suprarenalis – надниркoвий gastrostomia, -ae f – фістули шлунка.

Тож становлення медичної термінології супроводжувалося засвоєнням грецької мови та калькуванням грецьких медичних термінів. Так створювалася греко-латинська двомовність, властива античній медичній термінології, що збереглася до наших днів. Найпоширенішим способом поповнення наукової терміносистеми був морфологічний, зокрема словоскладання та афіксація. Комбінація основ і афіксів, словотвірних моделей як чистих (грецьких і латинських), так і змішаних (латино-грецьких та греко-латинських) уможливлювало не тільки позначення характерних ознак нового поняття, але й відображало його місце в системі існуючих понять.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Латинсько-український і українсько-латинський словник ветеринарно-медичних термінів/уклад. О.Ю.Балалаєва, Н.В.Галичина. К., 2004. 161 с.

УДК 347.016:81'243:63

ЧЕРНИЩУК Ю.І., викладач
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЛІНГВІСТИЦІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ МІЖКУЛЬТУРНОЇ АГРАРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У статті обґрунтовується важливість впровадження інтерактивних методів навчання в освітньому процесі. Розглядається низка інтерактивних методів, впровадження яких сприятиме досягненню поставленої мети – підвищення ефективності освітнього процесу та досягнення високої результативності.

Ключові слова: інтерактивні методи, проблемне навчання, дискусія, тренінг, мозковий штурм.

Впровадження інтерактивних форм навчання є одним із найважливіших напрямів покращення підготовки студентів у сучасних вузах.

Для викладача нового часу недостатньо бути компетентним у своїй галузі знань, необхідно в освітньому процесі використовувати методичні інновації, які на сьогодні пов'язані зі зміною інтерактивних методів навчання.

Мета інтерактивного навчання - підвищення ефективності навчального процесу в якому всі хто навчається, досягають високих результатів у навчанні.

Розглянемо цю проблему на прикладі студентів заочної форми навчання в умовах міжкультурної аграрної комунікації.

Інтерактивне навчання передбачає занурення студентів у реальне середовище ділового співробітництва для вирішення проблем з метою розвитку необхідних якостей майбутнього спеціаліста. Усі учасники освітнього процесу взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми та моделюють ситуацію.

Використання інтерактивних форм навчання при роботі зі студентами заочної форми має низку переваг, а саме:

• залучення студентів до процесу навчання вже не як пасивних слухачів, а як активних учасників;

• підвищення мотивації цієї категорії учнів до вивчення предмета;

• освоєння сучасних технічних засобів;

• формування та розвиток навичок самостійної роботи з пошуку інформації та продуктивного використання отриманих знань на практиці.

Розглянемо низку інтерактивних методів навчання, впровадження яких допоможе досягти цієї мети – підвищення ефективності освітнього процесу та досягнення результатів у всіх, хто навчається.

1. *Обговорення у групах*

Обговорення в групах проводиться, як правило, на конкретну тему та націлене на знаходження правильного рішення та досягнення кращого порозуміння. Групові дискусії сприяють кращому засвоєнню матеріалу, що вивчається.

На першому етапі групового обговорення студентам-заочникам надається завдання на певний час, протягом якого вони повинні підготувати обґрунтовану, докладну відповідь. Викладач може встановити конкретні правила проведення групових дискусій:

• впровадження алгоритму виявлення єдиної думки;

• призначення лідера для здійснення керівництва груповим обговоренням.

На другому етапі такі дискусії з викладачем призводять до групових рішень. Різновидом групового обговорення є «Круглий стіл», метою якого є обмін інформацією про проблеми та власне розуміння цього питання з метою ознайомлення з досвідом та досягненнями у цій галузі.

2. *Тренінг*

Тренінг – це форма інтерактивного навчання, метою якої є ведення у спілкуванні.

Перевага тренінгу в тому, що всі учасники активно залучені до процесу навчання.

Вимоги до навчання:

• оптимальна кількість учасників – 15-20 осіб за кількістю учасників в аудиторії, що сприяє активній співпраці його членів;

• ознайомлення учасників із цілями цього заняття ще на початку тренінгу;

• проведення на першому занятті тренінгу-вправи «знайомство» та прийняття «угоди», тобто правил роботи групи;

• створення дружньої атмосфери довіри та підтримування її протягом усього навчання;

• включення всіх учасників до активної роботи під час тренінгу;

• повага до почуттів та думки кожного учасника;

• технічне забезпечення навчального процесу;

• ефективне поєднання теорії та інтерактивних вправ;

• обов'язкове підбиття підсумків навчання після завершення тренінгу.

Викладач, який проводить тренінг, повинен володіти психолого-педагогічними знаннями та вміти вміло використовувати їх у процесі навчання, знати методи отримання інформації, збирати та представляти її учасникам, впливати на їхню поведінку та їхні стосунки.

3.*Дискусія*

У процесі дискусії учасники повинні обговорювати проблеми публічно чи вільно обмінюватись знаннями, думками, ідеями щодо спірних питань. Її суттєвою особливістю є поєднання діалогу-обговорення та спору-зіткнення різних точок зору та позицій.

Тип обговорення, обраний викладачем, залежно від поставленого ним завдання, може бути поєднанням різних типів дискусій (класична дискусія, експрес-дискусія, текстова дискусія, обговорення проблеми, рольова гра, круглий стіл).

Дискусії полягає в тому, що обговорення протягом короткого періоду часу (а обсяг годин у заочників обмежений) дає можливість викладачеві моделювати реальні проблеми, розвивати у студентів здатність слухати та ділитися з іншими учасниками своїми думками, взаємодіяти та аналізувати реальну ситуацію, відокремлювати важливе від неважливого.

4. *Метод "мозкового штурму".*

Це досить популярний спосіб вирішення проблем шляхом стимулювання творчої активності. Відповідно до даної методики викладач пропонує групі студентів дати якнайбільше відповіді питання.

«Мозковий штурм» відбувається у три етапи.

У першому етапі перед групою ставиться проблема. Учасники один за одним роблять припущення у точній та лаконічній формі, вчитель записує їхні ідеї на дошці чи плакаті без жодних коментарів.

На другому етапі проходить обговорення цих ідей та обмін точками зору. На цьому етапі групі потрібно знайти спосіб використовувати чи покращити свої ідеї.

На третьому етапі гурт представляє презентацію результатів роботи.

5. Проблемне навчання

У контексті проблемного навчання важлива не лише проблема освіти чи проблемне завдання, а й уміле викладення питань викладачем. Питання у процесі організації діяльності студентів допоможуть навчити їх відтворювати з пам'яті отриману інформацію та виконувати репродуктивні дії. У результаті, це стимулюватиме творче мислення учнів, дозволяючи їм відкривати та набувати нових знання, навички та вміння.

Таким чином, розглянуті методи спрямовані на підвищення ефективності освоєння матеріалу, що вивчається студентами, та стимулювання їх до вивчення та освоєння нових знань. Ці методи можна використовувати не лише зі студентами заочної форми навчання на заняттях з іноземної мови (англійської), але також для вивчення інших предметів у будь-якому навчальному закладі з різним рівнем освіти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гін А. Безкровна атака: Технологія проведення навчального мозкового штурму: Цікава і проста форма навчальної діяльності. Завуч (Перше вересня). 2000. № 8. С. 7–11.

2. Крамаренко С.Г. Інтерактивні техніки навчання, як засіб розвитку творчого потенціалу учнів. Відкритий урок. 2002. № 5-6. С. 7–10.

3. Пометун О. Як оцінити діяльність учнів на інтерактивному уроці. Доба. 2002. № 2. С. 2–6.

УДК 811.161.2'243:378.147

БАДРАН Є.Ю., асистент
ДАНІЛОВА А.П., асистент
ДИМАНЬ Н.О., асистент
Білоцерківський національний аграрний університет

ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ТА УЯВИ У СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Розглянуто важливість розвитку творчого мислення та уяви у студентів-іноземних громадян під час викладання української мови як іноземної. Наведено приклади завдань, що сприяють активізації творчого процесу у студентів.

Ключові слова: творче мислення, уява, українська мова як іноземна, пізнання.

Уява і творче мислення виконують важливу роль для вирішення проблем, з якими людина стикається щодня і впродовж всього життя.Низький розвиток уяви може призвести до тривалих негативних хвилювань, страхів, внутрішньої тривоги, результатом чого може з`явитись занижена самооцінка, порушується порозуміння з оточуючим світом, настає самотність, зневіра.

Вагома роль уяви у пізнанні, коли можна уявити те, чого не траплялось у власному досвіді, засвоївши чужий. Важливою є емоційна уява, яка дає змогу керувати своєю поведінкою, собою у спілкуванні з іншими людьми.Дослідження психологів доводять, що уява людей розвивається не одразу, а у певній послідовності, мірою накопичення досвіду, пізнання оточуючого світу та самого себе.

У процесі навчання мислення учнів, студентів пізнає великих змін. Визначальну роль у цьому відіграють вчителі, викладачі, перед якими постає відповідальне завдання розвивати уяву, яка може творчо змінювати дійсність, робити образи динамічними, гнучкими, а їх нові комбінації зможуть досягти нових позитивних результатів під час засвоєння знань.

Питанням розвитку творчого мислення і уяви присвячено ряд експериментальних і теоретичних досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців-педагогів і психологів (П.П. Блонський, Г.О. Люблінська, Л.С. Виготський, В.В. Давидов, Л.В. Занков та ін.).

Нині недостатньою мірою визначено і вивчено шляхи та можливості розвитку творчої міркувальної діяльності у іноземних громадян, які навчаються в українських закладах вищої освіти. Часто в освітньому і виховному процесі застосовують застарілі підходи і методи до засвоєння інформації, умінь, навичок спостереження.

Метою дослідження був аналіз застосовуваних підходів до формування уяви і творчого мислення у студентів-іноземців під час викладання української мови як іноземної для слухачів курсу мовної підготовки Білоцерківського національного аграрного університету.

Під час проведення занять на курсі мовної підготовки часто застосовуються вправи на кшталт «створи образ літери чи цифри», мета яких – активізувати уяву, викликатиме емоційне ставлення до символу. Студент фантазує, на що схожа літера. Можнаії уявити живою, з певним характером.Для створення образу викладач використовує систему запитань: яка на зрістлітера–високачинизька; якого вона кольору; вона добра чи зла; де вона живе тощо?

Аналогічно проводиться вправа «створи образ звуку», адже не лише слово, а й кожналітера, кожен звук викликають у нас своєособливеуявлення, можутьпо-різному вимовлятися і виражати різні відчуття. Ще одна вправа – «створи образ предмета, явища, процесу», коли ми викликаємо емоційне ставлення до об’єкта, долучаємо до мисленнєвого процесу такі якості, як уява, гнучкість, здатність переносити властивості одного об’єкта на інші, оригінальність, сприйнятливість до відтінків і нюансів.

Як прийом активізації творчого процесу студентам подобається генерування асоціацій. Вправа починаєтьсязі стартового слова, ним є будь-якийіменник в однині в називному відмінку. Підцимстартовим словом записуються в стовпчик слова (у найпростішому вигляді теж

іменники в однині й називному відмінку), які виникають із найрізноманітніших асоціацій–різних «асоціативних полів».

Корисними у сенсі формування творчого мислення і цікавими для пізнання є тематичні екскурсії, які викладачі проводять заочно або в реальних умовах для своїх студентів у місті Біла Церква (Замкова гора, зал камерної та органної музики (костел Святого Іоанна Хрестителя), храм Святого Георгія-Змієборця, Преображенський кафедральний собор, Білоцерківський національний аграрний університет (колишня гімназія), Торгові ряди (Гостинний двір, БРУМ), Білоцерківський краєзнавчий музей, дендрологічний парк «Олександрія», Хоральна синагога та ін.). Ознайомлення зі знаними пам`ятками архітектури національного значення сприяє розвитку уміння оперувати образами, відображати реальну дійсність в нових, несподіваних, незвичних поєднаннях і зв'язках. Актуальним є проведення свят календарної обрядовості, де студент-іноземець може поринути в дивовижний світ української минувшини, а також розповісти про культуру та історію своєї країни, відтак, краще зрозуміти один одного та сьогодення.

Застосування наведених вище прийомів дає змогу викладачу пропонувати студентам-іноземцям складніші творчі завдання – скласти розповідь, вигадати незвичайну ситуацію, переказати прочитане тощо. Накопичуючи педагогічний досвід, викладач з часом створює нові форми роботи та сприяє взаємодії учасників навчально-виховного процесу, досягаючи найбільших результатів.

Таким чином,аналіз застосовуваних підходів до формування уяви і творчого мислення у практиці навчання українській мові як іноземній показав їх ефективність і високу результативність. Розвиток уяви стає основою для модернізування творчого мислення у студентів-іноземців,створює умови для ефективної самореалізації їхньої мовної особистості та суттєво покращує мотивацію до вивчення нерідної мови.

УДК 811.111.8:81'373.611'42

ВУКОЛОВА К.В., канд. філол. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АМЕРИКАНСЬКИЙ ВАРІАНТ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ: СЛОВОТВОРЕННЯ

Анотація. У роботі досліджуються словотвірні характеристики американського варіанта сучасної англійської мови (AmE), визначається поняття про словотворення та виявляються основні моделі словотвору, представлені в текстах політичного дискурсу США та визначаються найбільш продуктивні словотвірні моделі, зокрема словоскладання, конверсії та контамінації.

Ключові слова: американський варіант сучасної англійської мови, конверсія, контамінація, словотвір, словоскладання.

Наразі спостерігається великий інтерес до широкого спектру різноманітності словникового складу американського варіанту сучасної англійської мови, який зустрічається у текстах політичного дискурсу. А політичний дискурс в свою чергу є цікавим не лише для політиків, а і для пересічних громадян, адже слуги народу мають працювати для держави та народу. З огляду на це, промови політиків, політичні дебати та тексти новинних повідомлень про політичні події завжди знаходяться у полі зору дослідників різних галузей науки, що робить наше дослідження актуальним. На меті роботи постає визначення способів словотворення, які є найбільш поширеними у політичному дискурсі американського варіанту сучасної англійської мови.

У науці не існує єдиної думки щодо визначення терміна «політичний дискурс», як власне і єдиного визначення самого поняття «дискурс», тому узагальнюючи різноманітні трактування цього явища [2; 3], доходимо висновку, що політичний дискурс – це складова соціокультурної взаємодії, характерними рисами якої є інтереси, цілі, стилі і формування суспільної думки, яка потрібна політику, з метою маніпулювання аудиторією.

Інструментом маніпулювання, у першу чергу, є мова, зокрема англійська. А з огляду на те, що США відіграють важливу роль на світовій політичній арені, то особливий інтерес викликає дослідження американського варіанту англійської мови.

До політичної лексики, на нашу думку, належать не лише специфічні терміни, а і слова загального ужитку, якщо вони трапляються у політичному контексті, адже мета політичних діячів полягає у маніпуляції думкою реципієнтів, а тому промови політиків мають бути доступні та зрозумілі кожному потенційному виборцю, не залежно від ступеню його освіченості. З цією метою політичні діячі використовують у своїх промовах лексику, яка могла б привернути увагу реципієнтів. Релевантним для нас є дослідження способів словотвору саме таких лексичних одиниць.

. Утворення нових лексичних одиниць відбувається за певними словотворчими моделями. Науковці виокремлюють в англійській мові з-поміж інших такі традиційні словотвірні моделі: афіксацію, словоскладання, конверсію, скорочення [1].

Похідні слова складають значний прошарок словотвірної системи будь-якої мови, зокрема американського варіанту англійської мови. Методи словотворення американського варіанта англійської мови немає принципових відмінностей із безпосередньо британською англійською. Однак є низка нюансів, на які варто звернути увагу. Американці користуються здебільшого тими ж словотвірними ***афіксами***, що використовують британці. Наприклад, дієслово *debunk* має значення «викрити, розвінчати», утворене від іменника *bunk* – «нісенітниця, балаканина».

Запозичений із французької мови суфікс *-ee* дуже поширений у словах, що трапляються в американському політичному дискурсі, наприклад, *employee «службовець», referee «спортивний суддя», conferee «особа, з якою ведуться переговори» тощо.*

Ще одним продуктивним суфіксом американського варіанту англійської мови є суфікс *-ster*. Іменники, утворені за допомогою цього суфікса, мають яскраво виражене емоційне забарвлення. Наприклад, американізм *mobster*утворений від іменника *mob* та має значення «банда, зграя».

Словотвірна модель **конверсії** широко використовується на території США, такі слова відповідають семантично лише значенню цього слова в американському варіанті англійської мови. Наприклад, іменник *tough,* утворений за конверсією від прикметника *tough,* використовується у значенні «головоріз, хуліган, бандит». Значення «злочинний, хуліганський, бандитський» можна простежити у багатозначного прикметника *tough*тільки в американському вживанні.

У словотворі американізмів **контамінація** лексичних одиниць постає як ефективний спосіб вираження стилістичної конотації і як самостійний спосіб словотвору, наприклад: *workaholic – work + alcoholic; carjacking - car + hijacking;*

Багато слів, утворених шляхом контамінації, належить до військової термінології. Наприклад, іменник *seacopter (морський вертоліт),* утворене в результаті злиття іменників *sea і helicopter;airmada (air + armada) – повітряна армада.*

Отже, американський варіант англійської мови відрізняється від британського поміж іншого і на рівні словотвору. У процесі аналізу словотвірних моделей, застосованих у текстах американського політичного дискурсу, в аспекті частотності виокремлено конверсію, контамінацію та афіксацію.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Kemmer S. Types of word-formation processes. 2020.
2. Клименко І. Теоретичні засади лінгвістичного аналізу політичного дискурсу Лінгвістичні студії. Донецьк: ДНУ, 2009. Том. 19. С. 182–186.
3. Kondratenko, N. (2007). Український політичний дискурс: текстуалізація реальності. Одесса: Чорномор’я.

УДК 338.22:338.43

АРГАТ Я. П., канд. юрид. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ПІДПРИЄМНИЦТВО: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Підприємництво - це безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством.[2]

Ключові слова: підприємництво, підприємець, принципи підприємництва, аграрні відносини, аграрне підприємництво.

Аграрні відносини в сучасних розвинутих країнах характеризуються пануванням великого землеволодіння. Панівною формою аграрних відносин у США та в Західній Європі є фермерські господарства, що базуються на приватній власності та оренді землі.

У XX ст. кількість ферм у розвинутих країнах значно зменшилась, а їх розміри збільшились. Унаслідок запровадження технічного прогресу в аграрній сфері виробництва суттєво зменшилася кількість робітників, але підвищилася продуктивність їх праці та ефективність виробництва. Значного поширення набрала оренда землі, тобто надання її власниками земель у тимчасове користування за відповідну плату.

У наслідок поглиблення суспільного поділу праці на основі розвитку технічного прогресу посилились виробничі зв'язки між промисловістю і сільськогосподарським виробництвом, розвивається проникнення монополістичного капіталу в сільське господарство, посилюються інтеграційні процеси. Розвиваються такі організаційно-господарські форми підприємств як агропромислові об'єднання, агрофірми, комбінати та інші. Через них здійснюється інтеграція сільськогосподарського виробництва, промисловості та галузей обслуговування, формується агропромисловий комплекс (АПК), який включає виробництво, заготівлю, переробку, зберігання і збут кінцевої продукції, що виробляється із сільськогосподарської сировини.

Агропромислові об'єднання включають колективні сільськогосподарські підприємства, фермерські господарства, промислові фірми та обслуговувальні підприємства, які здійснюють ремонт техніки та надають інші послуги сільськогосподарським підприємствам. [1]

Підприємництво здійснюється на основі таких принципів:

- вільний вибір видів діяльності;
- залучення на добровільних засадах до здійснення підприємницької діяльності майна та коштів юридичних осіб і громадян;
- самостійне формування програми діяльності та вибір постачальників і споживачів вироблюваної продукції, встановлення цін відповідно до законодавства;
- вільний найм працівників;
- залучення і використання матеріально-технічних, фінансових, трудових, природних та інших видів ресурсів, використання яких не заборонено або не обмежено законодавством;
- вільне розпорядження прибутком, що залишається після внесення платежів, установлених законодавством;
- самостійне здійснення підприємцем - юридичною особою зовнішньоекономічної діяльності, використання будь-яким підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд.

Підприємці мають право без обмежень приймати рішення і здійснювати самостійно будь-яку діяльність, що не суперечить чинному законодавству.

Підприємництво в Україні здійснюється в будь-яких організаційних формах, визначених законами України, на вибір підприємця.[2]

Підприємництво - це вільна ініціатива людей в господарській діяльності, це спосіб організації економічних сил. Іншими словами, це випробуваний в світовій практиці спосіб ефективної організації виробництва. Існування підприємництва - обов'язкова умова функціонування ринку. Також підприємництво - один з ключових елементів ринкових перетворень, перед необхідністю яких встала Україна після проголошення незалежності і процес його становлення в державі дуже актуальний сьогодні.

Метою підприємницької активності є виробництво і пропозиція ринку такого товару, на який є попит і який приносить підприємцю прибуток. Прибуток - це надлишок доходів над витратами, одержуваний в результаті реалізації ухваленого підприємницького рішення по виробництву і поставці на ринок товару, відносно якого підприємцем виявлений попит споживача, що не задовольняється або прихований. [3]

Отже, кожна теорія трактує поняття «підприємство» з різних аспектів. Проте, в кожному трактуванні присутня думка того, що кожне підприємство, безумовно, повинно складатись із капіталу, трудових ресурсів, матеріально-технічної бази та мати чітко сформовану мету, яка, перш за все, повинна полягати в отриманні максимального прибутку. Згідно діючого законодавства України передбачено функціонування державної, комунальної і приватної власності. Відповідно до основного закону, залежно від форм власності Господарським кодексом України передбачено функціонування підприємств, в т.ч. і сільськогосподарських, таких видів: - приватне підприємство, що діє на основі приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи); - підприємство, що діє на основі колективної власності ; - комунальне підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади; - державне підприємство, що діє на основі державної власності; - підприємство, засноване на змішаній формі власності (на базі об'єднання майна різних форм власності).[4]

На основі результатів дослідження науковців і розділяючи їхню думку, можна зробити висновок, що сільськогосподарське підприємство – це самостійний суб’єкт господарювання, діяльність якого об'єднує відносини з виробництва, первісної переробки і реалізації сільськогосподарської продукції. Також актуальним залишається питання доцільності подальшого розвитку та підтримки підприємницької діяльності в аграрному секторі. З урахуванням даного висновку, виокремимо такі конкретні шляхи розвитку аграрного підприємництва: - удосконалення інституціонального середовища діяльності малих підприємницьких форм з метою формування середнього класу на селі й підтримання конкуренції на ринках сільськогосподарської продукції та продовольства; - забезпечення рівно доступності ресурсів і державної підтримки для усіх підприємницьких формувань, незалежно від форми власності та розміру; - вдосконалення структури сівозмін та впровадження використання органічних добрив с.-г. товаровиробниками; - вирішення кадрових проблем, збільшивши чисельність кадрів із високою кваліфікацією; - оновлення матеріально-технічної бази; - вдосконалення системи управління та організації виробничих відносин. Таким чином, подальший розвиток підприємницької діяльності в галузі АПК сприятиме підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва в країні.

Отже, збільшення темпів економічного розвитку в аграрній сфері неможливе без проведення ефективної аграрної політики, яка сприяє створенню сприятливих умов для розвитку підприємництва. При цьому необхідно враховувати об’єктивні економічні закони розвитку підприємництва в цій сфері, що дасть змогу підвищити ефективність проведених заходів щодо державної підтримки сільського господарства

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Форми господарювання в аграрному секторі економіки - Основи економічної теорії - Навчальні матеріали онлайн (pidru4niki.com).
2. Про підприємництво. від 07.02.1991 № 698-XII (rada.gov.ua)
3. Особливості розвитку підприємництва в Україні (allbest.ru)
4. Підприємницька діяльність в аграрному секторі: сутність, організаційно-правова форма та інші основні аспекти (nayka.com.ua).

УДК: 342

БРОВКО Н.І., д-р юрид. наук, професор
Білоцерківський національний аграрний університет

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В ПРОЦЕСІ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

У тезах проаналізовано ряд прав фермерських господарств, що законодавчо передбачені та закріплені у національному законодавстві. Встановлено, що майнові відносини є визначальними в діяльності фермерських господарств. Потребують врегулювання положення національного законодавства щодо невтручання в діяльність фермерів державних, громадських органів. Доведено, що захист прав фермерів буде сприяти ефективному господарювання вказаних суб'єктів.

Ключові слова: права фермерів, суб'єкти господарювання, реалізація прав фермерських господарств, захист прав фермерських господарств.

Фермерське господарство має право на володіння, користування та розпорядження належним йому майном, кількість і вартість якого не обмежується. Майнові відносини є визначальними в діяльності фермерських господарств та вони як правило, поєднуються із земельними. Господарська діяльність фермерських господарств направлена на виробництво та реалізацію сільськогосподарської продукції з метою одержання прибутку та розширення виробництва. Також вони мають право займатись її переробкою та продажем у подальшому. Впроцесі цієї діяльностівонимають ряд нормативно закріплених прав. Так, в першу чергу варто звернути увагу наекономічніправа, тобто про можливості фермерів у сфері виробництва, розподілу, обміну і використання матеріальних благ. Зазначимо, що фермери та приватні господарники мають право на власність, що включає в себе право на володіння, користуваннята розпорядження своєю власністю, а також результатамисвоєїінтелектуальноїтатворчоїдіяльності (ст. 41 КонституціїУкраїни) [1]; вони мають право на підприємницьку діяльність, а також мають право на вільне користування об'єктами державної та комунальної власності (ст. 42 Конституції України) [1]. Тако слід зазначити, що фермери реалізуючи надані їм законом права користуються природними ресурсами та об'єктами права власності українського народу [1]. Тобто, це ті права, які дозволяють забезпечити їх економічну свободу та розвивають ідеали вільної людської особистості.

Окрім цих прав фермери мають ряд можливостейщопередбаченіуЗаконіУкраїни «Про фермерське господарство, до яких відносять право продавати або відчужувати земельну ділянку, передавати її в оренду, заставу, спадщину; здійснювати самостійне господарювання чи у складі господарства наній; мають право реалізувати закріплене законом право власності на посіви і насадження та на сільськогосподарську продукцію; право на відшкодування збитків; право споруджувати житлові будинки та споруди; право реалізовувати вироблену сільськогосподарську продукцію тощо [2]. Окрім цього, фермери мають права, що передбачені й у інших статтях вище вказаного закону, наприклад право на володіння та користування земельними ділянками. При цьому такі ділянки мають перебувати у власності фермера чи членів фермерського господарства або бути ним орендованими (ст. 12) [2]. Досить важливим правом, що реалізується фермером є право на одержання у власність із земель державної і комунальної власності земельних ділянок у розмірі земельної частки (паю), що реалізується безоплатно. Законодавець чітко зазначивши вказане право у ст. 13 Закону України «Про фермерське господарство». Передбачив і можливість його практичної реалізації. Наприклад, члени фермерських господарств можуть отримати безоплатно у приватну власність та користування ті земельні наділи, які раніше були їм надані, але тільки у розмірі земельної частки (паю) члена сільськогосподарського підприємства, яке розташоване на території відповідної адміністративної одиниці (ради). Важливим є те, що у разі розміщення та цих ділянках житлових будинків, будівель чи господарських споруд вони можуть передаватись фермерам безоплатно у власність у рахунок земельної частки (паю). При цьому, реалізовуючи право на здійснення будівництва житлових будинків, господарських та інших будівельі споруд

на тих наділах, які належать фермеру чи членам його родини на праві власності слід враховувати вимоги технічної та земельної документації та здійснювати такі забудови відповідно до закону.

В процесі реалізації правана використання природних ресурсів фермерське господарство має право використовувати для власної діяльності ті ресурси, які розміщені на його земельній ділянці. Зокрема мова може йти про пісок, глину, торф, лісові угіддя, а також про водні ресурси, що розміщені на їх земельній ділянці. Реалізуючи право власності на майно, фермерське господарство має право відчужувати та набувати майна на підставі цивільно-правових угод, а в процесі здійснення своєї господарської діяльності має право укладати господарські договори та вступати у відносини з юридичними чи фізичними особами, органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Важливим при реалізації їх прав є можливість створювати обслуговуючі сільськогосподарські кооперативи, кооперативні банки, спілки, засновувати господарські товариства. Законодавчо також передбачено можливість відкривати поточні та депозитні рахунки, розпоряджатися власними коштами, одержувати кредити. В ході господарювання фермерське господарство реалізовує також і трудові права, зокрема право на залучення до роботи в ньому інших громадян, шляхом укладення з ними трудових договорів та угод [3].

В ході реалізації господарської діяльності потребують врегулювання положення законодавства щодо невтручання в їх діяльність державних, громадських та інших органів, окрім функції контролю. Таким чином, фермерське господарство має самостійно вирішувати питання власної діяльності, вибору партнерів, укладення договорів, розподілу прибутків, тощо [4]. Окрім цього, так як особливість правового режиму майна фермерських господарств полягає у поєднанні майнових відносин із земельними, то наявність та можливість отримання таким господарством земельної ділянки є необхідним фактором для його функціонування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141

2. Про внесення змін до Закону України «Про фермерське господарство» щодо стимулювання створення діяльності сімейних фермерських господарств»: Закон України від 31 березня 2016 р.//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2021, № 51, ст.423 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-20#Text

3. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 45, ст.363https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15

4. Бровко Н.І. Проблемні питання реалізації прав та законних інтересів суб'єктів господарювання. Аграрна освіта та наука: досягнення, роль, фактори росту: матеріали міжнародної конференції «Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної наукив умовах міжкультурної аграрної комунікації» (Біла Церква, 21 жовтня 2021 р.) м. Біла Церква с. 55-57.

УДК347.73

КОВАЛЬЧУК І.В., канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В статті досліджуються проблеми правового регулювання фінансової державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників враховуючи умови воєнного стану та особливості кредитування, сезонності та реалізації продукції аграрного сектору.

Ключові слова: державна підтримка, аграрні дотації,кредитування агробізнесу, військовий стан, державний бюджет, місцевий бюджет.

Широковідомим є факт, що аграріям завжди потрібні додаткові кошти на весняну посівну. Важливу роль у виробництві валової продукції сільського господарства на наступний рік

відіграє надання кредитів, дотацій та субсидій сільськогосподарським товаровиробникам на початку року.

Довгий час аграрні виробники не мали можливості експортувати зібраний торік урожай, оскільки через військові дії на території України було заблоковано всю портову інфраструктуру української держави. Як наслідок, аграрії відчули кризу ліквідності обігових коштів для сільськогосподарської діяльності.

Тому перед представниками агробізнесу постала проблема залучення інших джерел фінансування, насамперед для весняно-польових робіт. За даними Мінагрополітики, загальна потреба в коштах для проведення таких заходів становить близько 100 мільярдів гривень.

Тому Мінагрополітики було розроблено урядовий документ щодо запровадження механізму надання державних гарантій таким сільгоспвиробникам, а уряд одноголосно підтримав та ухвалив постанову «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України».

З огляду на військову ситуацію держава запровадила кілька заходів для фінансової допомоги фермерам у 2022 році. Отже, лише малі та середні сільськогосподарські виробники з оборотом понад 20 мільйонів євро на рік, що еквівалентно підприємству, яке обробляє до 10 тис. га, можуть розраховувати на компенсація відсотків за залучені кредити. Максимальна сума кредиту, що підлягає під програму компенсації процентів, становить 50 млн грн. Кредити надаються на ведення сільськогосподарської діяльності (посів) під час воєнного стану.

Для отримання кредиту суб'єкт господарювання має бути сільськогосподарським товаровиробником у розумінні, передбаченому Законом України, тобто юридичною особою незалежно від організаційно-правової форми або фізичною особою – підприємцем, основною діяльністю якого є виробництво та/або розведення сільськогосподарської продукції, вилов риби у внутрішніх водоймах (озера, ставки, водосховища) та її переробка на власних або орендованих потужностях, у тому числі сировини власного виробництва на умовах субсидування, а також діяльності з її розповсюдження, у такій діяльності питома вага вартості сільськогосподарської продукції/послуг повинна становити не менше 75 відсотків вартості всіх товарів і послуг, поставлених протягом 12 попередніх звітних податкових періодів. До сільськогосподарських товаровиробників також відносяться сімейні фермерські господарства, зареєстровані платниками єдиного податку четвертої групи.

Щоб сільгоспвиробник міг претендувати на компенсацію відсотків за кредитами, термін користування кредитом має складати 6 місяців.

Крім того, встановлено максимальний розмір державної гарантії за портфельними кредитами для сільгоспвиробників до 80%.

Міністерство аграрної політики та продовольства України вжило ряд заходів для спрощення процедури та полегшення посівної кампанії:

- скасовано додаткові процедури сертифікації насіннєвого матеріалу, забезпечення насінням сільськогосподарських товаровиробників для посіву в Україні під час воєнного стану;
- сільськогосподарській техніці дозволено експлуатацію без реєстрації на період дії воєнного стану;
- запущено аграрну платформу Міністерства аграрної політики та продовольства України https://agrostatus.org/ для збору інформації щодо реальних потреб аграріїв на посівну в режимі реального часу;
- створено онлайн-платформу https://prodsafety.org/ для покращення логістичних шляхів для фермерів в умовах воєнного стану.

Отже, фінансова державна підтримка аграрного бізнесу в Україні в умовах воєнного стану залишається надзвичайно важливим напрямом економічної стратегії розвитку української держави і потребує подальшого бюджетного фінансування, оскільки є одним з важливих секторів зайнятості населення та основним аспектом продовольчої безпеки держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24 червня 2004 року№ 1877-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 49, ст.527

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 07 травня 2022 р. № 564 «Деякі питання ведення та функціонування Державного земельного кадастру в умовах воєнного стану»
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2022 р. № 438 «Деякі питання фінансового забезпечення підтримки підприємництва, зокрема сільськогосподарських товаровиробників, в умовах воєнного стану»
4. Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64 «Про введення воєнного стану в Україні»

УДК 351.77:614.2

ЛОМАКІНА І.Ю., канд. юрид. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМАТИКА РОБОТИ МЕДИКІВ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Робота медиків у сільській місцевості має певні особливості. Пріоритетом діяльності розвиток сільської медицини. Кадрова політика із забезпечення медичним персоналом на селі на фоні загальнодержавної стоїть дуже гостро, необхідність спрянню та захоченню працевлаштування в сільській місцевості.

Ключові слова: Медик, сільська місцевість, село, кадри, охорона здоров'я, життя.лікарі, трудова міграція, спеціальність, зарплата,житло.

Охорона здоров'я – це специфічний підрозділ суспільного виробництва, функціональна роль якого полягає в наданні мешканцям в сільській місцевості споживчої вартості у вигляді як індивідуального здоров'я, так і здоров'я селян в цілому. Вона є складною соціально-економічною системою, головним компонентом якої виступає особистий фактор виробництва, жива праця, а результатом праці є медична послуга.

Міністерства охорони здоров'я ставить перед собою завдання розвитоку діяльності сільської медицини, у містах вона має більш якісний розвиток і краще фінансування ніж у сільській місцевості .

Роботи медиків їх мотивація в умовах сільської місцевості відсутня, що є проблемою для створення належних житлово-побутових умов, наявності соціальної інфраструктури в селі, відрядженням на підвищення рівня кваліфікації є проблемою і у зв'язку із дефіцитом коштів тощо.

З метою упорядкування роботи медиків в сільській місцевості установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, а також створення механізму підтримання на постійному рівні оптимальних міжгалузевих та міжпосадових співвідношень в оплаті праці основними завданнями удосконалення системи управління оплатою праці є [1]:

1)здійснення заходів, спрямованих на забезпечення зростання номінальної зарплати і формування джерел її подальшого підвищення на державному і регіональному рівнях для медиків які працюють в сільській місцевості;

2)забезпечення стабільного зростання реальної заробітної плати, виходячи з макроекономічної ситуації;

3) удосконалення механізмів державного регулювання оплати праці для медиків які працюють в сільській місцевості;

4) відновлення функцій заробітної плати із врахуванням розширеного відтворення робочої сили і рівня її реальної вартості на ринку;

5) розробка додаткових заходів посилення захисту прав для медиків які працюють в сільській місцевості своєчасне отримання заробітної плати[2].

На відміну від міст, на селі має місце великий радіус обслуговування**,** що є збільшенням навантаження на медиків в селі (до 15 км), цю відстань часто медики змушені долати пішки. Це є причина низької доступності медичної допомоги, особливо за відсутності санітарного автотранспорту

Кожен п'ятий лікар на селі не забезпечений житлом, кожен четвертий стоїть на черзі.

Ситуація з охороною здоров'я на селі ускладнюється більшість селян досягла пенсійного віку і через спосіб життя у селі мають низку хронічних захворювань віковою структурою

сільських мешканців, , більшість потребує постійного медичного спостереження.

Дефіцит медиків, лікарів, є актуальною проблемою майже для усіх європейських країн, тим більше у селі. Кадровий потенціал при майже повній укомплектованості використовується нерівномірно окремі сел укомплектовані лише на 58–66%.

Основними причинами дефіциту спеціалістів у Європі є:

1.Дуже різке зниження популярності спеціальності лікаря , навчання тривале і важке,

2.Трудова міграція лікарів (можуть працювати у будь-якій країні тим більш ті лікарі, які отримали спеціалізацію в країнах Євросоюзу,),

У Чехії існує програма "Україна", яка значно полегшує отримання дозволу на лікарську практику для українських спеціалістів. За кілька тижнів річний ліміт в кілька сотень вакансій заповнюються.

У Польщі, Чехії, Словакії, Угорщини лікарі переважно їдуть до Австрії і Німеччини, де найвищі зарплати і одні з найкращих умов праці. де охоче приймають і лікарів з України.

Удосконалення системи праці медиків в сільській місцевості.В контексті створення ефективного мотиваційного механізму повинно базуватися на заходах, що дозволять відігравати ту роль, яку вона повинна виконувати в реалізації соціальних прав людини на отримання медичних послуг.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Черненко З., Тесленко В. Права медичних працівників в світлі реформи охорони здоров'я / Аналітична записка. URL : file:///D:/PB_04_2013_ukr.pdf .

2. Закон України «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості» від 14 листопада 2017 р. № 2206-VIII.

УДК 342.95

МАКАРЧУК В. В., канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

В тезах розглядаються окремі аспекти адміністративних процедур реалізації державної політики у сфері національної безпеки та оборони.

Ключові слова: адміністративне право, адміністративний процес, адміністративно-процедурне законодавство, державна політика.

Підвищений інтерес до проблематики адміністративної процедури тривалий час фіксується в юридичній науці. Відіграє важливе значення адміністративна процедура як гарантія ефективності правотворення та правореалізації. Адміністративні процедури реалізації державної політики у сфері національної безпеки та оборони обумовлюються специфічними рисами відповідних суспільних відносин.

Існує думка, що поки не сформоване адміністративно-процедурне законодавство, не визначена його термінологія, не слід виводити адміністративно-процедурні відносини за межі правового регулювання адміністративно-процесуального права, хоча в надалі цілком можливе формування нових інститутів саме адміністративного права [1, с. 15]. Зазначена думка була опублікована у 2012 році авторами навчального посібника «Адміністративно-процесуальне право» за редакцією Т. Мінки. Аргументом було те, що немає чіткого розмежування між процедурою та провадження.

З того часу наукова спільнота зробила значні кроки вперед в аспекті цієї проблематики. Так зокрема А. Школик у 2021 році у своїй дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук на тему: «Адміністративно-процедурне законодавство в Україні: становлення та систематизація» обґрунтовує, що «адміністративно-процедурне законодавство є необхідним складником формування правової держави в Україні, адже без нього правове забезпечення діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інших

уповноважених суб'єктів публічного адміністрування залишатиметься фрагментарним, розрізненим і таким, що не забезпечує на належному рівні реалізацію прав, свобод та законних інтересів приватних осіб у численних правовідносинах із зазначеними суб'єктами» [2, с. 1].

Так вченим характеризується «адміністративно-процедурне законодавство України як не надто систематизована сукупність нормативно-правових актів із різним вмістом адміністративно-процедурних норм» [2, с. 9], причин для чого ним виділено чимало. Також він вказує, що в наявному законопроєкті «Про адміністративну процедуру» замість терміну «адміністративної процедури» застосовується саме «адміністративне провадження». Їх поділ базується на відповідних категоріях «порядок» і «діяльність» [2, с. 12].

Наразі здійснюється систематизація адміністративно-процедурного законодавства України, забезпечується його розвиток. Водночас з боку наукової доктрини вже є обґрунтовані теоретичні положення щодо виокремлення адміністративно-процедурних відносин з адміністративно-процесуального права до публічного адміністрування [3, с. 168].

Для адміністративної процедури реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони характерні Н. Галіцина відносить наступні ознаки: 1) застосовується в публічній сфері; 2) нею можуть бути врегульовані як «внутрішні», організаційні прояви повноважень органів публічної влади, так і «зовнішні» прояви повноважень таких органів; 3) передбачає порядок реалізації певної дії; 4) охоплює управлінську діяльність позитивної спрямованості; 5) має характерний особливий суб'єктний склад; 6) закріплюється адміністративно-процедурними нормами [4, с. 173-174]. Що стосується адміністративних процедур реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони, то ключовою особливістю такої діяльності є охорона та захист національних інтересів та цінностей.

Отже, проблематика адміністративної процедури є досі відкритим питанням теоретичного та законодавчого рівнів. Адміністративна процедура як різновид юридичної не має змістової та сутнісної характеристики її сторін. У контексті реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони адміністративна процедура визначена нами як визначений адміністративно-процедурними нормами порядок реалізації державними органами сектору безпеки і оборони конкретного напряму державної політики у цій сфері.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Адміністративно-процесуальне право: навч. посіб. / ред. Т. П. Мінка. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2012. 278 с.
2. Школик А. М. Адміністративно-процедурне законодавство України: становлення та систематизація: автореф. дис. … д-ра юрид. наук : 12.00.07. Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2021. 46 с.
3. Шарая А. А. Адміністративно-процедурне право: аналіз характерних ознак. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 3. С. 167-171.
4. Галіцина Н. В. Адміністративна процедура як інститут адміністративного процесу. Форум права. 2010. № 4. С. 163–177.

УДК: 342

МАЛИШКО І.В., старш. викладач
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

В тезах здійснено аналіз прав військовослужбовців в умовах війни, опрацьовано нормативно-правові акти з питань соціального захисту учасників бойових дій в Україні. Акцентовано увагу на взаємозв'язок стану обороноздатності країни та забезпечення посиленого соціального захисту військовослужбовців, військовозобов'язаних або резервістів.

Ключові слова: військовослужбовець, воєнний стан, гарантія, допомога, соціальний захист.

Вагоме значення в обороні України, захисті її суверенітету, територіальної цілісності й недоторканності, забезпеченні державної безпеки відіграють військовослужбовці Збройних Сил

України. Саме на них покладаються найважливіші функції держави.

Правовий статус військовослужбовців виходить із засадничих конституційних положень. Відповідно до частини 5 статті 17 Конституції України держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей [1].

З початку війни, яку розпочала росія виникла необхідність запровадження в Україні воєнного стану, в межах якого постала необхідність доповнень та змін соціального законодавства в аспекті захисту військовослужбовців – основних суб'єктів реалізації державної оборонної політики. Указом Президента України № 69/2022 від 24 лютого 2022 року, в зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України та з метою забезпечення оборони держави, було оголошено загальну мобілізацію [2]. Генеральний штаб Збройних Сил України зазначив черговість та обсяги призову, водночас з'явилося немало військовозобов'язаних, охочих добровільно захищати свою державу в лавах Збройних Сил та інших військових формувань України.

В зв'язку з мобілізацією та збільшенням кількості військовослужбовців актуальним є питання соціального захисту даної категорії громадян. Держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей.

Українське законодавство містить чимало актів, якими в різній мірі передбачено пільги та гарантії для військовослужбовців. Центральне місце серед нормативнихактів у цій сфері займає Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», який визначає основні права, пільги та соціальні гарантії та внесено зміни, що стосувалися вдосконалення порядку надання медичної допомоги військовослужбовцям в умовах воєнного стану» від 1 квітня 2022 р. [3]. З початком війни внесено низку змін до нормативно правових актів, якими врегульовуються питання додаткового соціального захисту військовослужбовців, зокрема: Закони України «Про внесення змін до деяких законів України щодо уточнення норм, що регулюють питання визначення категорій осіб, які визнаються ветеранами війни та членами сімей загиблих Захисників і Захисниць України, та надання їм соціальних гарантій» від 15 березня 2022 р., «Про внесення змін до Закону України «Про основи національного спротиву» щодо вдосконалення порядку комплектування і соціального забезпечення Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад» від 1 квітня 2022 р. [4], «Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо окремих питань проходження військової служби іноземцями та особами без громадянства» від 14 квітня 2022 р. [5].

В Україні формується нова правова реальність, зумовлена необхідністю ведення військових дій і як наслідок введення воєнного стану. Перед державними органами постає завдання забезпечення посиленого соціального захисту військовослужбовців, що впливає на стан обороноздатності країни. Правові механізми захисту військовослужбовців обумовлені економічними можливостями держави. Гарантії високих стандартів соціальних прав пов'язуються із створенням системи суб'єктів соціальної відповідальності, що не обмежується військовим середовищем. У реалізацію заходів соціального захисту військовослужбовців невідкладного та поступового характеру може та повинне бути залучене бізнес-середовище. Методи юридичного змісту за таких умов можуть мати непрямий вплив та спонукати до бажаної діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
2. Про загальну мобілізацію: Указ Президента України №69/2022.
3. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-XII. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text
4. Про внесення змін до Закону України «Про основи національного спротиву» щодо вдосконалення порядку комплектування і соціального забезпечення Сил територіальної оборони Збройних Сил України та добровольчих формувань територіальних громад» від 1 квітня 2022 р. № 2170-IX. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2170-20#Text.
5. Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо окремих питань проходження військової служби іноземцями та особами без громадянства» від 14 квітня 2022 р. № 2197-IX. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2197-20#Text

УДК 341.1

НІКІТЕНКО О. І., д-р юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОКРЕМІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ЛЮДЕЙ У ВИПАДКАХ КАТАСТРОФ

В тезах розглядаються окремі аспекти міжнародно-правового захисту людей у випадках катастроф.
Ключові слова: біженці, тимчасовий захист, право ЄС, мінімальні стандарти захисту.

Як міжнародне, так і національне законодавство у сфері міграції до кінця не сформоване, чому сприяє постійна трансформація видів вимушеної міграції. Характеристика сучасних міграційних потоків є дуже рухливою та динамічною, що призводить до того, що законодавство не встигає ефективно регулювати всі ці процеси.

Директива Ради 2001/55/ЄС від 20 липня 2001 року «Про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та відповідальності за наслідки такого прийому» визначає правила та порядок тимчасового захисту вимушених переселенців у разі їх масового припливу. У цьому документі не згадуються різні категорії біженців, однак визначення осіб, які потребують міжнародного захисту, наведене у статті 299, загалом можна поширити на всіх мігрантів. Такими особами є громадяни третіх країн або особи без громадянства, змушені покинути власну країну чи регіон походження або евакуйовані, зокрема за наполяганням міжнародних організацій, які не можуть повернутися в безпечні та стабільні умови через ситуацію, що склалася в країні. Через те, що ця ситуація може бути викликана різними обставинами. [1].

Водночас цей документ стосується лише випадків «масового припливу» осіб на примусове переміщення (факт такої ситуації встановлюється Радою Європейського Союзу за пропозицією Європейської Комісії), і дозволяє лише тимчасовий захист. Слід зазначити, що значна кількість країн, які не є членами Європейського Союзу, вважають Співтовариство зразком для наслідування, тому враховують досягнення комунітарного права та інтегрують їх у власне законодавство. Визнання та закріплення правового статусу тимчасово переміщених осіб в ЄС може стати поштовхом для отримання цієї категорії вимушених мігрантів широкого міжнародного визнання. Україна, враховуючи свої євроінтеграційні прагнення та актуальність питання, не повинна стояти осторонь цього процесу, розвиваючи власне законодавство відповідно до розуміння глобальних проблем світу та Європи. Директива має мінімальні стандарти захисту, тому слід аналізувати законодавство конкретної країни для перебування[2].

Всупереч певним побоюванням щодо потенційних зловживань з боку осіб, які добровільно мігрують у пошуках кращого життя, та попередження держав, які можуть зіткнутися з загрозою масового потоку мігрантів, Комісія міжнародного права ООН все ж включила до свого порядку денного з 2006 року питання захисту осіб у разі катастрофи. 4 серпня 2016 року Комісія прийняла «Проєкт статей щодо захисту осіб у разі катастроф». Згідно зі статтею 2 цього проєкту, його метою є сприяння відповідній та ефективній реакції на катастрофи, зниження їх ризику з метою задоволення потреб людей, яких вони стосуються, при повній повазі їхніх прав. Стаття 3 цього проєкту визначає поняття «катастрофа», що означає катастрофічну подію чи серію подій, що призводять до масової загибелі людей, значних людських страждань і нещасть, або великомасштабної матеріальної чи екологічної шкоди, що серйозно порушує функціонування суспільства. Проєкт передбачає форми співпраці, заходи щодо надання допомоги постраждалій державі, права та обов’язки як цієї держави, так і тих, хто надає допомогу, вимагають поваги до постраждалих осіб, їх людської гідності та інших прав [3, с. 15].

Проте навіть затвердження цього проєкту навряд чи забезпечить повний захист біженців. По-перше, його положення мають досить загальний характер і не містять чітких гарантій прав потерпілих. По-друге, документ розрахований лише на надзвичайні події – катастрофи. Тому його неможливо ефективно застосувати до сучасних проблемних ситуацій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та відповідальності за наслідки такого прийому: Директива Ради Європейського Союзу від 20.09.2001 р. № 2001/55/ЄС. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU01293 (дата звернення: 10.10.2022).
2. Директива про тимчасовий захист у країнах ЄС: ВС підготував переклад - Юридична Газета. Юридична газета – онлайн версія. URL: https://yur-gazeta.com/golovna/direktiva-pro-timchasoviy-zahist-u-krayinah-es-vs-pidgotuvav-pereklad.html (дата звернення: 10.10.2022).
3. Доповідь Комісії з міжнародного права. Шістдесят восьма сесія (2 травня – 10 червня та 4 липня - 12 серпня 2016 року). Нью-Йорк, 2016. 492 с.

УДК 334.758

ПРИЙМАК М.Ю.,студентка 3 курсу, 1-ої групи
Науковий керівник – **НАСТІНА О. І.,** к.ю.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Білоцерківський національний аграрний університет

РЕЙДЕРСТВО ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК: ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ

Ключові слова: рейдерство, земельна ділянка, Кримінальний кодекс України.

З головних засад для побудови і розвитку незалежного й успішного суспільства є непорушність права приватної власності, що означає його охорону та захист, гарантованість вільного використання.

Рейдерство, тобто незаконна зміна власника земельної ділянки є актуальною проблемою у земельному праві, оскільки особи вчиняють такі дії на території України шляхом введення в оману державного реєстратора шляхом подання підроблених документів для проведення державної реєстрації прав.

Можемо зазначити, що термін «рейдерство» не закріплено на законодавчому рівні і не визначено у Кримінальному кодексі України, як окреме кримінально-каране діяння. При цьому Кримінальне законодавство містить ознаки цього кримінального правопорушення, наприклад, статті 190 «Шахрайство», 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем», 205-1 «Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців», 206-2 «Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації» КК України , 197-1 «Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво» [1].

Рейдерство виникло у сфері земельного права, тому що у спадщину особи отримали недоліки в документальній та електронній реєстрації земель і прав на них, в оформленні правовстановлюючих документів, що виникали внаслідок численних змін земельного законодавства, зміни компетенції, реорганізації відділів земельних ресурсів, а також зміни способів документування при оформленні прав власності.

Також можемо віднести відсутність кадастрових номерів на розпайовані земельні ділянки, право власності, на які посвідчувалися державні акти зразка, встановлені на час оформлення прав, відсутність земельних ділянок у Державному земельному кадастрі або недостовірність внесених до нього даних, невідповідність даних у Державному земельному кадастрі їх паперовим джерелам, неоформлені спадкових прав на земельні ділянки. [2].

Щоб захистити себе від рейдерських схем, потрібно в першу чергу перевірити якісне оформлення документів, що пересвідчують право власності, привласнення кадастрового номеру земельній ділянці і внесення відповідних відомостей до Державного земельного кадастру та Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Право користування земельною ділянкою має бути відображена в державних реєстрах.

У разі виявлення незаконної реєстрації права власності в Державному реєстрі прав, громадянин має право оскаржити рішення державного реєстратора про державну реєстрацію прав. [3, стаття 37].

Щоб протидіяти цій проблемі, ми вважаємо, що було б доцільно закріпити це поняття на законодавчому рівні, а саме: у кримінальний кодекс України. Так, деякі порівнюють рейдерство земельної ділянки з шахрайством, проте цього недостатньо, слід цю проблематику розширити та внести у кримінальний кодекс України у вигляді окремої статті та, щоб це протиправне діяння мало вищу міру відповідальності порівняно з шахрайством, а саме: штраф від трьох до чотирьох тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від двохсот шести до двохсот восьми годин, або виправними роботами на строк до трьох років, або обмеженням волі на строк до п'яти років, щоб суб'єкти земельного права більш усвідомлювати наслідки своїх діянь, які планують це зробити.

Таким чином, ми можемо зрозуміти, що рейдерство це глобальна проблема, яка виникла у сфері земельного права, тому що отримали недоліки в документальній та електронній реєстрації земель і прав на них. Проте на наше переконання, однією з найкращих способів, щоб випадків рейдерства на території України було менше, варто законодавцю це діяння закріпити у Кримінальному кодексі України та особи, які це вчиняють несли кримінальну відповідальність.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кримінальний Кодекс України Закон від 05.04.2001 № 2341-III (ст. 190, 191, 205-1, 206-2, 197-1) / Електронний ресурс. Режим доступу URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text (дата звернення: 12.10.2022)

2. Південно-західне міжрегіональне управління міністерство юстиції (Рейдерство земельних ділянок) / Електронний ресурс. Режим доступу URL:https://pzmrujust.gov.ua/yurydychni-konsultatsii/144-yurydychni-konsultatsii/2091-reiderstvo-zemelnykh-dilianok-prychyny-ta-sposoby-podolannia-07032019 (дата звернення: 12.10.2022)

3. Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 01.07.2004 № 1952-IV / Електронний ресурс. Режим доступу URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text (дата звернення: 12.10.2022)

УДК 349.42

МЕЛЬНИК В.О., канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЩОДО ОБ'ЄКТІВ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

З метою визначення особливостей правовідносин щодо виробництва та введення в обіг сільськогосподарської органічної продукції (сировини), необхідне здійснення аналізу його складу: об'єкту, суб'єкту та змісту.

Ключові слова: органічне виробництво, об'єкти, сільськогосподарська продукція, сільськогосподарське виробництво.

В теоріїдержави і права під об'єктом правовідносин розуміють те, на що ці правові дносини спрямовані та впливають.

Під об'єктами аграрних правовідносин розуміють ті явища і предмети навколишнього світу, на які спрямовані суб'єктивні права та юридичні обов'язки учасників таких правовідносин [1,с. 35-36]. Об'єктами аграрних правовідносин виступають земельні ділянки, речі, майно, управлінська діяльність та праця учасників, їх поведінка та сільськогосподарські тварини [1,с.31] тощо.

Оскільки при здійсненні аграрного господарювання, за вірними словами В.Ю. Уркевича, використовуються усі перелічені об'єкти, - земельні ділянки сільськогосподарського призначення,майнові об'єкти, праця фізичних осіб та інше, це дає змогу говорити про їх інтеграцію, нерозривне поєднання при виробництві сільськогосподарської продукції [2,с.108-109]. Звідси й можна вести мову про сільськогосподарську діяльність як інтегрований об'єкт аграрних правовідносин.

Сільськогосподарська діяльність визначається у Словнику з аграрного права, як: «сукупністьдій з виробництва (вирощування), переробки та збуту с/г продукції». В свою чергу *сільськогосподарське виробництво* можна розуміти як: «вид господарської діяльності з виробництва продукції, яка пов'язана з біологічними процесами її вирощування, призначеної для споживання в сирому і переробленому виді та для використання на нехарчові цілі» [3,с.139].

Окремим об'єктом виступає *сільськогосподарська продукція,* яка визначається у ст.14.1.234 ПК України як продукція/товари, що підпадають під визначення груп 1–24 УКТ ЗЕД, якщо при цьому такі товари (продукція) вирощуються, відгодовуються, виловлюються, збираються, виготовляються, виробляються, переробляються безпосередньо виробником цих товарів (продукції), а також продукти обробки та переробки цих товарів (продукції), якщо вони були придбані або вироблені на власних або орендованих потужностях (площах) для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання. В.М. Єрмоленко пропонує включити переробку до поняття сільськогосподарської продукції та розглядати її, як: «усю сиру продукцію культурного рослинництва, тваринництва та рибництва, одержувану від сільськогосподарської діяльності, а також продукти її первісної переробки, здійснюваної безпосереднім її виробником» [4, с.62].

Природні об'єкти є базисом для виникнення чи розвитку природних ресурсів, а, отже, є основою для виникнення (вироблення, вирощування) сільськогосподарської продукції (в тому числі органічної продукції (сировини)). Вказується на доцільність досліджувати об'єкти даних правовідносин за умови їх поділу за біологічними характеристиками та господарським призначенням на: об'єкти тваринного та рослинного світу, аквакультуру та бджільництво. Розкриваються особливості правового регулювання кожного з підвидів цих правові дносин.

Визначено, що об'єкти органічного виробництва набувають властивостей органічної продукції завдяки дотриманню спеціальних правил її виробництва. З метою дотримання цих правил здійснюється цілий ряд заходів щодо державного управління та контролю, як, наприклад, агрохімічне обстеження сільськогосподарських угідь, насіннєва апробація сортових посівів та моніторинг навколишнього середовища й окремих природних об'єктів тощо. Показники даних заходів державного управління та контролю сприяють виявленню недоліків та впливають на забезпечення якості харчового продукту.

Зроблено висновок, що дослідження питання про об'єкти органічного виробництва свідчать про динамізм аграрних правові дносин. Разом з науково-технічним розвитком та усвідомленням людством безцінності здоров'я та життя, гуманного відношення до тварин розширюється коло об'єктів аграрних правовідносин. Специфіка об'єктів даних правовідносин впливає на особливості прав та обов'язків суб'єктів при здійсненні виробництва органічної продукції (сировини) та відповідно специфіку державного управління та контролю. В той же час їх єдине призначення, як сільськогосподарської продукції – забезпечення продовольчої безпеки, вимагає дотримання законодавчовизначених вимог до цього виду продукції. Отже, правовий режим сільськогосподарської продукції поширюється й на органічну продукцію (сировину) з необхідністю враховувати особливості правового статусу природних ресурсів, що використовуються при її виробництві та принципів органічного сільськогосподарського виробництва

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Уркевич В.Ю. Аграрніправовідносини. Аграрнеправо: підруч. [для студ. вищ. навч. закл. В. П. Жушман, В. М. Корнієнко, Г. С. Корнієнко та ін.]; за ред. В. П. Жушмана та А. М. Статівки. Х.: Право. 2010. с.31-47.

2. Правоверегулюванняекологічних, аграрних та земельнихвідносин в Україні: сучасний стан і напрямивдосконалення: монографія: за ред. А. П. Гетьмана та В. Ю. Уркевича. Х. : Право. 2012. 448 с.

3. Словник з аграрного права. Уклад.: В.П. Жушман, О.О. Погрібний, В.Ю. Уркевич. За ред. В.П. Жушмана. Х.: Нац. юрид. акад. України. 2010. 160 с

4. Єрмоленко В. Сільськогосподарськапродукція як аграрно-правовакатегорія. Підприємництво, господарство і право. 2006. № 6. С. 58–62.

УДК 355.2

КОСТЮК Р.М., студент
Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.,** канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПРОДАЖУ

Ключові слова: право власності на землю, іноземні держави.

В умовах сучасності все більше притягують думку до себе ідеї реформування законодавства після перемоги нашої держави у війни. Зміни чи уточнення, більшої уваги чи підведення під реалії сучасності великої кількості законів, або навіть створення нових.

Одним із таких проблемних місць є право власності на землю іноземних держав та особливості її продажу, ця частина українського законодавства завжди була обділена увагою що зі сторони науковців, що зі сторони Українського законодавця.

Отож розглянемо сучасний стан права власності на землю іноземних держав та особливості її продажу. Згідно зі ст. 374 Цивільного кодексу України Іноземні юридичні особи, іноземні держави та міжнародні організації можуть бути суб'єктами права на власності на землю у випадках, встановлених законом [1].

Стаття 85 Земельного кодексу України стверджує що іноземні держави можуть набувати у власність земельні ділянки для розміщення будівель і споруд дипломатичних представництв та інших, прирівняних до них, організацій відповідно до міжнародних договорів [2]. Також стверджується, що іноземні держави можуть придбати титульну землю в Україні за міжнародними договорами. Цивільний кодекс передбачає спеціальні процедури придбання іноземцями земель державної власності, але не формалізує, як державна власність має набувати чужу землю. Крім того, варто враховувати, що процедура укладення міжнародного договору є досить складною та тривалою, особливо якщо взяти до уваги процедуру ратифікації міжнародного договору в законодавчому порядку [3].

Стаття 129 Земельного кодексу України проголошує що продаж земельних ділянок, що перебувають у власності держави, крім земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації, іноземним державам та іноземним юридичним особам здійснюється Кабінетом Міністрів України за погодженням з Верховною Радою України.

Продаж земельних ділянок, що перебувають у державній власності, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації, іноземним державам та іноземним юридичним особам здійснюється державними органами приватизації за погодженням з Кабінетом Міністрів України. Продаж земельних ділянок, що перебувають у власності територіальних громад, іноземним державам та іноземним юридичним особам здійснюється відповідними радами за погодженням з Кабінетом Міністрів України. Іноземні держави, зацікавлені у придбанні земельних ділянок у власність із земель державної або комунальної власності, подають клопотання до Кабінету Міністрів України [4]. Закон обмежується тим, що «іноземні держави, зацікавлені в отриманні землі з державної або громадської власності, повинні подати клопотання до Кабінету Міністрів України». На цьому правові положення відповідних відносин закінчуються [5].

Вище зазначене положення далеке від міжнародної практики врегулювання продажу землі іноземним державам на основі Віденської конвенції про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 року [6]. Згідно з конвенцією, продаж ділянок зазвичай здійснюється за міжнародним договором на умовах взаємності, без необхідності «іноземного запиту».

Підсумовуючи право власності на землю іноземних держав та особливості її продажу є значною мірою потребує доопрацювання і доповнення, а також приведення його до норм міжнародного права.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV / Електронний ресурс. Режим доступу URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n2029 (дата звернення: 11.10.2022).

2. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III / Електронний ресурс. Режим доступу URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#n725 (дата звернення: 12.10.2022).

3. Стаття 85. Право власності на землю іноземних держав | Коментар. Мего-Інфо - Юридичний портал України №1, Коментар ЦПК, КПК, КУПАП, ККУ, ЦКУ / Електронний ресурс. Режим доступу URL: http://mego.info/матеріал/стаття-85-право-власності-на-землю-іноземних-держав (дата звернення: 12.10.2022).

4. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III / Електронний ресурс. Режим доступу URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#n1157 (дата звернення: 12.10.2022).

5. Стаття 129. Особливості продажу земельних ділянок державної або комунальної власності іноземним державам, іноземним юридичним особам | Коментар. Мего-Інфо - Юридичний портал України №1, Коментар ЦПК, КПК, КУПАП, ККУ, ЦКУ / Електронний ресурс. Режим доступу URL: http://mego.info/%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F-129-%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D0%B6%D1%83-%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D0%B4%D1%96%D0%BB%D1%8F%D0%BD%D0%BE%D0%BA-%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%B0%D0%B1%D0%BE-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%B7%D0%B5%D0%BC (дата звернення: 12.10.2022).

6. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961. Циклоп - енциклопедії та словники. / Електронний ресурс. Режим доступу URL: https://cyclop.com.ua/content/view/998/58/1/1/#97 (дата звернення: 12.10.2022).

УДК 349.412

ЄФІМОВИЧ О.Ю., студент
Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.,** канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ ТА ПРОБЛЕМА В ЗАКОНОДАВСТІ

Ключові слова: право власності, майнові права, проблема в законодавстві.

Відкриваючи земельне законодавство доцільно приділити суттєву увагу праву власності на землю. Згідно Цивільного кодексу України право власності - це право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб [3]. На земельні ділянки, як на нерухоме майно, також розповсюджуються норми права власності, які складаються з відносин, пов'язаних з володінням, користуванням та розпорядженням майна. Тому право власності на землю є гарантією реалізації економічних та соціальних прав громадян і для подальшого розвитку економіки України доречно буде налагоджувати процес забезпечення та захисту прав власності на ці види ресурсів.

До 1 січня 2021 року однією з найбільших проблем приватної власності на землю в нашій країні був мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення. А найбільшою перешкодою для скасування мораторію на продаж землі сільськогосподарського призначення, з моменту прийняття Закону України «Про державний земельний кадастр», було прийняття Закону України «Про ринок землі». Вище зазначений законопроект мав ряд недоліків. Однак необхідність ухвалення українського «закону про ринок землі» не викликає сумнівів, оскільки мораторій на продаж землі сільськогосподарського призначення звужував права громадян України та не дозволяв їм розпоряджатися землею за власним бажанням.

Згодом закон про мораторій був скасований що дав право громадянам України розпоряджатися землею, і гадаю це було правильним рішенням, адже землевласники повинні мати можливість самостійно визначити юридичну долю своєї земельної ділянки. Тільки так можна сказати, що вони є справжніми господарями землі.

І після скасування закону про мораторій, від коли громадяни можуть по праву стати власниками своєї землі, постає питання, чи не має суперечки в праві власності на землю в

Конституції України?

Частина 1 статті 13 Конституції України передбачає, що «Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією» [2].

Разом із тим, у частині 2 статті 14 Конституції України мова йде про набуття права власності на землю громадянами, юридичними особами та державою, а у частині 1 статті 142 - про те, що «... земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад» [2].

Отже, постає питання про співвідношення вищезазначених норм Основного Закону з тим, як співвідносяться власність Українського народу з одного боку та майно громадян, юридичних осіб, держави та територіальних громад – з іншого. Хто ж є Українським народом, і чому право на їхню власність має органи державної влади? У земельному законодавстві України окрема форма права власності Українського народу на землю не встановлена. Визнається лише власність громадян, юридичних осіб, національних і територіальних громад.

Можливо проблема має не суттєвий характер, але для того щоб дати повну і чітку відповідь на поставлене питання потрібно коректувати законодавство хоча б на такому рівні, щоб статті не мали різного погляду на певну обставину, в нашому випадку про право власності на землю, та визначення Українського народу як власників землі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Земельне право : навч. посібник / О. І. Баїк, У. П. Бобко, М. С. Долинська, А. О. Дутко, Н. М. Павлюк ; за ред. О. І. Баїк. Львів : Навчально-науковий Інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2020. 326 с. / Електронний ресурс. Режим доступу URL:
http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3967/1/ЗЕМЕЛЬНЕ%20ПРАВО_НАВЧАЛЬНИЙ%20ПОСІБНИК%20-Долинська.pdf
(дата звернення 12.10.2022)

2. Конституція України від 01.01.2020р № 27-IX. / Електронний ресурс. Режим доступу URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#n4890 (дата звернення 12.10.2022)

3. Цивільний кодекс України. Кодекс від 01.08.2022р. № 2518-IX/ Електронний ресурс. Режим доступу URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n1729
(дата звернення 12.10.2022)

УДК 349.41

ЛАГОДА О.Ю., студентка
Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.,** канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДОБРОСУСІДСТВО В ЗЕМЕЛЬНОМУ ПРАВІ

Ключові слова: добросусідство, правове регулювання добросусідства, земельне законодавство, землекористувачі.

Добросусідство – це закріплений нормами земельного законодавства обов’язок використання земельних ділянок власниками і землекористувачами без заподіяння будь-якої шкоди і незручностей сусідам. Суб’єктами правовідносин добросусідства виступають як власники земельних ділянок, так і землекористувачі.[1,ст.95-98]

Земля є одним з найважливіших компонентів навколишнього середовища, незамінним природним ресурсом, основою для реалізації господарської діяльності людини. З урахуванням тенденцій розвитку земельної реформи в Україні особливо актуальним залишається питання про мирне співіснування власників та користувачів сусідніх земельних ділянок. Одним із дієвих правових інструментів, покликаних забезпечити цивілізоване використання землі є інститут добросусідства, який отримав подальший розвиток з прийняттям Земельного кодексу України.

В сучасних умовах цей інститут права наповнюється новими за змістом нормами, які утверджують певний алгоритм відносин між власниками і користувачами сусідніх земельних ділянок шляхом дотримання справедливого балансу їх законних прав та інтересів.

Правове регулювання добросусідства на законодавчому рівні здійснюється положеннями глави 17 Земельного кодексу України. Якщо виходити з норм глави 17 Земельного кодексу України, у сфері відносин добросусідства можна виділити два основні напрями правового регулювання:

- відносини щодо розмежування суміжних володінь і запобігання безпосередньому порушенню меж земельних ділянок. Врегулюванню даних відносин у чинному Земельному кодексі України присвячені статті 105-109;
- відносини щодо здійснення опосередкованих впливів на сусідні земельні ділянки, які не пов'язані з безпосереднім порушенням їх меж. Ці відносини регулюються статтями 103, 104 Земельного кодексу України.

Відповідно до положень частини 1 статті 103 Земельного кодексу України власники та землекористувачі земельних ділянок повинні обирати такі способи використання земельних ділянок відповідно до їх цільового призначення, при яких власникам, землекористувачам сусідніх земельних ділянок завдається найменше незручностей (затінення, задимлення, неприємні запахи, шумове забруднення тощо) [2,ст. 27]. Таким чином, можна зазначити, що норми Земельного кодексу України захищають права та законні інтереси власників та землекористувачів сусідніх земельних ділянок. При цьому законодавець робить акцент на використанні земельних ділянок в межах їх цільового призначення.

У частині 2 статті 103 Земельного кодексу України зазначено, що власники та землекористувачі земельних ділянок зобов'язані не використовувати земельні ділянки способами, які не дозволяють власникам, землекористувачам сусідніх земельних ділянок використовувати їх за цільовим призначенням (неприпустимий вплив) [2, ст. 27].

Частина 3 статті 103 Земельного кодексу України закріплює, що власники та землекористувачі земельних ділянок зобов'язані співпрацювати при вчиненні дій, спрямованих на забезпечення прав на землю кожного з них та використання цих ділянок із запровадженням і додержанням прогресивних технологій вирощування сільськогосподарських культур та охорони земель (обмін земельних ділянок, раціональна організація територій, дотримання сівозмін, встановлення, зберігання межових знаків тощо) [3, ст.80]. Дане положення має важливе теоретичне і практичне значення не лише для захисту прав землевласників та землекористувачів, а і для забезпечення раціонального землекористування.

Отже, стрижнем земельного добросусідства є обов'язок суб'єктів речових прав на земельну ділянку діяти з достатньою обачністю і дбайливістю задля уникнення незручностей для сусіда – користувача чи власника земельної ділянки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Мироненко І. Поняття та зміст відносин добросусідства. Підприємництво, господарство і право. 2009. № 11. С. 95– 98.
2. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3-4. Ст. 27. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text (дата звернення: 12.10.2022).
3. Ріпенко А.І., Пащенко О.М. Земельне право України: загальна частина: навч. посібн. Одеса: Видавництво ТОВ «Удача», 2013. 80 с.

УДК 343.9

СЕМЕНЕНКО О.О., студент
Науковий керівник – **НАСТІНА О.І**., канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНА ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ

Ключові слова: земельна реформа, земельні відносини, громадяни.

31 березня 2020 року Верховна Рада України прийняла Закон № 2178-10 «Про внесення

змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення», яким було знято мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення. Норма закону про запровадження ринку землі вступала в дію лише 1 липня 2021 року [1].

Ринок землі можна визначити як сукупність юридично-правових і економічних відносин, що виникають між суб'єктами такого ринку в процесі ринкового обігу прав власності на земельні ділянки, у результаті якого відбувається в умовах конкуренції зміна їх власника або землекористувача.

Метою земельної реформи можна зазначити забезпечення реалізації конституційних прав громадян на вільне розпоряджання своєю власністю; формування спроможних територіальних громад шляхом передачі в їх розпорядження сільськогосподарських земель державної власності як основного засобу виробництва та економічного розвитку територій; прозоре та ефективне управління земельними ресурсами. [3]

Думки вчених з приводу аналізу реалій становища ринку землі в Україні розходяться, адже постає дискусійне питання щодо його фактичного існування в країні, що, відповідно, викликає у населення багато сумнівів та недовіри. Такі думки та судження мають право на існування, оскільки суспільство вважає це аферою. На думку суспільства, ці процеси є схожими із подіями в 90-х роках в часи великої приватизації.

Мартин А. зазначає, що в сучасних умовах головними завданнями земельної реформи виступають: перерозподіл земель з одночасною передачею їх у приватну та колективну власність; повернення громадам можливості повноцінно управляти землями в межах своєї території; рівноправний розвиток різних форм господарювання на землі, формування багатоукладної економіки; здійснення комплексного планування території громади; оцінки земель та збереження землеустрою; забезпечення публічності та відкритості кадастрових систем; подолання проявів земельного рейдерства [2]

Ковалів Ю. зазначає, що в свій час держава не була ефективним власником землі, оскільки мораторій на продаж сільськогосподарської землі створював сприятливі умови для корупції.

Передача землі територіальним громадам надає можливість для отримання додаткових надходження від землекористування та ефективного їх використовувати з метою підвищення добробуту громадян. Велике значення для територіальних громад має прозорий ринок землі [4].

Підсумовуючи вважаємо, що реалізація земельної реформи надає громадянам України реальні права розпоряджатися своїми земельними ділянками.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення» від 31.03.2020 року № **552-IX** / Електронний ресурс. Режим доступу URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text (дата звернення 05.10.2022)

2. Мартин А. Земельна реформа – це далеко не один лиш обіг сільськогосподарських земель // Офіс реформ. 2020.

3. URL: https://rdo.in.ua/article/zemelna-reforma-ce-daleko-ne-odyn-lysh-obig-silskogospodarskyh-zemel (дата звернення 05.10.2022)

4. Земельна реформа. Урядовий портал. URL:https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/ekonomichnezrostannya/zemelna-reforma (дата звернення 05.10.2022)

5. Ковалів Ю. Земельна реформа стала історичним рішенням для нашої держави // Українська правда. 2020. URL: https://www.pravda.com.ua/rus/columns/2020/10/19/7270399/ (дата звернення 05.10.2022)

УДК 341.414

СЕРГЄЄВ О. В., студент 3 курсу, 1-ої групи
Науковий керівник – **НАСТІНА О. І.,** канд. юрид. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ НЕ ЗА ЇЇ ЦІЛЬОВИМ ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОДНА З ПРОБЛЕМ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

Ключові слова: цільове призначення, Земельний кодекс України, земельна ділянка.

На сьогодні ця тема є досить актуальною, оскільки законодавець передбачив у п.1 ст. 19 Земельного кодексу України, що земля повинна поділятися на категорії, яка полягає у використанні земельні ділянки за її цільовим призначенням. Проте спостерігаючи сьогодення, частина суб'єктів земельного права використовують землю не за цільовим призначенням, тому ця проблема потребує вирішення [1].

Для початку, слід дати визначення поняттю «цільове призначення земельної ділянки». Так, відповідно до Закону України «Про землеустрій», цільове призначення земельної ділянки – це використання земель відповідно до того призначення, яке визначено у державному земельному кадастрі України та українському законодавстві [2].

Варто зазначити, що ця практика нецільового використання землі розповсюджена, тому що наявні досить багато судових справ стосовно цього порушення. Прикладом цього може слугувати справа, яка була мала місце у Черкаській області , 2021 році. Суть справи полягала у протиправній поведінці землевласника, який володів землею на правах приватної власності, а саме: інспектори Держкадастру виявили, що особа користується земельною ділянкою не за її цільовим призначенням [3].

Отже, ми можемо зрозуміти, що у зв'язку з недосконалим українським законодавством особи вчиняють такі протиправні дії.

Слід зазначити, що таке діяння - передбачене в українському законодавстві, а саме в ст. 53 Кодексі про адміністративні правопорушення. Законодавець зазначив, що особа, яка використовує землю не за цільовим призначенням – тягне за собою накладання штрафу від п'яти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від п'ятнадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Проте на наше переконання цього недостатньо [4].

Задля протидіяння проблемі , яка виникла у цій сфері, ми переконані, що варто посили міру відповідальності, тобто санкцію за використання земельної ділянки не за її цільовим призначенням , а саме внести зміни до ст. 53 Кодексу про адміністративні правопорушення.

Так, на наше переконання, потрібно посилити санкцію у цій статті, а саме: збільшити адміністративну відповідальність від десяти до тридцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

На нашу думку, це є результатиавним способом щодо протидії цій проблемі, яка виникла в Україні.

Отже, ми вважаємо, що це є ефективним методом щодо протидії використання земельної ділянки не за цільовим призначення, оскільки у разі посилення санкції особи будуть більш усвідомлювати наслідки своїх проступків.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Верховна Рада України. Земельний кодекс України від 25.10.2001 №2768-III. Електронний ресурс. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text

2. Верховна Рада України. Закон України «Про землеустрій» від 22.05.2003 №858-IV. URL:https://zakon. rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text (дата звернення: 12.10.2022)

3. Головне управління дердкадастру у Черкаській області. Інспектори Держгеокадастру Черкаської області виявили використання землі не за цільовим призначенням і незаконне захоплення ділянки. URL:https:// cherkaska.land.gov.ua/inspektory-derzheokadastru-cherkaskoi-oblasti-vyiavyly-vykorystannia-zemli-ne-za-tsilovym-pryznachenniam-i-nezakonne-zakhoplennia-dilianky/ (дата звернення: 12.10.2022)

4. Верховна Рада України. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24) від 07.12.1984 № 80731-X. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text (дата звернення: 12.10.2022)

УДК 349.414

СЕРДЮК В.В., студент
Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.,** канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВИЙ ЗМІСТ ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ

Ключові слова: земельні спори, об'єкт земельних спорів, судова процедура земельних спорів.

Земельно-правові відносини як особливий різновид правовідносин докладно врегульовано земельним законодавством. У процесі їх формування, реалізації, зміни та припинення так чи інакше можуть виникати земельні спори.

Земельне законодавство не містить визначення поняття земельних спорів. Однак його можна сформулювати на підставі змісту норм Земельний кодекс України. Виходячи з цього, під земельними спорами треба розуміти розбіжності, пов’язані із застосуванням норм земельного законодавства щодо володіння, користування та розпорядження земельними ділянками, які виникають між громадянами, юридичними особами, державними органами та органами місцевого самоврядування.

Належне вирішення земельних спорів-одна з важливіших гарантій реалізації земельних прав та інтересів суб’єктів, забезпечення принципу верховенства права у земельних відносинах.

Так, об’єктом земельних спорів є суб’єктивне право на конкретну земельну ділянку, тобто права на володіння, користування чи розпорядження нею. Об'єкт земельних правовідносин визначає об'єктний склад земельного спору і служить підставою, з приводу чого виникає земельний спір. Коли ж йдеться про предмет земельного спору, то треба мати на увазі заявлену вимогу суб'єкта цих правовідносин до компетентного органу щодо забезпечення реалізації належних йому суб'єктивних земельних прав, а в деяких випадках-щодо зобов'язання інших суб'єктів спору дотримання обов'язків, визначених земельним законодавством.

Важливою ознакою земельних спорів є те, що останні можуть виникати з приводу земель, які виступають як територія. Поняття ж земель як території характеризується такими юридичними ознаками: 1) землям притаманне державно-територіальне значення в межах кордонів України; 2) землі в межах території України є власністю Українського народу; 3) землі є просторовою базою при адміністративно-територіальному поділі та формуванні відповідних утворень; 4) у межах певної території реалізуються правомочності державних органів чи органів місцевого самоврядування.

Наявність суб'єктного складу-обов'язковий елемент спору. Суб'єктний склад того чи іншого спору визначається тим колом осіб, які беруть участь у справі щодо вирішення спору. З огляду на суб'єктний склад земельні спори можуть виникати між громадянами, юридичними особами, територіальними громадами, адміністративно-територіальними одиницями, між громадянами та юридичними особами, спори за участю державних та інших органів, які наділені повноваженнями щодо вирішення земельних спорів. Земельні спори можуть мати і міждержавний характер.

Розгляд та вирішення земельних спорів здійснюються в судовому та позасудовому порядку. Органи, що повноважені вирішувати земельні спори, за чинним законодавством України мають певну компетенцію та процедури, які забезпечують належний розгляд земельних справ. При цьому виникають науково-практичні питання розподілення їх компетенційних повноважень та ефективності процедур розгляду справ і реалізації рішень по земельних спорах. У зв’язку з цим слід підкреслити недостатню правову урегульованість земельних відносин, відсутність єдиного підходу до вирішення земельних спорів, певну неузгодженість нормативних актів, що значною мірою ускладнює реалізацію земельних прав та вирішення спорів, які виникають із земельних правовідносин.

Судова процедура вирішення спору є достатньо сталою, універсальною, тобто

характеризується більшою досконалістю.

Судами розглядаються спори про відшкодування власникам землі та землекористувачам шкоди і приведення земельної ділянки у стан, придатний для її використання за призначенням, підприємствами, установами, організаціями, які проводили розвідувальні роботи, а також спори про повернення самовільно захоплених земельних ділянок, приведення їх у придатний для використання стан, знесення зведених на них будівель і споруд.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про третейські суди» юридичні та/або фізичні особи мають право передати на розгляд третейського суду будь-який спір, який виникає з цивільних чи господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законом. [2].

Позасудовий порядок вирішення земельних спорів базується на конституційному положенні про можливість звернення до органів державної виконавчою влади, органів місцевого самоврядування та інших спеціально уповноважених органів із заявою про усунення шкідливих дій, що порушують будь-які, в тому числі й земельні права.

Земельні спори, як передбачено законом, розглядаються на засіданнях виконавчих органів місцевого самоврядування чи органів виконавчої влади з питань земельних ресурсів.

Таким чином можливо виділити наступні органи що розглядають земельні спори:

- Суди загальної та спеціальної юрисдикції;
- Третейський суд;
- Адміністративні органи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Земельний кодекс України Кодекс від 25.10.2001 № 2905-III. URL:https://zakon.rada. gov.ua/laws/show/2768-14#Text (дата звернення 11.10.2022).

2. Закон України «Про третейські суди» від 14.05.2015 р. URL:https://zakon.rada. gov.ua/laws/show/1701-15/conv#n47 (дата звернення 12.10.2022)

УДК 351.865

НАСТІНА О.І., канд. юрид. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ ГРОМАДЯН У ЗАГОНАХ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ

Ключові слова: воєнізовані підрозділи, добровольчі формування, територіальна оборона.

Добровольчі формування територіальних громад (ДФТГ) – це воєнізовані підрозділи, сформовані добровольцями, які проживають на території певної громади для тероборони цієї громади. Правовий статус ДФТГ різниться з правовим статусом підрозділів сил територіальної оборони Збройних сил України (ТрО ЗСУ).

Правову основу діяльності ДФРГ в основному становить Закон України «Про основи національного спротиву» [1] та Порядок утворення та діяльності ДФТГ регулюється постановою КМУ від 29.12.2021 № 1449 [2], Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22 черв. 2000 р. № 1835 [3]. Також варто відмітити, що контракт добровольця територіальної оборони, затверджується Наказом Міністерства оборони України від 07.03.2022 № 84.

Визначимо правовий статус члена ДФРГ. Громадянин України віком від 18 років, який проживає на території громади, де діє добровольче формування, пройшов медичний, професійний та психологічний відбір (перевірку) і уклав контракт добровольця тероборони (строком на 3 роки). Питання комплектування ДФТГ, раніше такі болючі, вирішено: воно здійснюється на добровільній основі, а облік осіб, які уклали такий контракт, здійснюється ТЦК та СП (колишні військкомати).

Важливо відмітити, що добровольці ДФТГ не є військовослужбовцями. Так, членство в

ДФТГ не звільняє від обов'язку проходження строкової військової служби что то за призовом під час мобілізації, зокрема до Сил ТрО ЗСУ, на особливий період чи то за призовом осіб офіцерського складу осіб із числа резервістів в особливий період. Самі ж ДФТГ підпорядковуються і контролюються Силами ТрО ЗСУ за територіальним принципом. На членів ДФТГ, під час участі в підготовці та виконанні завдань тероборони поширюється дія статутів Збройних сил України (ЗСУ).

Забезпечення матеріально-технічними засобами та фінансування діяльності ДФТГ здійснюються за рахунок державного бюджету, місцевих бюджетів, а також з інших не заборонених законодавством України джерел [4]. Забезпечення ДФТГ індивідуальною штатною зброєю та боєприпасами здійснюється ЗСУ, проте детальних процедур фінансування та забезпечення зброєю ДФТГ у відкритому доступі немає. Члени ДФТГ мають право застосовувати під час виконання завдань тероборони (для самооборони та відсічі та стримування збройної агресії) особисту мисливську зброю, стрілецьку зброю, інші види озброєння та боєприпаси до них у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України (постанова КМУ від 29.12.2021 № 1448). Окремі правові колізії, що існували до моменту повномасштабного вторгнення вирішені і щодо вогнепальної зброї для членів ДФРГ: Порядок видачі вогнепальної зброї і боєприпасів до неї цивільним особам, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації визначив ряд важливих правових питань [5].

З метою забекзхпечення належного правового та соціального захисту законодавство передбачає, що на добровольця, який уклав контракт, під час участі у заходах підготовки ДФТГ, а також виконання ним завдань тероборони поширюються пільги, гарантії соціального і правового захисту, передбачені Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». Окрім цього, на них поширюється гарантії передбачені Конституцією України, Кодексом України про працю, Законом України «Про основи національного спротиву».

Відзначимо, що відповідно до ч. 1 ст. 119 КЗпПУ на час виконання державних або громадських обов'язків, якщо за чинним законодавством України ці обов'язки можуть здійснюватися в робочий час, працівникам гарантується збереження місця роботи (посади) і середнього заробітку. Однак в останніх змінах законодавець прибрав обов'язковість виконання вимоги щодо збереження середнього заробітку. Також вВраховуючи специфіку служби в ДФТГ, яка може передбачати не постійне, а періодичне залучення працівника до виконання своїх обов'язків, роботодавцю не потрібно обов'язково видавати наказ про звільнення працівника, в кожному конкретному випадку слід виходити із рівня залучення працівника до участі в територіальній обороні.

Пенсія військовослужбовців строкової служби поширюється на добровольців ДФГ, які стали особами з інвалідністю внаслідок війни, а також на членів сімей загиблих добровольців ДФГ. Тобто такі особи мають право на мінімальні розміри пенсії, що встановлюється строковикам у зв'язку з інвалідністю внаслідок війни (ст. 3, 22 ЗУ «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб"). Також добровольці ДФТГ, яким надано статус УБД, мають право на дострокове призначення пенсії після досягнення чоловіками 55 років, жінками – 50 років та за наявності страхового стажу не менше 25 років у чоловіків і не менше 20 – у жінок (ст. 115 ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»).

Член ДФТГ може звільнитися, подавши письмову заяву з вимогою розірвання контракту і його повноваження припиняються з моменту прийняття рішення командира добровольчого формування. Підставами припинення контракту можуть бути: закінчення строку контракту; порушення умов контракту або присяги; заява добровольця про припинення контракту; призов (прийняття) на військову службу; укладення контракту про проходження служби у військовому резерві ЗСУ або інших військових формуваннях, служби в правоохоронних органах, в державному органі спецпризначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України; незадовільний стан здоров'я добровольця; наявність громадянства іншої держави; вмотивоване звернення голови територіальної громади або командира відповідної в/ч

Сил ТрО ЗСУ.

Також Закон України «Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту» передбачає виплату добровольцям територіальних громад одноразової грошової допомоги, яким встановлено інвалідність під час захисту держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, а також членам сімей загиблих добровольців виплату ОГД у зв`язку з загибеллю. Розміри визначені в п. 1 ст. 16-2 ЗУ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». Добровольці ДФТГ, які брали участь у бойових діях у складі ТрО і ДФТГ, матимуть право на статус ветерана (УБД) та особи з інвалідністю внаслідок війни.

Також членам сімей добровольців ДФТГ, які брали безпосередню участь у бойових діях та загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в бойових діях, надаватиметься статус члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці (ст. 6, 7, 10-1 ЗУ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про основи національного спротиву: Закон України від 16 лип. 2021 р. № 1702-IX. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text (дата звернення: 01.10.2022).
2. Положення про добровольчі формування територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 груд. 2021 р. № 1449. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-2021-%D0%BF#n11 (дата звернення: 01.10.2022).
3. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України від 22 черв. 2000 р. № 1835-III. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text (дата звернення: 01.10.2022).
4. Територіальна оборона у громадах: труднощі формування та комплектування її підрозділів. Лабораторія законодавчих ініціатив. URL: https://parlament.org.ua/2022/03/22/ teritorialna-oborona-u-gromadah-trudnoshhi-formuva nnya-ta-komplektuvannya-yiyi-pidrozdiliv/ (дата звернення: 01.10.2022).
5. Порядок видачі вогнепальної зброї і боєприпасів до неї цивільним особам, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав : затв. наказом МВС України від 07 бер. 2022 № 175. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0295-22#Text (дата звернення: 01.10.2022).

УДК 343.9

ЩЕРБИНА О.Є., студентка 3 курсу соціально-гуманітарного факультету
Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МЕДІАЦІЯ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УМОВАХ ВОЖННОГО СТАНУ

Ключові слова: медіація, методи медіації.

Сьогодні незаперечним фактом є те, що війна російської федерації проти України змінила життя кожного українця від заходу до сходу. Але життя триває і ми всі віримо, що Україна переможе і найближчим часом все вийде. Проте не можна заперечувати, що війни, які ведуть агресори, породили нові конфлікти.

Людина, якою б безконфліктною вона не була, не може уникнути розбіжностей з іншими. Скільки людей - стільки й думок, суперечливих інтересів різних людей. Когнітивні відмінності часто призводять до того, що люди не погоджуються з певного питання. Ця розбіжність виникає, коли ситуації дійсно конфліктують. Конфлікт визначається свідомими діями однієї сторони (індивіда чи групи), які порушують інтереси іншої сторони.

Медіацію можна сміливо назвати інструментом налагодження загальнонаціонального діалогу, адже у зв'язку з воєнним станом у нашій державі багато людей були змушені залишити свої домівки та шукати притулку на Заході України. Кожна сім'я має свої потреби, свої правила, свої звички і не завжди може подобатися іншим, що може спричинити конфлікт.

Для успішного вирішення конфліктів на допомогу може прийти один із найсучасніших і ефективних методів вирішення спорів – медіація.

Медіація - добровільна, позасудова, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів. [1]

Що відрізняє медіацію від інших методів вирішення спорів? [2]

1. Добровільність - сторони добровільно вирішують брати участь у переговорах і усвідомлюють, що рішення можуть бути прийняті лише шляхом співпраці; можливість добровільного припинення процесу на будь-якому етапі.

2. Нейтралітет і незалежність - під час цього процесу медіатор не займає позицію жодної зі сторін, не оцінює їх, а надає однакову допомогу обом сторонам. Медіатор є нейтральним щодо конфлікту (не «втягнутий» у суперечку), але щиро прагне допомогти обом сторонам знайти найкраще рішення.

3. Конфіденційність. Нічого, що відбувається під час медіації, не буде розголошено медіатором або сторонами. Винятком є випадки, коли людина планує завдати шкоди собі або іншим.

Медіація може заощадити час, гроші та емоційну силу учасників конфлікту. Наразі медіація, як ефективний спосіб альтернативного вирішення спорів широко застосовується в бізнес-середовищі, в сімейних спорах, в соціальній сфері, в IP та IT-сферах, в роботі з громадами. Наприклад, застосування медіації в сімейних конфліктах призводить до зменшення кількості вирішення конфліктів в суді до 60%. Але коли мова йде не лише про питання розірвання шлюбу, розподілу майна, стягнення аліментів, визначення місця проживання дитини, встановлення порядку участі кожного з батьків в вихованні дитини, в яких медіація на сьогоднішній день є найдієвішим інструментом, то ця процедура здатна допомогти вирішити конфлікти і між представниками різних поколінь в сім'ї (батьки-діти-бабусі), питання спадкування, процедури встановлення опіки та усиновлення, виховання дітей [3].

Отже, як ви розумієте, медіація – це звичайне спілкування між людьми, які перебувають у конфлікті, за участю медіатора, який допоможе налагодити цю комунікацію та докладе всіх зусиль, щоб самостійно вирішити вашу проблему.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про медіацію». URL:https://ips.ligazakon.net/document/JI01110A?an=20 (дата звернення 11.10.2022).

2. Медіація в умовах воєнного стану. URL:https://law.chnu.edu.ua/mediatsiia-dlia-vpo-v-umovakh-voiennoho-stanu (дата звернення 11.10.2022).

3. Адвокат Головченко А.В. Медіація, як один із ефективних альтернативних способів вирішення конфліктів . URL:https://rtpp.com.ua/news/mediatsiya-instrument/(дата звернення 11.10.2022).

УДК 343.9

БОЙКО І.О., студентка
Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.,** канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЕМЕЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА

Ключові слова: юридична відповідальність, земельне правопорушення, адміністративна, цивільна, кримінальна відповідальність.

Юридична відповідальність – це надзвичайно важливий складник будь-якої галузі, вона виконує не тільки каральну, а й виховну функцію. Саме тому юридична відповідальність виступає необхідною правовою гарантією законності у сфері земельних відносин.

Згідно з частиною 1 статті 211 Земельного кодексу України громадяни та юридичні особи

несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність за порушення земельного законодавства [1].

Найпоширенішим видом юридичної відповідальності за правопорушення у сфері земельних відносин є адміністративна відповідальність. [2, с. 269].

Деякі науковці визначають адміністративну відповідальність як особливий різновид юридичної відповідальності, який становив сукупність адміністративних правовідносин, що виникають тоді, коли застосовують до уповноважених органів (посадових осіб) або осіб, які вчинили адміністративний проступок, передбачені нормами адміністративного права особі санкції, а саме адміністративні стягнення. Ми всеціло погоджуємось з такими позиціями і вважаємо, що розвиток науки у цьому напрямку треба продовжувати.

Так, адміністративні проступки у сфері земельних відносин, залежно від виду об'єктів, можна поділити на такі, які посягають на: земельні відносини майнового характеру; суспільні відносини у сфері управління земельними відносинами; а також суспільні відносини у сфері раціонального використання, відновлення й охорони земель (екологічної спрямованості).

Ось щодо цивільно-правової характеристики відповідальності за земельні правопорушення, то відзначимо, що під цивільно-правовою відповідальністю за порушення земельного законодавства маються на увазі несприятливі наслідки майнового характеру. Юридичні та фізичні особи зобов'язані відшуковувати шкоду, заподіяну ними внаслідок порушення ними земельного законодавства. У разі здійснення правопорушень в галузі земельних відносин можуть наставати цивільно-правові наслідки.

Так, у разі самовільного зайняття земельних ділянок, пошкодження споруд, забруднення земель та вчинення інших порушень земельного законодавства шкода відшкодовується згідно зі статтями 203, 440, 441 і 453 чинного Цивільного кодексу України. Стаття 211 Земельного кодексу України у кваліфікації правопорушення є визначальною [1].

Кримінальна відповідальність є найбільш суворим видом юридичної відповідальності за земельні правопорушення і має каральний характер.

Відзначають, що кримінальна відповідальність – це найбільш суворий вид юридичної відповідальності за правопорушення у сфері земельних правовідносин, що має каральний характер. Вона настає за вчинення злочину, яким визнається винне суспільне небезпечне діяння, заборонене Кримінальним кодексом України [3], під загрозою покарання. Кримінальній відповідальності за порушення земельного законодавства притаманні такі ознаки: виключно особистий характер, особливий порядок притягнення особи до даного виду відповідальності, обмеженість підстав її виникнення

Чинний Кримінальний кодекс України передбачає покарання за такі злочини у сфері земельних відносин, як: приховування або перекручування відомостей про екологічний стан чи захворюваність населення; забруднення або псування земель; незаконне заволодіння ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель; незаконне заволодіння землями водного фонду в особливо великих розмірах; порушення правил охорони або використання надр, тощо.

До кримінальної відповідальності особу може бути притягнуто винятково судами, й міра покарання зазначена в санкціях статей Кримінального кодексу України [4].

У науковій літературі дуже багато вчених розділяють таку думку, що за порушення земельного законодавства потрібно встановити окремий вид відповідальності. Такий вид вважають спеціальним, тому що він закріпить правовий вплив винятково на порушників норм земельного законодавства.

Питання про відповідальність за порушення у сфері земельних відносин залишається актуальним, оскільки має не тільки теоретичне, а й практичне застосування, прикладене значення та стимулює до зменшення земельних правопорушень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Земельний кодекс України Кодекс від 25.10.2001 № 2905-III. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text (дата звернення 11.10.2022).

2. Насушна О.В. Земельне правопорушення як підстава притягнення до адміністративної відповідальності. Держава і право. 2009. Вип. 46. С. 267–272.

3. Відповідальність за порушення земельного законодавства: огляд практики. URL:http://zarichne.rvadmin.gov.ua/media/uploads/ (дата звернення 11.10.2022).
4. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III. URL:http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14 (дата звернення 11.10.2022).

УДК 347.235

БОЛОБАН Є.О., студентка
Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.,** канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРИВАТИЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК: ПРАВОВІ МОДЕЛІ

Ключові слова: приватизація, земельна ділянка, власність.

Важливе місце у реформуванні земельних правовідносин займає приватизація земельних ділянок. Як відомо, приватизація – це безоплатна передача земель комунальної та державної власності у власність громадянам.

Передача земельних ділянок безоплатно у власність громадян у провадиться один раз по кожному виду цільового призначення, відповідно до ч.4, ст.116 Земельного кодексу України. Тобто, один громадянин отримує по кожному виду земельної ділянки лише одноразово і в певному розмірі [1].

Певні обмеження щодо розмірів земельних ділянок, які громадянин отримає внаслідок приватизації нам встановлює законодавство. Дані норми викладені у статті 121 Земельного кодексу України. А саме, ч. 1, ст. 121. норми безоплатної передачі зеиельних ділянок громадянам наступні:

а) для ведення фермерського господарства - в розмірі земельної частки (паю), визначеної для членів сільськогосподарських підприємств, розташованих на території сільської, селищної, міської ради, де знаходиться фермерське господарство. Якщо на території сільської, селищної, міської ради розташовано декілька сільськогосподарських підприємств, розмір земельної частки (паю) визначається як середній по цих підприємствах. У разі відсутності сільськогосподарських підприємств на території відповідної ради розмір земельної частки (паю) визначається як середній по району;

б) для ведення особистого селянського господарства - не більше 2,0 гектара;

в) для ведення садівництва - не більше 0,12 гектара;

г) для будівництва і обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) у селах - не більше 0,25 гектара, в селищах - не більше 0,15 гектара, в містах - не більше 0,10 гектара;

ґ) для індивідуального дачного будівництва - не більше 0,10 гектара;

д) для будівництва індивідуальних гаражів - не більше 0,01 гектара.

2. Розмір земельних ділянок, що передаються безоплатно громадянину для ведення особистого селянського господарства, може бути збільшено у разі отримання в натурі (на місцевості) земельної частки (паю).

Розмір земельної ділянки, що передається безоплатно громадянину у власність у зв'язку з набуттям ним права власності на жилий будинок, не може бути меншим, ніж максимальний розмір земельної ділянки відповідного цільового призначення, встановлений частиною першою цієї статті (крім випадків, якщо розмір земельної ділянки, на якій розташований будинок, є меншим).

«Моделі» приватизації земельних ділянок - це умовний поділ у теорії земельного права [2]. Так, прийнято виділяти наступні:

1. *Повна модель*(процедура) - приватизація ділянок в порядку відведення. Варто зазначити, що проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки — це землевпорядна документація, яка розробляється при першому оформленні права власності або користування

(оренди) на землю, при зміні цільового призначення землі та ін. *Підставою* розроблення такої документації є *заява замовника*.

2. *Спрощена модель*(процедура) - приватизація земельних ділянок, які раніше були надані у користування особам, що бажають їх приватизувати. В даному випадку підставою до оформлення земельної ділянки, також, є заява замовника.

3. Приватизація земельних ділянок юридичними особами.

4. Приватизація земельних ділянок для ведення фермерського господарства.

Отже, приватизація це один із способів отримання права власності на землю. Відповідно до законодавства ми розуміємо, що кожен українець має право на безкоштовну земельну ділянку, але виникає проблема щодо кількості вільних земель. Також варто завжди вдосконалювати законодавство, вдосконалювати процедуру приватизації, спрощувати її.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Земельний кодекс України Кодекс від 25.10.2001 № 2905-III. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text

2. Стаття у Вікіпедії «Приватизація землі». URL: https://uk.wikipedia.org/wiki

УДК 349.4

ТРОПОТЯГА К.Ю., студентка
Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.,** канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДОБРОСУСІДСТВО В ЗЕМЕЛЬНОМУ ПРАВІ

Ключові слова: добросусідство, зміст добросусідства, сторони добросусідства.

Земля є одним з найважливіших компонентів навколишнього середовища, незамінним природним ресурсом, основою для реалізації господарської діяльності людини. З урахуванням тенденцій розвитку земельної реформи в Україні особливо актуальним залишається питання про мирне співіснування власників та користувачів сусідніх земельних ділянок. Одним із дієвих правових інструментів, покликаних забезпечити цивілізоване використання землі є інститут добросусідства, який отримав подальший розвиток з прийняттям Земельного кодексу України.

Правове регулювання добросусідства на законодавчому рівні здійснюється положеннями глави 17 Земельного кодексу України.

Відповідно до положень частини 1 статті 103 Земельного кодексу України власники та землекористувачі земельних ділянок повинні обирати такі способи використання земельних ділянок відповідно до їх цільового призначення, при яких власникам, землекористувачам сусідніх земельних ділянок завдається найменше незручностей (затінення, задимлення, неприємні запахи, шумове забруднення тощо). Сторони сусідніх земельних ділянок зобов'язані не вчиняти перепон, які б могли перешкоджати цільовому використанню сусідніх земельних ділянок та не допускати негативний вплив на сусідню земельну ділянку, який є не припустимим.

В свою чергу у частині 2 статті 103 Земельного кодексу України зазначено, що власники та землекористувачі земельних ділянок зобов'язані не використовувати земельні ділянки способами, які не дозволяють власникам, землекористувачам сусідніх земельних ділянок використовувати їх за цільовим призначенням (неприпустимий вплив.

Частина 3 статті 103 Земельного кодексу України закріплює, що власники та землекористувачі земельних ділянок зобов'язані співпрацювати при вчиненні дій, спрямованих на забезпечення прав на землю кожного з них та використання цих ділянок із запровадженням і додержанням прогресивних технологій вирощування сільськогосподарських культур та охорони земель (обмін земельних ділянок, раціональна організація територій, дотримання сівозмін, встановлення, зберігання межових знаків тощо).

Суб'єктами відносин добросусідства є як власники земельних ділянок, так і

землекористувачі (частина перша статті 91, частина перша статті 96 ЗК України). У зв'язку з цим, правила про добросусідство виступають як обмеження щодо здійснення не лише права власності на земельну ділянку, а й інших прав на землю, зокрема права постійного користування земельною ділянкою, оренди, емфітевзису, суперфіцію тощо.

У науковій літературі добросусідство розглядають як окремий вид обмежень прав на землю, що не дає особам самостійних прав на чужу річ, тобто лише обмежує особу у здійсненні нею свого власного права. Разом з тим існує презумпція стосовно відносин добросусідства і обов'язку дотримуватися правил добросусідства, які не потребують державної реєстрації [3, с. 33]. На думку О.А. Лобова, добросусідство в сучасній системі права слід розглядати у таких чотирьох аспектах як (а) комплексний міжгалузевий інститут земельного права, (б) суб'єктивне право, (в) обов'язок землекористувачів, (г) основоположний принцип земельного права[4, с. 107]. На думку О.В. Зайця, земельно-правове добросусідство – це, по-перше, врегульовані земельним законодавством суспільні відносини між землевласниками, землекористувачами, іншими титульними володільцями земельних ділянок та їх сусідами; по-друге, земельно-правове добросусідство – це земельні правовідносини, які складаються по відношенню до певних об'єктів, а сааме земельних ділянок. Земельна ділянка визначається у статті 79 Земельного кодексу України як частина земної поверхні з установленими межами, певним місцем розташування, з визначеними щодо неї правами; по-третє, земельно-правове добросусідство – це земельні правовідносини, фактичним змістом яких є діяльність землевласників, землекористувачів, інших титульних володільців земельних ділянок, які є сусідами, по використанню цих земельних ділянок у межах своїх повноважень у відповідності до цільового призначення, але в режимі добросусідства.

Відзначимо, що добросусідство – це закріплений нормами земельного законодавства обов'язок використання земельних ділянок власниками і землекористувачами без завдання будь-якої шкоди і незручностей сусідам.

Дотримання норм земельного законодавства, що регулюють питання добросусідства, має важливе значення не тільки з точки зору захисту прав та законних інтересів землевласників та землекористувачів, але і для побудови дружніх відносин, взаємовигідних відносин між сусідами землевласниками (землекористувачами).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Мироненко І. Поняття та зміст відносин добросусідства. Підприємництво, господарство і право. 2009. № 11. С. 95– 98.

2. Лобов О.А. Добросусідство в земельному праві України: історико правовий аспект. Проблеми законності. 2011. № 116. С. 102–108.

3. Земельний кодекс України: Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#n1157 (дата звернення: 12.10.2022).

УДК 349.6

ОБІЮХ Н.М., канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА КОРІННИХ НАРОДІВ У МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

У даній публікації проаналізовано поняття «корінні народи» та їх визнання у міжнародно-правових договорах. Розглянуто значення екологічних прав корінних народів відповідно до принципів міжнародного права у сфері прав людини та міжнародного екологічного права.

Ключові слова: екологічні права, корінні народи, міжнародні договори, право власності на природні ресурси.

Корінні народи мають особливий історичний зв'язок із землею своїх предків та з навколишнім середовищем, в якому вони проживають. Історичні землі корінних народів часто

стають місцем збройних конфліктів, що призводить до захоплення територій та знищення середовища їх існування. Це пояснюється тим, що корінне населення проживає на територіях, які багаті на природні ресурси та біорізноманіття.

У період після збройних конфліктів державні суб'єкти та міжнародні організації зацікавлені у використанні та збереженні природних ресурсів на землях корінних народів, що також може обмежити доступ корінного населення до використання своїх земель. З точки зору міжнародного права, мирне врегулювання конфлікту може сприяти забезпеченню поваги до верховенства права загалом і, зокрема, до міжнародного захисту прав корінних народів на їхні території [1].

Права корінних народів регулюються в рамках міжнародного права і визначаються міжнародними угодами. До таких міжнародно-правових актів слід віднести насамперед Конвенцію про корінні народи та народи, що ведуть племінний спосіб життя (Convention № 169), а також Декларацію ООН про права корінних народів. В той же час екологічні права корінного населення, що становить предмет нашого вивчення, регулюються відповідно до Стокгольмської Декларації ООН (1972 р.) та Декларації Ріо-де-Жанейро (1992 р.).

Корінні народи є спільним поняттям для близько 370 млн. людей, які проживають більше ніж у 70 країнах світу. Вони складають близько 5% населення на планеті та 15% людей з низьким рівнем життя. Вони поширені в Південній та Північній Америці, Африці, Індії та Китаї, Австралії і частково на Європейському континенті.

Так, у міжнародному праві досі немає офіційного визначення поняття «корінні народи», але є певний набір суб'єктивних та об'єктивних ознак, за якими народи можуть вважатися корінними. Зокрема, суб'єктивною ознакою є самоідентифікація, а об'єктивною – походження від популяцій людей, які населяли країну або певний географічний регіон під час завоювання чи колонізації [2].

Корінні народи мають право, колективно та індивідуально, на повне володіння всіма правами людини і основоположними свободами, визнаними в Загальній декларації прав людини та в нормах міжнародного права, які стосуються прав людини [3].

Проаналізуємо, які саме екологічні права мають корінні народи відповідно до міжнародних конвенцій та яким правовим статусом володіють корінні народи як суб'єкти природоохоронного права.

У статті 26 Декларації про права корінних народів визначено, що корінні народи мають право на землі, території та ресурси, якими вони традиційно володіли, які вони традиційно займали, або тим чи іншим чином використовували або набули. Корінні народи мають право мати у власності, використовувати, освоювати або контролювати землі, території та ресурси, якими вони володіють з огляду на традиційне володіння або традиційне використання.

Принцип 22 Декларації Ріо-де-Жанейро передбачає, що корінне населення та його общини покликані відігравати життєво важливу роль у раціональному використанні та покращенні навколишнього середовища в силу їх знань і традиційної практики. Держави повинні визнавати та належним чином підтримувати їх самобутність, культуру та інтереси і забезпечувати їх ефективну участь у досягненні сталого розвитку [4].

Отже, можна стверджувати про те, що в міжнародному праві застосовується принцип презумпції права власності корінних народів на землі та природні ресурси, якими вони традиційно володіли чи використовували. Відповідно до цього принципу корінні народи є суб'єктом права власності на природні ресурси на землях, які їм належать та які ними традиційно використовувались.

Відповідно до статті 10 Конвенції про охорону біорізноманіття місцеве та корінне населення відіграє важливу роль у збереженні й сталому використанні біорізноманіття. Держави повинні забезпечувати місцевому населенню підтримку у розробці й запровадженні заходів щодо виправлення становища у деградованих районах, в яких зменшується біологічне різноманіття [5].

Також важливе значення для визнання екологічних прав корінних народів має стаття 8 даної Конвенції, яка стосується принципу "in-situ". Ця норма передбачає, що держави-учасниці

«поважають, зберігають і підтримують знання, інновації та практику корінних і місцевих общин, які зберігають традиційний спосіб життя, що є важливими для збереження і сталого використання біологічного різноманіття». Включення статті 8 до Конвенції про охорону біорізноманіття свідчить про зміну тенденцій щодо ставлення до корінних народів та охоронюваних територій, що важливо, враховуючи те, що території корінних народів часто збігаються з районами поширення біологічного різноманіття.

Окремим питанням є створення об'єктів світової культурної спадщини на землях корінних народів. Оскільки включення певних територій до об'єктів всесвітньої спадщини часто відбувалось без згоди корінних народів, що призводило до порушення їхніх прав, довгий час корінні народи боролись за свої права на історичних землях. У зв'язку з цим у 2018 році ЮНЕСКО прийняла політику взаємодії з корінними народами. Згідно з цією політикою «ЮНЕСКО не підтримує виселення корінних народів з їхніх земель і територій у будь-якому проекті чи програмі збереження і сталого розвитку, у яких бере участь організація, включаючи Всесвітню мережу біосферних заповідників програми «Людина і біосфера» та Глобальні геопарки ЮНЕСКО» [6].

На основі вищезазначеного можна зробити висновок, що в рамках міжнародного природоохоронного права виникають нові підходи до визнання прав корінних народів. Правосуб'єктність корінних народів у сфері охорони навколишнього середовища стала більш визначеною в рамках міжнародного права. Можна виділити такі основні підстави, за якими корінні народи повинні визнаватись як суб'єкти природоохоронного права: по-перше, корінні народи є суб'єктами права власності на природні ресурси з особливими екологічними гарантіями; по-друге, держави повинні враховувати права та інтереси корінних народів у розробленні та прийнятті екологічних програм розвитку територій; по-третє, знання корінних народів про навколишнє середовище ґрунтуються на довготривалій екологічних практиці на їх традиційних землях.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Sjostedt B. Rights of Indigenous Peoples and Environemntal Protection in Jus Post Bellum. Just Peace after Conflict: Jus Post Bellum and the Justice of Peace. Edited by C. Stahn & J. Iverson. 2020. URL: https://academic.oup.com/book/39643/chapter/339611683
2. Understanding the Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169): Handbook for ILO Tripartite Constituents. International Labour standards Department, International Labour Organization. Geneva, 2013. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_205225.pdf
3. Декларація ООН про права корінних народів: Резолюція 61/295 Генеральної Асамблеї ООН від 13 вересня 2007 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_l56#Text
4. Декларація Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища і розвитку: прийнята Конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку, 3-14 червня 1992 р. URL:https://ips.ligazakon.net/document/MU92340
5. Конвенція про охорону біологічного різноманіття: Організація Об'єднаних Націй, 5 червня 1992 р. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_030#Text
6. UNESCO policy on engaging with indigenous peoples (2018). URL:https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000262748

УДК 352-027

ПОЛЯРУШ-САФРОНЕНКО С.О., канд. юрид. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОНЯТТЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОБРОВІЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

Метою дослідження є аналіз і характеристика ознак та формулювання визначення правового регулювання добровільного об'єднання територіальних громад (ОТГ) в Україні. Для досягнення поставленої мети слід вирішити наступні завдання: а) проаналізувати останні праці авторів щодо теорії названого правового регулювання; б) проаналізувати ознаки та дати визначення правового регулювання добровільного об'єднання територіальних

громад в Україні; в) запропонувати висновки і рекомендації щодо названої проблеми.

Ключові слова: територіальна громада, об’єднання територіальних громад,правове регулювання добровільного об’єднання територіальних громад.

Проблема правового регулюванняв юридичній науці полягає в тому, що до цього часу в теорії права відсутній єдиний підхід у поглядах.Існує декілька поглядів авторів щодо названої юридичної категорії. Одні автори (С. Кечек'ян, Л. Явич та ін.)під правовим регулюванням розуміють встановлення правових норм та забезпечення засобів їх реалізації. Інші (О. Лукашова таін.)виступають проти обмеження правового регулювання рамками правових відносин, вважаючи, що в поняття «правове регулювання» слід включати всі форми впливу права на суспільні відносини. До таких форм впливу права на суспільні відносини включають: а) інформаційний; б) ідеологічний: в) ціннісно-орієнтаційний; г) виховний; ґ) культурологічний; д) правовий та інші форми впливу. Існують і автори, що вважають за необхідне обмежитирозуміння правового регулювання суспільних відносин формами юридичного впливу права (В.Шейндлін та ін.). Є також автори,що під правовим регулюванням розуміють: а) здійснення за допомогою юридичних засобів правового впливу на суспільні відносини; б) виникнення на основі правової норми суб'єктивних прав і юридичних обов'язків; в) реалізація останніх в повсякденних життєвих відносинах (С.Алексєєв, В. Шабалін та ін.)[1, с. 191].

Отже, на нашу думку, найбільш близькі до істини ті автори, які під правовим регулюваннямрозуміють форма впливу норм права на суспільні відносини, що здійснюються тільки за допомогою правових засобів.

В той же час, нас цікавить не загальнотеоретичне розуміння правового регулювання, а правове регулювання саме добровільних об’єднань територіальних громад в Україні. У зв’язку з цим проаналізуємо праці деяких авторів відносно проблем поняття територіальної громади як суб’єкта місцевого самоврядування та об’єднаних територіальних громад в умовах реформи децентралізації, а також їх правове регулювання. Так, М. Баймуратов підкреслює, що територіальна громада є феноменом не тільки національного, а й міжнародного права. Він стверджує, що єдиним ефективним шляхом існування територіальних громад в умовах глобалізації є їх інтенсивний розвиток з метою економічного, політичного, соціального, культурного укріплення та трансформації в могутній центр продукування системи локального і вже глобального інтересу.Тільки в таких умовах вони представляють гідний рівень опору й одночасно суб’єктність в якості партнера для глобалізації.На його думку, значення міжнародних договорів, що регламентують та регулюють роль місцевого самоврядування та правосуб’єктність територіальних громаді має зв’язки між локальним і глобальним, визначає його об’єктивний характер, впливає на такі громади, як у позитивному, так й у негативному аспектах, включаючи правовий[2, с. 125-129].

Отже, М. Баймуратов переконаний що в основі поняття правового регулювання територіальних громад (а значить і ОТГ) лежать норми національного і міжнародного права.

Для вирішення проблеми правового регулювання ОТГ необхідне їх чітке розуміння ознак та визначення. Як підкреслює М. Гайдар, термін «об’єднання територіальних громад» фігурує у більшості нормативно-правових актів, які були прийняті у зв’язку із запровадженням реформи децентралізації, однак ані законодавчого, ані єдиного доктринального підходу до визначення терміну «об’єднана територіальна громада» досі не вироблено. Вона пропонує визначати об’єднану територіальну громадуяк союз суміжних територіальних громад сіл, селищ, міст, заснований з метою посилення їх спроможності на засадах конституційності, законності, добровільності, повсюдності, економічної ефективності, прозорості та відкритості, відповідальності й державної підтримки[3, с. 88, 89].

Отже, з урахуванням пропозиції визначення М. Гайдар поняття ОТГ виникає потреба розробити єдиний доктринальний підхід до їх розуміння та запропонувати його нормативне закріплення в законі.

Проаналізувавши авторські пропозиції щодо правового регулювання та визначення ОТГ

можна сформулювати ознаки та дати визначення правового регулювання добровільного об’єднання територіальних громад в Україні.На нашу думку, серед ознак правового регулювання добровільного об’єднання територіальних громад слід вважати такі: а) вплив за допомогою юридичних засобів норм національного та міжнародного права на суспільні відносини ОТГ; б) виникнення в ОТГ суб'єктивних прав і юридичних обов'язків; в) реалізація названих прав і обов’язківв повсякденних правових відносинах з метою посилення їх спроможності.

Серед норм національногоправа, що здійснюють вплив за допомогою юридичних засобів слід назвати такі нормативно-правові акти: 1) Конституція України 1996 р. (ст.140-146); 2) Закони України : а) Про місцеве самоврядування в Україні від 21 травня 1997 р.; б) Про добровільне об'єднання територіальних громад від 5 лютого 2015 р.; в) Про внесення змін до Закону України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" щодо добровільного приєднання територіальних громад сіл, селищ до територіальних громад міст республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення від 3 квітня 2018 р.; г) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку інституту старост від 14 липня 2021 р. та ін.З метою удосконалення Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 р.слід в ст. 2 п.1 добавить верховенства права, конституційності і законності і далі по тексту[4].

Норми міжнародного права щодо правового регулювання добровільних ОТГ містяться в таких документах: 1) Загальна декларація прав людини; 2) Всесвітня Декларація місцевого самоврядування; 3) Міжнародні об'єднання органів місцевого самоврядування; 4)Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; 5) Європейська хартія місцевого самоврядування; 6) Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями; 7) Європейська хартія регіональних мов та мов меншин; 8) Європейська хартія регіонального / просторового планування; 9) Гельсінська декларація щодо регіонального самоврядування та ін. [5].

Отже, враховуючи той факт, що Україна реалізує свій Європейський вибір необхідно окремі норми національного законодавства привести у відповідність до міжнародних стандартів що закріплені у вищеназваних міжнародних документах.

Суб'єктивних прав і юридичних обов'язківв ОТГ виникають передбачених гіпотезою правової норми певних подій чи дій і реалізуються в повсякденних правових відносинах з метою посилення їх організаційної і фінансової спроможності в умовах децентралізації публічної влади. З метою реалізації конституційних і законодавчих прав і свобод ОТГ на державу покладається обов’язок здійснювати інформаційно-просвітницьку, організаційну, методичну та фінансову підтримку добровільного об’єднання територіальних громад та приєднання до об’єднаних територіальних громад [4].

Отже, норми діючого і національного права безпосередньо здійснюють юридичними засобами правовий вплив на суспільні відносини в процесі добровільного об’єднання (приєднання) ТГ в умовах децентралізації місцевої публічної влади з метою посилення їх інформаційно-просвітницької, організаційної, методичної та фінансової діяльності.

Висновок. Підводячи підсумок можна запропонувати такі висновки і рекомендації.1. Правове регулювання добровільного об’єднання (приєднання) територіальних громад в Україні – це вплив за допомогою юридичних засобів норм національного та міжнародного права на суспільні відносини інформаційно-просвітницької, організаційної, методичної та фінансової діяльності ОТГ, виникнення суб'єктивних прав і юридичних обов'язків та їх реалізація з метою посилення спроможності територіальних громад.

2. Запропоновані по тексту рекомендації сприятимуть удосконаленню правового регулювання добровільного ОТГ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гусарєв С.Д., Олійник А.Ю., Слюсаренко О.Л., Гусарєв С.Д. Теорія права і держави: навч. посібник. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 270 с.

2. Баймуратов М.О. Територіальна громада у національному та міжнародному вимірах. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2017. Вип. 13. С. 121–132.
3. Гайдар М.Є. До питання поняття об'єднаних територіальних громад в Україні. Часопис Київського університету права. 2019. № 3. С. 87–91.
4. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 р. Відомості Верховної Ради. 2015. № 13. Ст. 91. Поточна редакція від 14.05.2020 р.
5. Поляруш-Сафроненко С.О. Міжнародно-правові джерела дослідження об'єднаних територіальних громад в системі місцевого самоврядування. XI Міжнародна науково-практична дистанційна конференція Priority directions of science and technology development від 11-13 липня 2021 р.

УДК 341

СІМАКОВА С.І., канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЮРИДИЧНА ПРОЦЕДУРА РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

У тезах конференції йдеться мова про юридичнувідповідальність, яка настає за правопорушення земельного законодавства України. Констатовано, що громадяни та юридичні особи, винні у порушеннях норм земельного законодавства несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до норм чинного законодавства.Розглянуто суб'єктів, які уповноважені розглядати правопорушення у сфері земельних відносин, та процедуру доведеності вини осіб після вчинення правопорушення.
Ключові слова: правопорушення; земельне законодавство; кримінальна, цивільна, адміністративна відповідальність; правопорушник; орган досудового розслідування; дільничний офіцер; суд.

Так, у разі виявлення ознак кримінального правопорушення (злочину чи проступку) прокурор, слідчий зобов'язані в межах свої компетенції розпочати досудове розслідування [1].У випадку надходження заяви або повідомлення про земельне правопорушення, яке містить склад кримінального правопорушення, органи Національної поліції (орган досудового розслідування) зобов'язані внести відомості до Єдиного реєстру досудового розслідування, та розпочати досудове розслідування. Післярозпочинаються слідчі дії, негласні слідчі дії, які спрямовані на отримання доказів та доведеності вини особи, чи навпаки спростування підозри, а в у випадку відкриття кримінального провадження по факту, такі дії проводяться задля встановлення особи (осіб), яка вчинила кримінальне правопорушення. Варто зауважити, що розкриття та розслідування кримінальних правопорушень пов'язаних із порушенням земельного законодавства мають свою специфіку, адже це пов'язано із механізмом зібрання докавої бази у даній категорії проваджень, швидкістю проведення першочерговий слідчих (розшукових) дій, доведеності вини особи, проведенням певного кола експертиз, вилучення відповідних документів. По закінченню досудового розслідування прокурор повинен прийняте одне з рішень передбачених ст. 283 Кримінального процесуального кодексу України, а саме: 1) закрити кримінальне провадження; 2) звернутися до суду з клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності; 3) звернутися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру [1].

У разі виявлення відсутності ознак кримінального правопорушення, таке провадження закривається постановою слідчого, прокурора, а за наявності ознак адміністративного – відкривається адміністративне провадження, рішення по якому повинен прийняти дільничний офіцер поліції (офіцер громади). Офіцер громади повинен опитати свідків, з'ясувати всі обставини справи, за необхідності витребувати підтверджуючі документи, та прийняте законне рішення відповідно до чинного законодавства. Зокрема це може бути закриття матеріалів адміністративно правопорушення, рекомендація звернення до суду, якщо в даному випадку будуть вбачатись цивільно-правові відносини, або ж звернутись до суду про накладення на винну особу (осіб) штрафу, чи застосувати інше покарання.

За одне і теж правопорушення винна особа (особи) може бути притягнута або до кримінальної або до адміністративної відповідальності.

І останнє, що нам необхідно з'ясувати в межах даного дослідження, це, до повноваження яких органів входить притягувати винних осіб до цивільно-правої відповідальності.

Правоохоронні органи, державні інспектори у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель уразі виявлення порушень при укладенні угод із порушенням встановленого законом порядку купівлі-продажу, ренти, дарування, застави, обміну земельних ділянок, збирають підтверджуючі цьому документи, які направляють до суду посилаючись на норми цивільного права, адже розгляд цивільно-правових відносин, це лише компетенція суду. Крім цього фізичні та юридичні особи можуть самостійно звертатись із заявою з доданими до неї документами, з урахуванням вимог законодавства в залежності від виду судочинства (цивільне, господарське, адміністративне) про порушення їхніх прав у сфері землекористування до суду, якщо вбачають в діях винної особи (осіб) порушення, які під падають під ознаки цивільно-правових відносин, крім цього такі особи мають вимагати про відшкодування шкоди (матеріальної, моральної), яка була спричинена в результаті таких дій, тобто пред'являють в судовому порядку цивільний позов про відшкодування, в якому викладають підстави спричинення шкоди певного виду (видів).В залежності від судочинства (цивільне, господарське, адміністративне), в межах якого розглядається земельний спір, позивачу в подальшому необхідно сплатити судовий збір з врахуванням положень Закону України «Про судовий збір» [2].

Підсумовуючи вищевикладене варто зауважити, що юридична процедура розгляду справ про правопорушення в сфері земельних відносин передбачає розгляд правопорушень даноговиду у межах цивільної, адміністративної чи кримінальної відповідальності. Для того щоб визначити суб'єкт розгляду правопорушень в сфері земельних відносин, першопочатково необхідно ознайомитись із отриманими матеріалами, проаналізувати склад правопорушення, а вже потім приймати рішення про визначення підслідності розгляду даної категорії справ уповноваженим органам держави.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України, Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст. 88.

2. Про судовий збір : Закон України № 3674-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 14, ст. 87 (в редакції від 27.04.2021 р.). URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17.

УДК 347.9

ПАХОМОВА А.О., канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ТРЕТЕЙСЬКОГО СУДОЧИНСТВА: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Дослідження спрямовано на розгляд історії розвитку нормативно-правової бази інституту третейського суду. Встановлено, що розвиток нормативно-правової бази інституту третейського суду в Європі тісно пов'язаний із формою правління держави та завжди залежав від інтересів представників влади.

Ключові слова: третейський суд, цивільне судочинство, юрисдикція, альтернативне вирішення спору.

Історію відродження інституту третейського суду у Європі можна пов'язати з періодом поширення християнства. Як правило, третейськими суддями були представники християнських громад, здебільшого єпископи. Спочатку рішення єпископів швидше носило характер amicabilis compositio (дружнє посередництво) при добровільному підпорядкуванні сторін, ніж справді було рішенням третейського суду. Такий порядок посередництва, як третейський суд єпископів, розглядався у двох указах Костянтина: від 318 (або 321 р.) і від 331 р. Рішення єпископів мали на меті об'єднати право та юридичні підстави з вимогами

справедливості.

Цей період був розквітом третейського суду, рішення якого ґрунтувалися на моральних заповідях християнства. При цьому процедура третейського розгляду не завжди дотримувалася суворо.

Навіть імператори через акти, що видаються ними, визнавали юридичну силу рішень єпископів, арбітрів.

У імператорському періоді така політика імператорів спричинила занепад престижу третейського суду, оскільки з часом почали виявлятися зловживання третейськими суддями повноваженнями, і сторони розгляду стали теж недобросовісно ставитись до третейського суду.

Проблемним стало питання обрання третейських суддів. Часто в третейські судді обирали осіб, які не заслуговували на довіру людей і не знали законів. Сторони присягалися третейському судді, що виконуватимуть його рішення, але, незадоволені результатом суперечки, не дотримувалися своєї клятви.

Тільки Corpus Iuris Civilis, а точніше, восьмий титул четвертої книги Дігест активно втрутився у вирішення питання про трансформацію третейського суду у форму, близьку до нинішньої. Якщо арбітражна угода супроводжувалася клятвою, і це належним чином було документально зафіксовано, то рішення третейського суду мало обов'язкову силу: стороні претор, що виграла справу, міг надати захист (actio praetorium) тільки на підставі факту (actio in factum). Повноваження арбітра та інші питання розглядалися арбітражною угодою compromissum (подвійна згода: перше – на укладення договору, друге – для ухвалення він обов'язки нести відповідальність за невиконання). Через 10 років Юстиніан скасував клятву під час укладання компромісу і ввів механізм compromissum sub poena, відповідно до якого, якщо сторона, яка програла, не сумлінно виконуватиме рішення третейського суду, то вона сплатить іншій стороні великий штраф [1, с.43].

Було встановлено, що учасники спору, обираючи третейських суддів, робили це cum poenae stipulatione (з умовою договірної неустойки), проте водночас стороні, незадоволеній рішенням, було дозволено вдаватися до інших суддів зміни попереднього рішення (при сплаті встановленого штрафу). Цим було змінено суттєвий пункт класичного устрою інституту третейського суду. Таким чином, «інститут третейського суду, заснований на вільних відносинах, з розвитком імператорського режиму та зміцнення абсолютної влади імператорів спочатку спотворюється, а потім і майже зникає разом з республіканською свободою».

У період феодалізму криза державної влади та дух рабської залежності вплинули на діяльність третейських судів [2, с 11]. Останні стали дуже рідкісними та майже неможливими. Вказівки про здійснення арбітражу у період є у різних середньовічних джерелах. Наприклад, Вестготська правда прямо передбачає досліджуваний нами інститут [3, с.8], Бревіарій Аларіха передбачає арбітраж Юстиніана як обов'язковий для виконання [4, с.47].

Третейські суди перетворилися на форму особливого привілею, яка була дарована приватним особам як можливість судити вільних людей, які оселилися на землях феодала. У цей період лише король та представники вищої знаті могли розглядати свої справи у третейських судах шляхом компромісу.

Згодом окремі вільні люди почали робити спроби пом'якшити їхню залежність від феодалів шляхом створення спілок, які домагалися права на звернення до третейського суду для розгляду своїх суперечок. Саме ці спроби є першими кроками у процесі демократизації арбітражу того періоду. І після таких спроб король і васали дозволяли членам союзів звертатися до третейських судів для вирішення своїх суперечок, порівнюючи рішення третейських судів із вироками курій. Незважаючи на це, право укладання компромісу про передачу спору на розгляд третейського суду мало характер привілею.

У середні віки при вирішенні спорів третейський розгляд найчастіше застосовувався у приморських країнах, де була розвинена торгівля, наприклад, в Італії [5, с.265], Франції, а також і в інших державах, зокрема, у Німеччині.

Таким чином, можна зазначити, що третейський суд було створено як інститут справедливості. Історичний аналіз нормативно-правової бази організації та діяльності

третейського суду свідчить про різноманітність правового регулювання даного інституту з давніх часів до сьогодні. Розвиток нормативно-правової бази діяльності інституту третейського суду у Європі був із формою правління держави і завжди залежало від інтересів представників влади. Це підтверджує ефективне функціонування третейського суду в республіканському Римі, неефективність роботи третейського суду у середньовічній Європі та ін.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Підопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське приватне право. К., 2001.
2. Zappala F. Memoria storica dell'arbitrato. Sevilla, 1995. 11 p.
3. Saitta B. L'antisemitismo nella Spagnia visigotica. Pub. da L'Erma di Bretschneider, 1995. 8 p.
4. Chillon Medina J.M., Merino Merchan J.F. Tratado de arbitraje privado national e international. Pub. da Editorial Civitas. Madrid, 1991. 47 p.
5. Heywood W. A History of Pisa: Eleventh and Twelfth Centuries. Cambridge University Press, 1921. 265 p.

УДК 341.322.5

СОКИРИНСЬКА О.А. канд. юрид. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСНОВНІ ОЗНАКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ ЗА НОРМАМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Поняття гібридної війни є відносно новим для української правової системи. З 2014 року із розгортанням російсько – українського конфлікту у засобах масової інформації та наукових колах термін «гібридна війна» зазнав нового розголосу і наразі використовується для позначення більшості міждержавних конфліктів сьогодення. Проте в історії ведення військових дій відомо багато прикладів військових конфліктів з використанням різноманітних тактик, інформаційного тиску та інших методів, які варто вважати первинними проявами гібридної війни.

Визначення поняття гібридної війни є досить складним з огляду на те, що трактування та наповнення цього поняття відповідним змістом який би відповідав всім вимогам та відображав все наповнення досить важко, оскільки цей зміст постійно знаходиться в динамічному наповненні та розвитку.

Погоджуюсь з усіма колегами щодо формулювання поняття «гібридної війни» і з тими, хто визначає гібридну війну як сукупність раніше підготовлених й оперативно реалізованих дій військового, дипломатичного, економічного та інформаційного характеру, спрямованих на досягнення стратегічних цілей [1, с. 29], і з тими, які додають, що гібридна війна розглядається як система заходів, «основним інструментом якої є створення державою-агресором в державі, обраній для агресії, внутрішніх протиріч та конфліктів з подальшим їх використанням для досягнення політичних цілей агресії, які зазвичай досягаються звичайною війною» [2]. В той же час, можна з впевненістю сказати, що поняття гібридної війни включає в себе компоненти громадянського протистояння, партизанської війни, інформаційної й кібервійни, а також пропаганду та психологічний вплив не тільки на мирне населення, але й на комбатантів противника.

Той факт, що Україна стала об'єктом гібридної агресії з боку Росії, стимулював вітчизняні дослідження відповідного спрямування. Фундаментальне багатопланове дослідження гібридної війни було виконане вченими НІСД на чолі з академіком НАН України В. Горбуліним [4]. Останнім часом в Україні досліджувалися політичні [1, 4, 5], соціальні [6] й, особливо, інформаційні [4, 7–11] аспекти гібридної війни.

Стратегічними завданнями російської гібридної агресії є поступова дискредитація і розмивання базових європейських цінностей, об'єднуючих країни ЄС, дезорієнтація громадської думки, формування впливового проросійського лобі в європейському

істеблішменті, сприяння поглибленню розбіжностей між європейськими державами та інституціями ЄС [3].

В рамках гібридної агресії російська сторона використовує розвідувально-шпигунську діяльність, технології дискредитації державних структур країн, здійснюється підтримка праворадикальних, націоналістичних, популіських рухів, які продукують у суспільствах країн ЄС антинатовські і антиамериканські настрої, триває адресна робота у середовищі «співвітчизників» тощо. В країнах Європи формуються мережі лояльних до Росії політичних, громадських організацій, ЗМІ тощо.

«Гібридна» війна — особливий тип збройного конфлікту, в якому бойовим діям відведена не основна роль. Мета «гібридної» війни полягає у нав'язуванні противнику волі шляхом застосування різних форм впливу. При цьому бойові дії відіграють допоміжну, а не основну роль в ослабленні противника. Зрозуміло, що всі чинники, складові гібридної війни є важливими, але на нашу думку саме пропаганда й інформаційна війна в сучасному світі є найважливішими, оскільки допомагають охопити своїм негативним впливом велику кількість людей. Гібридна війна виступає ж своєрідним каталізатором тих дестабілізаційних процесів, які відбуваються між противниками. Ці процеси попередньо «запускаються» за допомогою економічних, політичних, інформаційних та інших чинників.

Починаючи з лютого 2014 р. в центрі Європи точиться війна. Як би хто не називав події з початку спецоперації Росії з анексії Криму та Севастополя, а також на Сході України, з моменту захоплення перших адміністративних будівель, — згідно з нормами міжнародного права це саме війна, при цьому агресивна, хто би що не говорив, тому що як можна назвати те, що здійснено віроломними методами, навіть без збройного протистояння? Анексія територій – це вже наслідок, а не рушійних механізм цього протистояння.

Для України де факто війна почалася ще у 2014 році, війна за незалежність і відновлення територіальної цілісності держави в її міжнародно-визнаних кордонах. Розв'язавши її РФ поставила себе поза міжнародним правом і цивілізованими рамками світового життя. Чим далі продовжується ця війна, тим більше міжнародних організацій та окремих держав визнають реальний стан справ, який склався в результаті російської агресії, і відходитимуть від розмитих сором'язливих формулювань в офіційних документах та офіційних заявах.

«Гібридна» війна проти нашої держави підкреслила також відсутність дієвого механізму забезпечення міжнародної безпеки з боку міжнародних глобальних і регіональних безпекових інститутів (ООН, Ради Безпеки ООН ОБСЄ, ЄС, Ради Європи) у врегулюванні міжнародних конфліктів і локальних воєн та, як наслідок, — втрату ними міжнародного авторитету.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Магда Е. В. Гибридная война: выжить и победить. Харьков : Виват, 2015. 318 с.

2. Гібридна війна. Вікіпедія. URL:https://uk.wikipedia.org/wiki / Гібридна війна. Назва з екрана.

3. Горбулін В. «Гібридна війна» як ключовий інструмент російської геостратегії реваншу. Дзеркало тижня. 2015. № 2. URL:https://dt.ua/internal/gibridna-viyna-yak-klyuchoviy-instrument-rosiyskoyi-geostrategiyi-revanshu-_.html. – Назва з екрана.

4. Світова гібридна війна: український фронт: колект. монографія/ за заг. ред. В. П. Горбуліна. Київ: НІСД, 2017. 494 с.

5. Березовець Т. Анексія: острів Крим. Хроніки «гібридної війни». Київ: БрайтСтарПаблішинг, 2016. 391 с.

6. Рущенко І. Російсько-українська гібридна війна: погляд соціолога. Харків: ФОП Павленко О. Г., 2015. 268 с.

7. Почепцов Г. Російські аналітичні контексти гібридної війни. Незалежний культурологічний часопис. URL: http://www.ji-magazine.lviv.ua/2015/Pochepcov_Ros_konteksty_hibridnoj_vijny.htm. Назва з екрана.

8. Почепцов Г. Г. Смисли і війни: Україна і Росія в інформаційній і смисловій війнах. Київ: Києво-Могилянська академія, 2016. 312 с.

9. Салій І.Р. «Інформаційнавійна як інструментполітики». URL:http://intkonf.org/saliy-ir-informatsiyna-viyna-yak-instrument-politiki

10. Р. Марутян «ІнформаційнаскладовагібридноївійнипротиУкраїни: сучаснівиклики та загрози». URL: https://matrixinfo.com/2017/04/13/informatsijna-skladova-gibrydnoyi-vijny-proty-ukrayiny-suchasnivyklyky-ta-zagrozy/

11. Газета «Сегодня». «Путин использует "правдоподобное отрицание": министр рассказал о новой тактике России». URL:https://www.segodnya.ua/politics/putin-ispolzuet-pravdopodobnoe-otricanie-ministrrasskazal-o-novoy-taktike- rossii-1189573.html

УДК 349

САМОЙЛОВИЧ А. А., старш. викладач
Білоцерківський національний аграрний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТВАРИННИЦТВА

Анотація: У тезах мова ведеться про обґрунтування розробки та впровадження Аграрного Кодексу України з метою уникнення розгалуженості нормативно-правових актів, які регулюють правову сферу тваринництва та у цілому сільське господарство.

Ключові слова: аграрний кодекс, сільське господарство, тваринництво, правове регулювання, кодифікація

Тваринництво – стратегічна галузь сільського господарства будь-якої держави, завдання якої забезпечення населення продуктами харчування тваринного походження, а також забезпечення промисловості сировиною.

Світовий досвід вказує та те, що інструментарій державної підтримки постійно вдосконалюється з метою адаптації до потреб товаровиробників, держави та суспільства. Для України це неоціненний приклад досвіду, який дозволяє проаналізувати механізми державного регулювання аграрної сфери країн лідерів, визначити ступінь ефективності діючих механізмів та інструментів державного регулювання; спроектувати системний підхід до розв'язання вітчизняної кризової ситуації [7, с. 4]. Тому, важливо приділити увагу правовому регулюванню тваринництва.

Рівень споживання на одну особу молока, м’яса, риби, плодів, винограду значно нижчий науково обґрунтованих норм. Недостатніми є обсяги виробництва в Україні високобілкових консервованих продуктів на основі м’яса та риби, а також продуктів для лікувально-профілактичного харчування дітей [6].

В сучасній Україні мається чимала кількість нормативно-правових актів, які є нормами аграрного, адміністративного, земельного, трудового, цивільного права та інших галузей права. Тобто величезна кількість законів та підзаконних актів це завжди складності у їх реалізації. А при великій кількості нормативно-правових актів завжди може виникнути ситуації з подвійним тлумаченням окремих норм. Вважаємо кращим варіантом усунення даної проблеми це направлення зусиль вчених-юристів на створення кодифікованого акту у сфері сільського господарства.

Ще 22 липня 2014 року відбулась робоча нарада під головуванням Міністра АПК Ігоря Швайки щодо систематизації норм діючого законодавства в єдиний аграрний кодекс. У ході зустрічі було відокремлено три безпосередні питання, які наразі потребують вирішення:

– уніфікація, систематизація норм чинного законодавства;

– запровадження прозорих правил на ринку сільськогосподарської продукції;

– приведення у відповідність до міжнародних норм аграрного законодавства. «Аграрний кодекс – це ревізія, яка покликана систематизувати законодавство, побороти правовий хаос, існуючий у нашій державі протягом багатьох років. Україні потрібен аграрний кодекс, який би поєднав потенціал аграрного комплексу, потреби сільгоспвиробників та інтереси держави і суспільства», – впевнений Ігор Швайка[3].

На думку великого вченого В.З. Янчука, аграрне законодавство України становлять закони і нормативно-правові акти, спрямовані на організаційно-управлінське забезпечення раціонального використання земель сільськогосподарського призначення в сільськогосподарських підприємствах усіх форм власності, форм господарювання, форм керування, у приватному підсобному господарстві громадян, до яких відносяться акти, спрямовані на належну організацію ведення головних і допоміжних галузей аграрного виробництва: рослинництва і тваринництва та їхніх складових (насінництво, селекція, племінна справа, бджільництво, ставкове рибальство тощо), а також акти, які визначають нормативно-правові вимоги, спрямовані на охорону здоров’я працівників сільського господарства, додержання правил техніки безпеки і виробничої санітарії в процесі аграрного виробництва [1, с. 32-34].

В.М. Єрмоленко акцентує увагу на необхідності удосконалення будь-якого галузевого

законодавства (включаючи аграрне) перманентно виникає за умови існування таких об'єктивних чинників: а) надмірної кількості нормативно-правових актів; б) невідповідності нормативних приписів змісту суспільних відносин, які вони покликані врегульовувати; в) суперечності нормативних приписів, спрямованих на врегулювання одних і тих же суспільних відносин; г) низької якості нормативно-правових актів законодавства [4, с. 44].

На різних історичних етапах аграрне законодавство було кодифіковано в таких країнах світу, як Аргентинська Республіка, Королівство Бельгія, Республіка Колумбія, Мексиканські Сполучені Штати, Республіка Панама, Республіка Філіппіни, Французька Республіка та ін., проте, аналіз відповідних кодифікованих актів свідчить, що частина з них має інше регулятивне спрямування, порівняно з аграрним законодавством України. Доцільно здійснити запозичення позитивних напрацювань з кодифікації аграрного законодавства таких країн із розвинутою галуззю сільського господарства, як Італійська Республіка та Французька Республіка, а також використати їх безпосередньо при розробленні Аграрного кодексу України (підходи до окреслення структури кодексу, в частині формування деяких змістовних положень), проте, із обов'язковим врахуванням національних політичних, економічних, правових особливостей України [2, с. 17].

Аграрні правовідносини у Франції регулюються Аграрним кодексом, який закріплює існування різних форм власності у сільському господарстві, наявність різноманітних форм управління сільськогосподарськими підприємствами, розвиток орендних відносин, орієнтацію на великі фермерські господарства. Саме прийняття Аграрного кодексу України дозволить уникнути багатьох проблем та зробити процес правового регулювання сільськогосподарської діяльності значно простішим та прозорішим [5, с. 113].

Таким чином, Україна дійсно потребує правового реформування аграрного сектору шляхом кодифікації сільськогосподарського законодавства та підтримати думку вчених, які займають цю позицію. Наукові розробки повинні якісно впорядкувати інститути аграрного права у майбутньому кодифікованому акті.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аграрне право України / за ред. акад. АПН, професора Янчука В. З. К.: Юрінком, 1996. 560 с.

2. Брінцов А.І. Кодифікація аграрного законодавства України: автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право». 21 с.

3. URL:https://minagro.gov.ua/news/zaprovadzhennya-agrarnogo-kodeksu-mae-stati-revizieyu-suchasnogo-zakono davstva-poklikanoyu-na-zdolannya-pravovogo-khaosu-igor-shvayka

4. Єрмоленко В. М. Об'єктивні передумови і напрями удосконалення сучасного аграрного законодавства. Досвід і проблеми вдосконалення екологічного законодавства: міжнар. круглий стіл, присвяч. 15-річчю початку підготовки фахівців у галузі правознавства в НГУ (м. Дніпропетровськ, 14 груд. 2012 р.). Дніпропетровськ, 2012. С. 44–49.

5. Кіндзера О. С. Проблеми законодавчого забезпечення розвитку тваринництва в Україні: зб. наукових праць. ВНАУ: серія: Економічні науки. № 3 (69). 2012. С. 109–114.

6. Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1437-р.

7. Супрун О.М. Державне регулювання галузі тваринництва. Агросвіт. № 13-14. С. 3–6.

УДК 341.1

ТИМОЩУК О.Г., канд.юрид.наук, доцент
Білоцерківськийнаціональнийаграрнийуніверситет

НАБУТТЯ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА В ЧЛЕНИ ЄС В УМОВАХВІЙНИ В УКРАЇНІ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У тезах розкриваєтьсяміжнародно-правовий аспект впливу російсько-української війни 2022 року на процес набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС.

Ключові слова: війна в Україні, інтеграціяУкрани в ЄС, критерії членства до ЄС, територіальна цілісність України.

24 лютого 2022 року Росія загострила свій конфлікт з Україною, напавши на Україну на кількох фронтах, що стало найбільшим військовим нападом на суверенну державу в Європі з часів Другої світової війни. Вторгнення отримало загальне міжнародне засудження, і багато країн запровадили санкції проти Росії, а також постачали Україні гуманітарну та військову допомогу.Неспровокована та невиправдана військова агресія Росії проти України грубо порушує міжнародне право та принципи Статуту ООН [2] і підриває європейську та глобальну безпеку та стабільність.

Війна завдає невимовних страждань українському населенню. У Версальській декларації [6], яка була прийнята 11 березня 2022 року, європейські лідери звинуватили Росію та її спільника Білорусію в повній відповідальності за цю загарбницьку війну проти незалежної європейської держави, а винні відповідатимуть за свої злочини, включаючи невибіркове націлювання на цивільних осіб і цивільні об'єкти. Вторгнення також спричинило найбільшу в Європі кризу біженців з часів Другої світової війни [4].

Україна прискореними темпами рухається до об'єднання з ЄС. Критерії прийнятності, встановлені договорами ЄС, доситьпрості, згідно із статтею 49 Договору про Європейський Союз [1], «будь-яка європейська держава, яка поважаєцінності, зазначені в статті 2, і зобов'язується їх пропагувати, може подати заявку на вступ до Союзу». Ціцінності включають свободу, демократію та верховенство права. Але Україні не потрібно починати все з нуля – у 2014 році Європейський Союз та Україна підписали угоду про асоціацію, яка сприяла початку активного процесу узгодження Україною законодавства в різних сферах, відвільної торгівлі до верховенства права і захисту прав споживачів. Але разом з тим Україні ще варто проробити велику роботу до повного виконання умов Європейського Союзу [3, с.123].

Приєднання до ЄС вимагає не лише від країн-кандидатів виконання певної кількості умов, а й від самого ЄС країни відчувають себе готовими приймати нових членів. Питання полягає в тому, чи безпрецедентне рішення лідерів ЄС надати статус кандидата до України та, наприклад, Молдові це більше, ніж політичний жест. Які перспективи приєднання цих двох країн, а можливо, і Грузії, якщо вона отримає такий же статус? Територіальна цілісність також була серйозною проблемою для Грузії та Молдови з точки зору перспектив їх вступу до ЄС.Іншою перешкодою була низька якість управління в Україні, зокрема щодо корупції. Тому, питання, яке ми маємо поставити, полягає в тому, чи змінила війна в Україні та статус кандидатів України та Молдови перспективу покращення ситуації в цих двох країнах щодо їх територіальної цілісності та якості управління. Очевидно, багато що залежить від того, на яких умовах завершиться війна в Україні. Якщо війна закінчиться перемогою України та відновленням суверенітету та територіальної цілісності над усіма міжнародно визнаними кордонами, то перспективи країни на членство в ЄС значно зростуть. Не лише тому, що територіальну цілісність було б відновлено, а й тому, що перемога призвела б до реконструкції країни, яка, ймовірно, спричинила б не лише фізичну реконструкцію, але й нову еру правління, як це сталося в Західній Європі після Другої світової війни завдяки План Маршалла.Можливість того, що Україна, а також Молдова та Грузія не зможуть стати членами ЄС у найближчому майбутньому – або через те, що вони не відповідають критеріям вступу, або через небажання деяких нинішніх членів ЄС розширювати ЄС без попереднього поглиблення це – призводить до необхідності розгляду різних орієнтованих форм європейської інтеграції для цих країн, що включає більше ніж чинні угоди про асоціацію, але менше ніж повнечленство в ЄС.Нинішня війна – це війна за майбутнє. Тому Україна має перемогти. Ця перемога принесе користь і Європі, і всьому світу, і навіть (як не парадоксально) Росії [5, с.223]. Але сьогодні Україні терміново потрібна зброя, щоб зменшити людську ціну цієї перемоги.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Договір про Європейський Союз. Маастрихт, 7 лютого 1992 року. Текст зізмінами та доповненнямивід 13 грудня 2007 року. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text

2. Статут ОрганізаціїОб'єднаниxНацій. 26.06.1945. Міжнароднідокументи. Організація Об'єднаних Націй (ООН). URL:http://zakon1.rada.gov.ua

3. Щербанюк О.В. Реалізація принципів організації та діяльності органів публічної лади україни в умовах війни. П 68 Правові засади організації та здійснення публічно ївлади. 2022. 401.
4. Sapir A. Ukraine and the EU: Enlargement at a New Crossroads. Intereconomics. 2022. 57. 4. P. 213–217.
5. Sologub I. Ukraine's EU Integration: A Long WayHome. Intereconomics. 2022. 57. 4. P. 218–224.
6. The Versailles declaration, 10 and 11 March 2022. European Council. 11 March 2022. URL:https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/11/the-versailles-declaration-10-11-03-2022/

УДК 349.342

НОВАК Т.С., канд. юрид. наук
Національний університет біоресурсів і природокористування України

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Робота присвячена визначенню сучасного стану правового регулювання відносин у сфері сільського зеленого туризму та виробленню пропозиції щодо його удосконалення.

Ключові слова: сільський туризм, сільський зелений туризм, сільська гостинність, туризм, правове регулювання.

Україна має дуже великий потенціал для розвитку туризму на сільських територіях. Це зумовлено як наявними природно-рекреаційними ресурсами, так і географічним розташування України. Приміром останнім часом активізується транскордонний українсько-польський туристичний бізнес [1, с. 119].

Якщо вести мову про правове регулювання сільського зеленого туризму в нашій державі, то він був законодавчо закріплений у 2003 році з прийняттям Закону України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 № 742-IV. Таким суб’єктам було надано можливість надавати послуги з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі у сфері сільського зеленого туризму.

Однак до цього часу Україна не має законодавства, яке б врегулювало особливості сільського зеленого туризму.

На сьогодні відносини у сфері туризму регулюються Законом України «Про туризм» від 15 вересня 1995 року № 324/95-вр. Він у ч. 3 ст. 4 оперує категорією «сільський туризм». Відносить його до одного із видів туризму. В ч. 5 ст. 4 закріплює тезу про встановлення законом особливостей окремих видів туризму. Водночас у Законі України «Про туризм» визначення поняття «сільський туризм» немає. Згадується про цей вид туризму лише в одній нормі – ч. 5 ст. 6, яка відносить розвиток сільського туризму до пріоритетних напрямків державної політики України. Тобто в Україні немає спеціального законодавчого забезпечення сільського зеленого туризму, а застосування до цієї діяльності загального законодавства про туризм ускладнюється наступним.

Сільський зелений туризм за своєю природою не можна ототожнювати з туризмом як високоприбутковим бізнесом з його особливим суб’єктним складом (туроператори та турагенти, спеціалісти туристичного супроводу тощо), необхідністю ліцензування, специфічною формою договору на надання туристичних послуг та іншими обов'язковими складовими, визначеними Законом України «Про туризм» та іншими нормативними актами у цій сфері. Основним аргументом на користь цього є те, що відповідно до чинного законодавства діяльність особистих селянських господарств не є підприємництвом.

Фахівці на основі узагальнення доктринальних визначень терміну «сільський зелений туризм» доводять, що це багатофункціональне, комплексне та системне явище, яке активно поширюється в господарському житті сільських територій та сприяє їх економічному та соціальному розвитку [2, с. 42]. Тобто сутністю сільського зеленого туризму є не лише відпочинок, а й збереження (відновлення) природного середовища та етнокультурної ідентичності українського селянина [3, с. 99].

Наразі починає формуватися ще один напрямок перспективного законодавства – про

сільську гостинність. Розроблено проект Закону України «Про стимулювання розвитку сільської гостинності в Україні». Його автори пропонують визначити сільську гостинність як «один із багатогалузевих видів діяльності сільських домогосподарств, які займаються виробництвом сільськогосподарської продукції». Діяльність у сфері сільської гостинності, згідно з цим проектом, включає прийом, організацію харчування та надання інших послуг особам (гостям), які подорожують або відвідують сільську місцевість з метою відпочинку, оздоровлення, навчання та набуття нових навичок, ознайомлення. з природою, історичною спадщиною, традиціями, особливостями сільського побуту та праці в сільському господарстві» [4, с. 222].

Як бачимо, сільська гостинність у вищезазначеному сенсі фактично охоплює всі аспекти сільського зеленого туризму як діяльності, спрямованої в першу чергу на покращення добробуту сільського населення, на диверсифікацію можливостей отримання прибутку, на розвиток сільської місцевості, збереження місцевих звичаїв, традиції, популяризації хліборобської праці та побуту.

Отже, враховуючи викладене, пропонуємо замінити в правовій доктрині термін «сільський зелений туризм» на категорію «сільська гостинність». Особливості сільської гостинності визначити спеціальним законом «Про сільську гостинність в Україні». Категорію «сільський туризм» вважаємо за доцільне використовувати виключно в значенні одного з видів туризму, особливістю якого є здійснення в сільській місцевості. Правове регулювання сільського туризму здійснювати відповідно до Закону України «Про туризм» та інших нормативних актів, що регулюють туристичну діяльність.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Moskvichova O., Hryhoruk I., Marchenko Y., Veretilnyk Y. Global Development of International Tourism and Impact on the Economy of Ukraine. European Journal of Sustainable Development. 2021. №10(4). P. 108–120.
2. Стреньковська А.Ю., Євдокімова О.М. Проблеми та перспективи розвитку зеленого туризму в Україні. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 38(2). С. 41–44.
3. Туєва О.М. Сільський зелений туризм як категорія аграрного права. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2016. Вип. 4. Том. 1. С. 99–102.
4. Інклюзивний сільський розвиток в Україні: монографія. За ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України О.М. Бородіної. К., 2020. 257 с. URL:http://ief.org.ua/docs/mg/330.pdf

ЗМІСТ

Баран Н. А. Навколоправописні дискусії тривають……...3
Береговенко Н.С. Синонімічні особливості прикметників, що входять до мікрополя на позначення великої/малої товщини та ширини на матеріалі фільмів каналу BBC "The Blue Planet" та "Life……5
Біліченко А.М. Використання навчальних комп'ютерних ресурсів у процесі вивчення іншомовної лексики…….....7
Боньковський О.А. Вища освіта в контексті зеленої Європи…….....10
Велика К.І. Словотворення англомовних фітопатологічних термінів……11
Грек І.М. Богословський вимір релігійної конфліктності……13
Демченко Н.С. Вживання засобів експресивності в англомовних газетних заголовках……...14
Дем'яненко О.О. Палітра науково-освітніх інформаційних ресурсів для студентів-читачів, філологів-дослідників і перекладачів світової класики як чинник літературознавчого розвитку……...16
Ігнатенко В.Д. Регулювання професії «перекладач» в Україні……...18
Карпенко С.Д. Проблеми створення терапевтичної казки……...19
Марчук В. В. The student's fundamental value orientations……21
Мельник Л.М., Дужа І.А. Розвиток ідей національної еліти у працях Миколи Міхновського……22
Михайленко О.О. Прагматичні особливості перекладу наукового тексту……24
Ордіна Л.Л. Педагогічна культура як сутнісна характеристика професійної діяльності викладача закладу вищої освіти……25
Пилипенко І.О. Словотворення англійської мови……...26
Погоріла С.Г., Тимчук І.М. Психолого-педагогічний аспект процесу фахової підготовки майбутніх магістрів з екології……...28
Рейда О.А. Особливості використання технології змішаного навчання та його основні моделі……...30
Рєзнік В.Г., Носенко М.М. Використання цифрових медіа у викладанні німецької мови як другої іноземної у ЗВО: технологія диференціації……32
Синельникова І. С. До терміна «інтерактивна педагогіка»……34
Столбецька С.Б. Застосування методу «етнографія спілкування» у процесі навчання французької спеціалізованої мови……35
Тарасюк А. М. Psychological and pedagogical aspects of foreign language distance learning……37
Цвид-Гром О.П. Актуальні питання формування професійно-термінологічної компетентності майбутніх фахівців сфери ветеринарної медицини під час вивчення латинської мови……38
Чернищук Ю.І. Використання інтерактивних технологій в лінгвістиці для студентів заочної форми навчання в умовах міжкультурної аграрної комунікації……...40
Бадран Є.Ю., Данілова А.П., Димань Н.О. Підходи до розвитку творчого мислення та уяви у студентів-іноземців під час викладання української мови як іноземної……...42
Вуколова К.В. Американський варіант англійської мови у політичному дискурсі: словотворення……43
Аргат Я. П. Підприємництво: сутність та особливості розвитку в аграрній сфері……45
Бровко Н.І. Реалізація прав фермерських господарств в процесі господарювання: теоретико-правовий аналіз……47
Ковальчук І.В. Правовt регулювання фінансової державної підтримки аграрного бізнесу в Україні в умовах воєнного стану……..48
Ломакіна І.Ю. Проблематика роботи медиків у сільській місцевості……50
Макарчук В.В. Адміністративні процедури реалізації державної політики у сфері національної безпеки та оборони……51
Малишко І.В. Правове регулювання соціального захисту військовослужбовців в умовах війни……52
Нікітенко О. І. Окремі аспекти міжнародно-правового захисту людей у випадках катастроф……54
Настіна О. І., Приймак М.Ю. Рейдерство земельних ділянок: правові проблеми……...55
Мельник В.О. Щодо об'єктів органічного виробництва……56
Настіна О.І., Костюк Р.М. Право власності на землю іноземних держав та особливості її продажу……..58
Настіна О.І., Єфімович О.Ю. Право власності на землю та проблема в законодавстві……...59
Настіна О.І., Лагода О.Ю. Добросусідство в земельному праві……60
Настіна О.І., Семененко О.О. Сучасна земельна реформа в Україні……61
Настіна О. І., Сергєєв О. В. Використання земельної ділянки не за її цільовим призначення як одна з проблем земельного права……...62
Настіна О.І., Сердюк В.В. Правовий зміст земельних спорів……64
Настіна О.І. Правові особливості участі громадян у загонах територіальної оборони……..65
Настіна О.І., Щербина О.Є. Медіація для внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану……...67

Настіна О.І., Бойко І.О. Юридична відповідальність за земельні правопорушення: огляд законодавства….68
Настіна О.І., Болобан Є.О. Приватизація земельних ділянок: правові моделі……..70
Настіна О.І., Тропотяга К.Ю. Добросусідство в земельному праві……..71
Обіюх Н.М. Екологічні права корінних народів у міжнародно-правовій доктрині……....72
Поляруш-Сафроненко С.О. Поняття правового регулювання добровільного об'єднання територіальних громад в Україні……...74
Сімакова С.І. Юридична процедура розгляду справ про правопорушення у сфері земельних відносин……77
Пахомова А.О. До питання розвитку третейського судочинства: історико- правовий аспект……..78
Сокиринська О.А. Основні ознаки та особливості ведення гібридної війни за нормами міжнародного права……..80
Самойлович А.А. Актуальні питання правового регулювання тваринництва……...82
Тимощук О.Г. Набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС в умовах війни в Україні: міжнародно-правовий аспект……....83
Новак Т.С. До питання правового регулювання сільського зеленого туризму в Україні……...85